

FESTA SAN LAWRENZ 2023

300

Il-Belt Vittoriosa tiċċelebra l-patrun tagħha
FESTA SAN LAWRENZ 2023

#EINEKKEN

#HEINY

#HOINEKEN

#eineken

#HENKEN

#HEKKENE

#AINEKEN

#WHATEVERKEN

150 years of good times.
One way or another.

#Heniken

#hineken

#Hakkinen

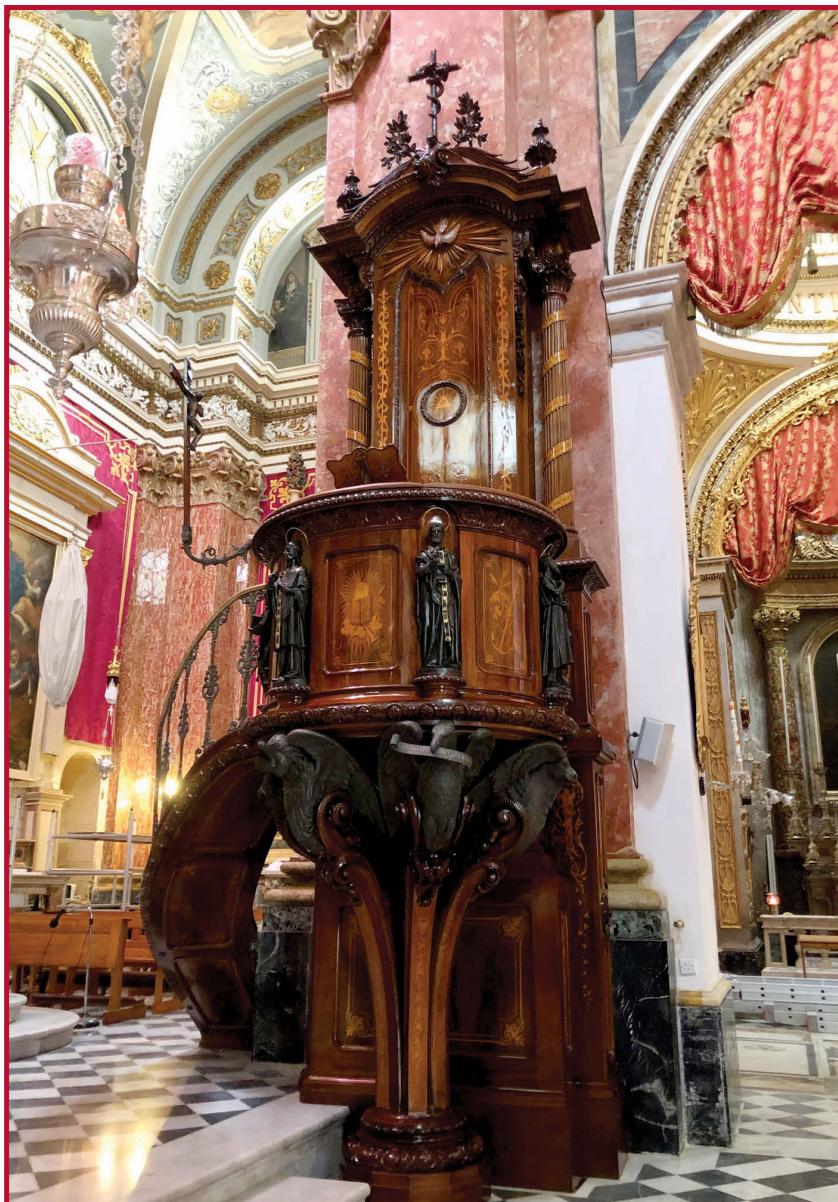
enjoy
responsibly

drinkawaremalta.com
for the facts

150 YRS
Heineken®
For a Fresher World

Jitlestu żewġ proġetti oħra: f'Ottubru nawguraw is-saqaf tal-kor

FR JOHN AVELLINO

L-impenn tagħna bħala parroċċa biex nieħdu ħsieb il-knisja storika tagħna jkompli. Qatt daqs dawn l-aħħar snin ma dħalna għal proġetti kbar biex il-knisja li ħallewna missirijietna tkompli tissebbah. Il-ħeġġa tal-Arcipriet, Dun Karm Busutil, fuq quddiem nett, tagħmlilna kuraġġ biex naħdmu aktar flimkien għall-knisja li ikoll inħobbu u li tagħtina identità. Għax tassegħdin din hi l-knisja tagħna, il-knisja li hi fil-qalb tagħna bħala Vittoriosani.

F'dan ix-xahar ta' Awwissu l-knisja tagħna se tieħu dehra aktar majestuża bl-inawgurazzjoni tal-pulptu artistiku uniku tal-knisja tagħna, wara li s-sena li għaddiet ħadna ħsieb nagħtu ħajja ġidha l-orgni tagħna, li kellu bżonn restawr estensiv Imbagħad jekk Alla jrid fl-20 ta' Ottubru li ġej,

ikompli f'paġna 3

Werrej

Jitlestu żewġ proġetti oħra:

F'Ottubru nawguraw is-saqaf tal-kor	1
Il-messaġġ tal-Arcipriet	4
Il-messaġġ tas-Sindku tal-Birgu	5
Il-messaġġ tal-Pirjol	7
Kellu jkun wara 34 sena!	9
Messaġġ President Soċjetà Mužikali San Lawrenz	15
Messaġġ Segretarju Soċjetà Mužikali San Lawrenz	17
Xogħol, proġetti u attivită dejjem għaddejja	19
Żewġ bandisti ġodda mal-Banda Vittoriosana San Lawrenz	31
Servizzi Banda 2023	33
Messaġġ President Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu	35
'Il-Passat mhux garanzija tal-futur'	37
Programm tan-Nar festa San Lawrenz 2023	43
Il-Gran Mastru Fra' John Dunlap iżżur il-knisja tagħna	47
Diskors ta' merħba li għamel l-Arcipriet lill-Gran Mastru fil-bidu taċ-ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija fis-16 ta' Ĝunju	49
Il-Kapitlu tal-Kolleġġjata tagħna	51
Programm Festa San Lawrenz 2023	53-58
300 sena ilu kienet ikkonsagrata l-knisja tagħna	59
Armar ġdid u restawr għall-festa ta' din is-sena	73
Jien + int: il-bnadar ġodda tas-swar ta' San Ģwann u ta' San Ġakbu	83
Messaġġ President Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi	95
30 Sena Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi	99
Dun Lawrenz Bonnici jiċċelebra 60 sena ta' saċerdozju	107
122 Vittoriosan f'Ruma għall-Ġurnata Lawrenzjana	111
Qlubija u kuraggiż taħbi il-prova tan-nar	116
Il-Gran Mastru Hompesch mistieden għall-festa ta' San Lawrenz	122
Fra' John Edward Critien: benefattur kbir tal-knisja tagħna, wieħed minna l-Vittoriosani	126
Żewġ reliġjużi Vittoriosani jmorrū għand il-ħallieq	128

Ir-ritratt tal-faċċata

San Lawrenz tat-Tfal: statwa żgħira, imma ġelwa, tal-patrun tagħna, maħduma mill-artist Manuel Cutajar Zahra, li saret bl-inizjattiva tas-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi. Nhar l-Erbgħa, z ta'Awwissu, it-tieni jum tan-novena - Jum it-Tfal, it-tfal se jagħmlu l-festa tagħhom b'din l-istatwa, akkumpanjati mill-Banda San Lawrenz. Fi tmiem il-marċ l-istatwa tittella fuq il-kolonna tagħha fuq iz-zuntier tal-knisja.

**PUBBLIKAZZJONI MAĦRUĞA
MILL-PARROČċA SAN LAWRENZ
FLIMKIEN MAL-KUMITAT
FESTI ESTERNI SAN LAWRENZ
U S-SOĊJETÀ MUŽIKALI
BANDA SAN LAWRENZ
TAL-BELT VITTORIOSA**

BORD EDITORJALI

Fr John Avellino
Noel Gauci
Pawlu Micallef
=

PRODUZZJONI

Fr John Avellino
George Agius

RIKLAMI

Fr John Avellino,
Pawlu Micallef, Eugenio Pellicano

GRAPHIC ARTIST

Ilona Callus

QARI TAL-PROVI

Daniel Bezzina, Adrian Vella,
Marian Zaffarese

ASSISTENTA TAL-PRODUZZJONI

Mary Rose Gauci

RITRATTI

Marco Avellino, Kristian Brincat,
Melvin Degiorgio,
Elton Randich,
Gabriel Treeby Coleiro

STAMPAR

Gutenberg Press - Tarxien

Kumitat Festi Esterni San Lawrenz

**91 Triq San Lawrenz
Birgu BRG 1384
Tel: 2182 7057
Mob: 9945 3440**

Email: john.avellino55@gmail.com

... ikompli minn paġna 1

Il-pulpu tagħna: 'Opra tal-arti unika'

meta jiġu fi tmiemhom iċ-ċelebrazzjonijiet tal-300 mill-konsagrazzjoni tal-knisja ta' Lorenzo Gafà, nawguraw is-saqaf tal-kor, li wkoll kien fi stat ħażin ħafna.

Irid jingħad li kienet l-inizjattiva tal-Arcipriet li bid-determinazzjoni tiegħu u bl-imħabba li sawwar lejn il-knisja tagħna f'dawn is-snini li ilu magħna, li waslitna biex nidħlu għal dawn iż-żewwġ proġetti li kienu meħtieġa: il-pulpu matul is-snini spicċa vittma tat-termi u kien jeħtieq intervent immedjat, jekk ridna nsalvawh. Is-saqaf tal-kor u b'mod speċjali l-pittura ta' Giuseppe Cali, kienu fi stat ħażin ħafna u ma stajniex inħalluhom f'dik il-kundizzjoni.

Il-pulpu tal-knisja tagħna nbena madwar is-sena 1890, 133 sena ilu. L-esperti jqisuh bħala opra tal-arti unika, jew *masterpiece*, "a majestic piece of work that truly shows the great skill of Maltese craftsmen of the time". Kien Vincenzo Vassallo li daħħal għal dan il-proġett, fuq disinn ta' Giuseppe Soler, assistit minn Alfonso Maria Pace. Barra Vincenzo Vassallo, ħadmu fuqu wkoll Francesco Ellul, li ħsieb l-iskultura, u Giuseppe Pace, li kien responsabbli għall-interzjar.

Ħafna jqisuh bħala wieħed mill-isbaħ pulpsi fl-Ewropa. Jinkludi xogħol fin tal-interzjar u għadd ta' statwi tal-bronz li jirrappreżentaw l-erba' Evanġelisti u xi wħud mill-Missirijiet tal-Knisja li kitbu fit-tul dwar il-ħajja tal-patrun tagħna San Lawrenz. L-aħħar xogħol ta' restawr li sar fuqu kien minn Emmanuele Buhagiar fl-1944. Buhagiar kien mizżewwieg lin-neputija ta' Giuseppe Cali.

F'dan l-aħħar proġett ta' restawr, ħadmu fuqu diversi persuni, ilkoll nies tas-sengħa,

b'esperjenza kbira fil-mestier tagħhom. Biex seta' jsir ix-xogħol fuqu kellu jinqala' minn postu u ħafna xogħol sar f'garaxx kbir f'Haż-Żabbar li l-Arcipriet għamel għad-dispozizzjoni tal-parroċċa.

Ix-xogħol tal-injam ġdid sar mill-aħwa Charles u Julius Sacco tal-Imqabba, li ħadu wkoll ħsieb iżarmaw u jikkonsolidaw il-parti ta' fuq sakemm il-biċċa t'isfel tkun żarmata. Joseph Bugeja ha ħsieb jagħmel l-iskultura l-ġidida li kien hemm bżonn tinbidel, waqt li Manwel Vassallo u Alex Gatt daħħlu għall-biċċa xogħol kbira u professjoni tal-intersjar u l-lostru tal-partijiet li saru ġoddha u partijiet oħra. Għen ukoll Lawrence Castagna. Sar ukoll xogħol importanti fuq il-bronż mill-kumpanija Funderija Artistika Chris Chetcuti, bl-ghajnejn ta' James Licari, waqt li l-Comtec ħadu ħsieb l-iffumagar. Il-baži tal-irham tiegħu saret minn R Pisani Art Marble. Kolloks sar taħbi is-superviżjoni tal-Kummissjoni Arti Sagra tal-Arcidjoċesi ta' Malta, li segwew kull fażi tal-proġett ta' restawr. Il-proġett kollu ġie jiswa' madwar €47,000. Inroddu ħajr lill-Onor Glenn Bedingfield tal-Fondazzjoni Cottonera li tat is-somma ta' €10,000 għal dan il-proġett. Il-kumplament tal-ispiza dahlet għaliha l-parroċċa.

Hu doveruż li minn dawn il-paġni nroddu ħajr lil dawk kollha li ħadmu b'impenn sħiħ fuq dan il-proġett. Ċert li jħossuhom kburin li bil-ħila tagħhom u bil-kapaċitajiet li Alla zejjinhom bihom setgħu jaġħmlu l-parti tagħhom biex bħala parroċċa nsalvaw opra tal-arti mill-isbaħ li ssaħħar il-knisja tagħna. Hu ta' sodisfazzjon għalihom li isimhom issa se jitniżżeż fl-istorja ta' din il-knisja. Hu obbligu tagħna wkoll bħala Vittoriosani li nroddu ħajr ukoll lill-Arcipriet li daħħal għal dan il-proġett b'ruħu u ġismu, kif ngħidu bil-Malti. Grazzi Arcipriet. Il-pulpu sejkun inawgurat nhar l-1 ta' Awwissu.

Sena oħra straordinarja, kbirna bħala komunità, komplejna bil-ħidma fil-knisja

KAN DUN KARM BUSUTTIL - ARČIPRIET BELT VITTORIOSA

Huti Vittoriosani, il-festa li niċċelebraw flimkien kull sena tfakkarna li għaddiet sena oħra minn fuqna. Li bħala komunità għexna flimkien l-misteru ta' Kristu fir-realtà fejn ngħixu hawnhekk fil-Birgu u kbirna flimkien bħala komunità. Kellna mumenti sbieħ matul is-sena li għenu mhux ffit biex iñħossuna familia waħda, biex naqsmu flimkien it-tajjeb tagħna. Kieni mumenti meta bkejha flimkien, meta fraħna flimkien.

Għexna bis-sħiħ il-festi tal-Milied u aktar tard tal-Għid il-Kbir, b'għadd ta' korsijiet ta' eżerċizzi u l-ġranet qaddisa tal-Kwaranturi Mqaddsa, li tant iressqu nies lejn il-knisja. Fil-bidu ta' Ĝunju kellna l-Ewwel Tqarbina u aktar tard il-purċiżjonijiet tal-Ewkaristija, li kieni organizzati b'dinjità kbira.

Fost il-mumenti ta' ferħ li jaġħmluna kburin li aħna wlied din il-Belt Rebbieħha kienet iż-żjara fostna f'Ġunju li għaddha, tal-Gran Mastru l-ġdid tal-Ordni ta' San Ģwann, Fra' John Timothy Dunlap, li fl-ewwel żjara tiegħu Malta wara li kien elett, xtaq li jiġi jitlob fil-parroċċa tagħna u nhatar Kanonku Onorarju tal-Kapitlu tagħna. B'din iż-żjara ikkonsolidajna r-rabta storika li dejjem kien hemm bejn il-parroċċa tagħna u l-Ordni ta' San Ģwann.

Wara l-festa, li lkoll kemm aħna nistennew, sejkollna żewġ mumenti oħra importanti, l-għeluq taċ-ċelebrazzjonijiet tal-konsagrazzjoni tal-knisja tagħna 300 sena ilu u l-Grizma tal-Isqof lill-adolexxenti tagħna.

Dan kollu għena nikbru flimkien, nagħrfu

t-tajjeb tagħna u nkomplu nibnu fuqu. Hu dan is-sabiħ tal-komunità.

Matul is-sena kompliet bla waqfien il-ħidma biex inkomplu nieħdu hsieb il-knisja storika u unika tagħna. Din is-sena dħalna għal żewġ proġetti importanti, ix-xogħol fuq il-pulptu artistiku tal-knisja tagħna u r-restawr tas-saqaf tal-kor, li kien fi stat hażżeen ħafna. Dan barra xogħol ieħor importanti li sar matul is-sena. Dwar dawn iż-żewġ proġetti tistgħu taqraw aktar fl-artiklu ta' Fr John f'paġni 1.

Nieħu din l-okkażjoni biex pubblikament ngħid grazzi lil Karmenu tal-ħidma utli tiegħu tul-ħafna snin fil-knisja u fil-parroċċa tagħna u nilqa' bil-ferħ fostna lil Anton, li għandu ħafna għal qalbu l-knisja tagħna. Anton kien dejjem qrib tagħna u ġert li se jidħol għax-xogħol ta' sagristan b'impenn kbir. Irrid ukoll ngħid grazzi lil dawk kollha li kieni mpenjati fil-proġetti li semmejt u lil-ġħadd kbir ta' voluntiera li jaġħtu tant sīghat bla interassi lill-knisja tagħna. Naqblu lkoll li l-voluntiera huma s-sisien tal-parroċċa tagħna. Ma niddejjaqx ngħid li għandna bżonnhom u napprezza ħafna jekk ikollna aktar minnhom.

Nagħlaq billi nawgura festa qaddisa lill-Vittoriosani kollha. Din hi l-festa tagħna lkoll, ta' dawk li għadhom jgħixu f'din il-Belt u dawk li għal xi raġuni jew oħra, kellhom iħallu Beltna. Insellem b'mod speċjali lil ġutna emigrant u lill-morda tagħna. Ejjew nifirħu flimkien u nagħmlu festa kbira lill-maħbub qaddis tagħna, San Lawrenz!

Biex inkomplu ngħollu isem Beltna u isem in-nazzjon Malti!

JOHN BOXALL - SINDKU BELT VITTORIOSA

Reggħet waslet festa oħra f'gieħ il-kbir qaddis tagħna San Lawrenz, levita u martri, patrun ta' din il-Belt rebbieħa u glorjuża bit-titlu ta' 'Città Vittoriosa'.

Bhalma seħħi tul dawn l-aħħar 28 sena, anki din is-sena bi pjaċir erġajt kont mistiedien biex nagħmel il-messaġġ tiegħi għal din il-pubblikazzjoni bħala Sindku tal-Birgu.

Matul dawn l-aħħar snin il-messaġġ tiegħi kien jiffoka fuq aspetti differenti, imma dejjem kelli f'moħħi l-aġenda jew il-priżoritā li l-Kunsill Lokali ikun iddeċċeda fuqha f'dik is-sena partikolari. Fost il-hafna affarrijiet u proġetti kbar li qed isiru fil-Birgu bħalissa, bl-ġħajnejn tal-Gvern Ċentrali u minn bosta entitajiet differenti, ma nistax ma nsemmix il-proġett tal-Pjazza ewlenija tagħna, li se jgħaqqa il-proġetti kollha li saru matul dawn l-aħħar snin u li cert se jkompli jagħti dehra isbaħ lil din il-Belt.

Imma ma' dan il-proġett, ma rridux ninsew l-applikazzjoni li l-Kunsill Lokali tal-Birgu poġġa fuq quddiem nett tal-aġenda tiegħu biex il-Birgu, f'isem ir-Reġjun Port, ikun ikkunsidrat għat-titlu tal-'Belt Kapitali tal-Kultura tal-Unjoni Ewropea 2031.

Ngħid bil-quddiem li għalija, li issa ilni fil-kariga ta' Sindku ta' Belt twelidi għal tant snin, din l-inizjattiva nqisha bħala ta' importanza kbira, għaliex minkejja c-ċokon tagħha din il-Belt tagħna, kemm-il darba tingħata dan it-titlu prestiġjuż, tkun qed tirrapreżenta lil ħdax il-lokalità li jagħmlu parti mir-Reġjun Port. Din mhux ħaġa żgħira!

Tajjeb jingħad li l-applikazzjoni tagħna setgħet biss issir bl-approvażzjoni tas-Sindki kollha fi ħdan ir-Reġjun Port u tal-President tal-istess Reġjun, is-Sur Pawlu Farrugia. Dan hu digħi ta' sodisfazzjon kbir għalija u għal shabi l-Viċi Sindku u l-Kunsilliera u għandu jkun ta' sodisfazzjon ukoll għall-poplu kollu Vittoriosan. L-applikazzjoni li għamilna turi wkoll biċ-ċar il-ħsibijiet tal-Kunsill Lokali tal-Birgu, li hu determinat li jkompli jgħolli l-isem ta' din il-Belt rebbieħha u glorjuża, li kemm-il darba tkun magħżula biex tkun il-'Belt Kapitali tal-Kultura tal-Unjoni Ewropea 2031, tkun mhux biss qed tagħti ġieħ il-lilha nnifha, imma tkun qed tgħolli wkoll l-isem ta' dan in-nazzjon Malti.

Nassigurakhom li flimkien mal-President tar-Reġjun Port u mas-Sindki kollha ta' dan ir-Reġjun, qed nagħmlu dak kollu possibbli biex din l-applikazzjoni timxi 'l quddiem. Fil-jiem li ġejjin il-Kunsill se japprova s-seba' membri li se jkunu qed jagħmlu parti mill-Fondazzjoni li se tmexxi din l-applikazzjoni biex din tiġi ppreżentata lill-Unjoni Ewropea. Jien ninsab fiduċjuż li x-xogħol kollu li qed isir jista' verament iwassal biex il-Belt tal-Birgu tingħata dan it-titlu prestiġjuż.

Qabel nagħlaq, irrid f'isem il-Viċi Sindku, il-Kunsilliera, is-Segretarju Eżekuttiv, l-impiegati klerikali u l-ħaddiema kollha, flimkien mal-familji tagħhom, nawgura l-festa t-tajba lill-Vittoriosani kollha, specjalment lil dawk li f'dawn il-ġranet jinsabu 'l bogħod minn xtutna u lil dawk kollha li ma johorġux minn djarhom, jew li huma rikoverati f'xi sptar jew fid-djar tal-anzjani. San Lawrenz ikun magħna lkoll.

Back to **SCHOOL!**

Print Rates from
2c black 15c colour

Special Offers
on stationery lists

Waterproof labels
& more

COTTONER AVENUE, FGURA

T: 99460447 [f](#) [i](#)

Ghal xogħol preċiż f'minjatura ta' bradelli,
brazzi tal-ferro battuto, interzjar u mudelli ta' knejjes
Irrikorru għand Manwel Vassallo
Mob : 9947 5003

Għalfejn niċċelebraw il-festi tal-qaddisin?

FR AARON ZAHRA - PIRJOL KOMUNITÀ DUMNIKANA

Diversi drabi l-Knisja tiġi kkritikata għax tiċċelebra l-festi tal-qaddisin. Il-Knisja tikkononizza l-qaddisin biex lilna toffrijjhomna bħala mudell. Il-qaddisin l-ewwel u qabel kollo kienu nies bħalna f'kollo. Il-qaddisin ukoll kellhom il-karattri tagħhom, l-isfidi tal-ħajja bħal kull bniedem ieħor. Imma żgur li ħadmu biex ikollhom relazzjoni tajba ma' Alla. Għalihom Alla kien fiċ-ċentru tal-ħajja tagħhom.

Il-qdusija mhijiex xi maġija, jew tiġi fuq xi ġadd b'xi bakketta maġika. Il-qdusija hija proċess li l-bniedem jakkwista, billi jpoġġi l-ħajja Nisranija bħala priorità assoluta fil-ħajja tiegħu jew tagħha. F'kelma waħda l-qaddisin l-ewwel u qabel kollo ikunu għexu fit-totalità is-sagament tal-magħmudija. Għalihom il-konsagrazzjoni tagħhom lil Alla permezz tas-sagament tal-magħmudija kienet kollo. Dak li għamlu f'ħajjithom u d-deċiżjonijiet li jkunu ħadu fil-ħajja tagħhom, ħaduhom dejjem mil-lenti li huma kkonsagrati lil Alla b'siġill qaddis.

Fil-Birgu għandna grazza li niċċelebraw żewġ qaddisin importanti ħafna fil-Knisja. San

Lawrenz kien xhud tal-fidi tiegħu fi Kristu u tal-konsagrazzjoni tiegħu lil Alla, kemm bħala bniedem mgħammed u kif ukoll bħala djaknu. Huwa ċarċar demmu biex juri li Ĝesù Kristu kien kollo għalih u kelli post speċjali fil-ħajja tiegħu.

San Duminku wkoll wera biċ-ċar li l-konsagrazzjoni tiegħu bħala Nisrani permezz tal-magħmudija u kif ukoll is-saċerdozju, huma don li rċieva mingħand Alla għas-servizz tal-bniedem u xhud ta' dan huwa l-Ordn tal-Predikaturi li għadu jwettaq din il-ħidma fi ħdan il-Knisja sal-ġurnata tal-lum.

Dawn iż-żewġ qaddisin ingħataw b'rūħhom u ġisimhom għas-servizz tal-poplu ta' Alla. Jgħaddi kemm jgħaddi ż-żmien jibqgħu mudell ċar għalina lkoll ta' kif wieħed għandu jkun Nisrani u jsir dixxiplu awtentiku ta' Sidna Ĝesù Kristu, kif mitlub minna bis-sagament tal-magħmudija u mill-vokazzjoni partikolari tagħna.

Minn qalbi nawgura lil kulħadd l-festa t-tajba u festa li tqaddisna u tqarribna lejn Ĝesù!

Għandna BŻONN L-ABBATINI, TITHAJJAR?

Il-knisja tagħna għandha bżonn l-abbatini. Jekk għamilt l-Ewwel Tqarbina, idhol abbat. Ĝesù jiehu gost bis-servizz li tagħti fuq l-artal.

Il-grupp tal-abbatini hu magħmul minn ghadd ta' tfal u adolexxenti.

Min jithajjar jista' jkellem lil Fr John, li flimkien mal-Arcipriet jieħu ħsieb l-abbatini, meħġjuna minn Laurent Mifsud Darmanin u Jadon Ancilleri.

Għall-irħas xirja...

SUPER
PRICES
EVERYDAY

Ku l-hadd jaf!

PAVIPAMA.COM.MT

Kelu jkun wara 34 sena!

ANTON GELLEL - SAGRISTAN KNISJA SAN LAWRENZ

Kelu jkun 34 sena wara! Fl-1989 il-mibki sagristan Orenzio Degabriele kien iddecieda li jirtira mill-kariga ta' sagristan u l-Arcipriet ta' dakinhar għamel appell fl-avviżi ta' nhar ta' Hadd biex min hu interessat, jaapplika biex jieħu post Renzo, kif kien magħruf min-nies tal-Birgu.

Ngħid għalija, il-knisja ta' San Lawrenz kienet u ġħadha dejjem għal qalbi u għalhekk iddecidejt li napplika. Kont wieħed minn ħames persuni li applikaw. Intagħiż Karmenu Scicluna, li baqa' f'din il-kariga għal 34 sena sħaħ. Imma donnu d-destin ma jħassru ħadd, għaliex wara li Karmenu wera x-xewqa li jirtira, f'Jannar li għadda l-Arcipriet avviċċinani biex nidħol għal din il-kariga u wara li kkonsultajt mal-familja tiegħi u ma' xi ħbieb qrib tiegħi, iddecidejt li naċċetta. Ma nistax ma nrroddx ħajr lil Karmenu tal-ħidma li wettaq f'din il-knisja tul il-ħafna snin li kien sagristan.

F'din il-kitba tiegħi se nagħti ħarsa lejn ix-xogħol li wettaqna kemm ili li dħalt għal din il-kariga. Wieħed jifhem li l-knisja tagħna, anki minħabba l-pożizzjoni fejn qiegħda, faċċata tal-ħaġra, titlob attenzjoni kontinwa. U jien kont determinat li flimkien ma' għadd ta' voluntiera, inkompli nibni fuq dak li sar qabel.

Wieħed mill-ewwel impenji li dħalna għalih kien li nduru għadd ta' oġġetti prezjuži tal-fidda, ta' valur kbir, li kellhom bżonn ta' restawr u tiswija. Waqt li bdejna nagħmlu dan ix-xogħol, b'injazzu tal-Kan Stephen Attard, il-Kurja offriet li tgħinna biex nagħħmlu inventarju tal-fidied kollha li għandha l-parrocċċa u wara li saru taħdidiet ma' dawk responsabbli

fil-Kurja, dan l-inventarju beda jsir f'Ġunju li għadda. Bis-saħħha ta' din l-injazzu u bid-determinazzjoni tal-Arcipriet, bdejna nduru u nirrestawraw għadd ta' oġġetti tal-fidda li kienu mwarrba minħabba li kienu fi stat hażin. Fost oħrajn, sar ir-restawr ta' ħames lampieri antiki tal-fidda, čensier u navetta, għadd ta' għandliżi żgħar, kruċċetti tal-istandarti u Karti tal-Glorja. Wieħed jifhem li l-ispiżza biex ikunu rrestawrat dawn l-oġġetti kienet waħda sostanzjali, imma l-Arcipriet insista miegħi li rridu nibżgħu għal dak li għandna. Tajjeb jingħad li dawn l-oġġetti sagħi sejkun esibiti fil-ġranet tal-festa fis-sagristija biex kulħadd japprezzza x-xogħol li sar.

Barra dan ix-xogħol ta' restawr, inxraw tliet lampieri għas-sekondi festi, li tkollu mill-Kunsill Lokali tal-Birgu, Disma Attard u diversi benefatturi oħra. Sar ukoll xogħol estensiv ta' restawr fuq il-mazza tal-Kapitlu. Lawrence

Wieħed mil-lampieri antiki li kienu restawrat

Hep₂O

wavin

CONNECT TO BETTER

SATARIANO

122, Valley Road, B"Kara

Tel 2149 2149

Sullivan ha ħsieb ukoll inaddaf għadd ta' oggett tal-fidda, li kellhom bżonn dawra sew.

L-Arcipriet ħareġ bl-idea li niġbru flimkien il-pjaneti kollha li kellna mxerrda f'għadd ta' postijiet fil-knisja. Biex stajna nagħmlu dan saret għamara pjuttost imdaqqsu, li tasal sas-saqaf tas-sagristija u li fiha issa qed jintrefgħu l-pjaneti kollha. Din kienet irregalata minn Anthony Delia ta' *Delia Woodwords Ltd* tal-Marsa. Manuel Pisani, meghju minn Laurent Mifsud Darmanin, ha ħsieb iwaħħal il-bibien tagħha.

Ladarba l-pjaneti nġabru kollha f'din l-għamara l-ġidida, kien deċiż li l-ġilandra li kienet tneħħiet mis-sagristija terġa' tieħu postha fejn kienet qabel u minnflokkha tpoġġa l-lampier tal-festa u l-fjokk tiegħu. Kienu regalati wkoll żewġ linef għall-kamra tal-kafè u għall-kamra li fiha jilqgħu n-nies is-sacerdoti.

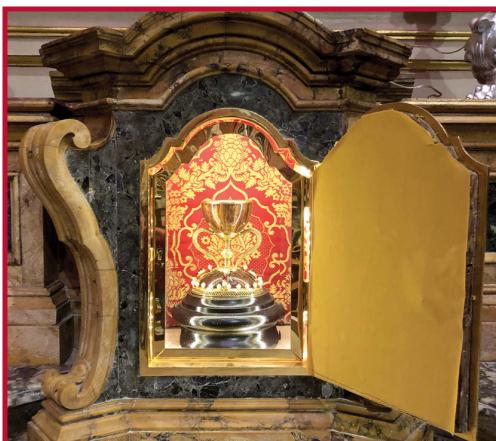
Wara li s-sena li għaddiet il-knisja tagħna ngħatat replika tal-kalċi li uža Ĝesù fl-Atħar Ċena, u li llum jinsab fi-Katidral ta' Valenza, ridha nsibu post fejn dan il-kalċi jinżamm fil-knisja matul is-sena. Għal dan il-ġħan ħsiebna li nagħmlu xi modifika fit-tabernaklu tal-arta tal-Kunċijsjoni biex il-kalċi ikollu post denju fil-knisja tagħha. Għaldaqstant saret bieba tal-ħtieġ fl-istess tabernaklu biex ikun espost aħjar u Lorry Degabriele ha ħsieb jagħmel xi

xogħol ta' aġġustament fuq l-irħam tal-istess tabernaklu. Dejjem dwar l-arta tal-Kunċijsjoni, sar xogħol fuq il-grada li tagħlaq l-ispazju ta' taħt il-mensa tal-arta, fejn hemm il-fdalijiet ta' Santa Costanza. Dan ix-xogħol sar b'għaqal kbir minn Raymond Attard, Francis Gatt u Lawrence Sullivan.

Fl-istess waqt li kien qed isir ix-xogħol fuq il-pulptu tal-knisja tagħna kien deċiż li nduru waħda sew il-prospettiva tal-arta ta' Santa Marija, li bħall-pulptu kienet spicċat vittma tat-termiti. Ix-xogħol qed isir mill-kumpanija Charles u Julius Sacco tal-Imqabba u l-prospettiva l-ġidida għandha tkun lesta għall-festa. Joe Gatt ha ħsieb ukoll jirrestawra n-niċċa li hemm biswit dan l-arta, li fiha jitqegħdu r-relikwarji tal-qaddisin.

Sar ukoll restawr fuq il-pedestal tal-injam tas-sekondi festi, li jintuża għal għadd ta' statwi matul is-sena. Imbagħad, biex dan il-pedestal jitgawda matul is-sena, tqiegħed fi spazju li nħoloq taħt in-niċċa ta' Santa Katarina.

Fuq inizjattiva tal-Arcipriet sar tindif estensiv tal-kannirja li tinsab taħt l-arta ta' Santa Katarina, bil-ħsieb li dan tkun aċċessibbli għall-pubbliku. Tajjeb jingħad li f'din il-kannirja tinsab l-ewwel ġebla tal-knisja li bnew il-Kavallieri 300 sena ilu.

Xellug: It-tabernaklu bil-kalċi gofi; Lemin: Il-prospettiva l-ġidida li saret għall-arta ta' Santa Marija

EXPLORE, THINK, IMAGINE.

THIS SUMMER AT ESPLORA

Longer opening hours during Santa Maria week!

From the **15th till 20th August** we will be open
from **10am till 5pm!**

Check out our
weekly schedule here:

Saret ukoll manutenzjoni fit-twieqi tal-koppletti għafna minnhom ma kinux jingħalqu u kellhom bżonn dawra sewwa. Ix-xogħol sar minn Francis Gatt.

Sar xi tibdil strutturali fuq il-vetrina li saret xi sentejn ilu fil-kor biex tilqa' fiha l-ventartal tal-fidda minħabba li kif kienet inħaddmet, kien diffiċċi ħafna biex jiddaħħal u jinhareġ il-ventartal. Ħsibna wkoll li nċaqlu t-taraq ta' wara l-arta, li jiġi quddiem din li-vetrina, biex jinħoloq spazju adegwat biex wieħed ikun jista' jaħdem aħjar. Dejjem dwar il-kor, bħalissa qiegħed isir xi xogħol fil-kannirja ta' taħt l-arta maċċur u l-aċċess għaliha.

Dorna wkoll xi kaxxaretti tas-sagristija minħabba li xi wħud minnhom kellhom il-qiegħi sfrundat. Sar xogħol ukoll fuq xi bibien u pultruni fis-sagristija u dorna għadd ta' siġġijiet li jintużaw fil-knisja. Ix-xogħol sar minn Raymond Attard, Emmanuel Gatt, Francis Gatt u Joe Grixti. Dorna wkoll għadd ta' kxiexen li jintrefa' l-damask fihom u kien irrestawrat ukoll il-bankun tal-baldakkin.

L-Arcipriet xtaaq li l-kwadru tal-Madonna ta' Pompei jerġa' jitwaħħal f'postu viċin l-arta tal-Kunċissjoni, imma qabel jitwaħħal ħsibna li nirrestawraw l-istellarju u ż-żewġ kuruni ta' Gesù Bambin u l-Madonna. John Attard ha ħsieb it-twaħħil tiegħu. Bħalissa għaddej ukoll ix-xogħol ta' restawr ta' sitt Appostli antiki tal-Fratellanza ta' San Ġużepp bil-ħsieb li dawn jibdew jintużaw fil-festi sekondarji.

Waqt li għamilna dan ix-xogħol kollu, fis-saqaf tal-kor kien għaddej xogħol estensiv ta' restawr fuq il-kwadru tal-Cali minn ReCoop u s-saqaf ta' madwaru. Sar xogħol ta' tibjid minn Pawlu Spiteri, induratura minn Roderick Busuttil, meghħjun minn David Piscopo. Il-pittura ta' madwar il-kwadru tal-Cali qed issir mill-artist Għawdex Manuel Farrugia, waqt li s-sistema tad-dawl qed jieħu ħsibha Arthur Demarco, meghħjun minn Adrian Saliba. Se ssir ukoll tieqa ġidida bl-istained glass, li se tieħu post dik li

Parti mix-xogħol li qed isir fis-saqaf tal-kor

hemm bħalissa fil-faċċata tal-kor.

Ngħidu bi pjaċir li bħalissa l-knisja qed tinżamm miftuħha matul il-ċġurnata kollha. Dan hu possibbli bl-ġħajnejn ta' għadd ta' voluntiera li offrew li joqogħdu mal-bieb biex jagħtu merħba lil dawk li jżuru l-knisja tagħna. Nixtiequ nuru l-apprezzament tagħna għall-impenn li daħlu għalih dawn il-voluntiera.

Wieħed japprezza li biex stajna nagħmlu dan ix-xogħol kollu, kellna bżonn l-ġħajnejn ta' tim ta' nies li offrew u għadhom joffru l-ħin tagħħom biex nieħdu ħsieb il-knisja tagħna u nżommuha nadifa. Ma nistax ma niringrazzjax lil: Salvo Attard, li hu l-konsulent tiegħi, Jason Ancilleri, Mario Bezzina, Uliana Boxall, Cameron Cachia, Rita Cassar, Anton Collins, Anthony Farrugia, Lawrence Farrugia, Charles Gellel, Doris Gellel, Elton Gellel, Marthe Grech, Laura u Henry Mifsud, Laurence Montesin, Christian Raggio Vella, Joseph Schembri, u ż-żewġ allievi tiegħi Jadon Ancilleri u Laurent Mifsud Darmanin, li sinċerament nieħu gost naħdem magħħom. Ma nistax ukoll ma ngħidx grazzi lill-Arcipriet tal-kuraġġ li dejjem jagħmilli u tal-fiduċja li għandu fiha, lil Fr John u lil Fr Stephen li dejjem sibthom ta' għajnejn kbira. Nispera ma ħallejt lil xi ħadd barra!

Biex nagħħlaq nixtieq ħafna li nħajjar aktar nies jagħtu daqqa t'id għaliex wara kollex din hi l-knisja tagħna, il-knisja li nħobbu. Grazzi lil kulhadd tal-koperazzjoni tagħkom.

Get your quote in comfort at **mib.com.mt**

You won't have to move a muscle.

Mediterranean Insurance Brokers (Malta) Ltd.
Zentrum Business Centre, Level 2,
Mdina Road, QRM 9010, Malta

T +356 234 33 234
E info@mib.com.mt
mib.com.mt

Mediterranean Insurance Brokers (Malta)
Ltd., C3540, is enrolled under the Insurance
Distribution Act and is regulated by the MFSA.

Inħarsu lura b'sodisfazzjon, imma fl-istess waqt inħarsu 'l quddiem fuq sisien sodi

BJORN CALLUS - PRESIDENT SOĆJETÀ MUŽIKALI SAN LAWRENZ

Kull meta nasal biex nikteb dan il-messaġġ inħares lura lejn is-sena li tkun ghaddiet u nistqarr magħkom li ħafna mid-drabi nkun qed nħares lura b'sodisfazzjon. Sena wara sena, is-Soċjetà tagħna dejjem thares 'il quddiem, bil-ħidma tkompli għaddejja fid-diversi sferi li l-Każin hu attiv fihom. Fil-140 sena mit-twaqqif tagħha, is-Soċjetà tinsab fuq sisien sodi, fejn nemmen bis-shiħi li l-Banda Vittoriosa San Lawrenz hi fost l-ewlenin f'pajjiżna.

Apparti d-diversi programmi mužikali tal-ogħla livell li saru fl-aħħar sena, b'mod partikolari dak ta' Frar fil-Mużew tal-Arkeoloġija u flimkien mas-servizzi numerużi li tagħmel il-banda, inkluż is-safra storika f'Ruma, l-ikbar sodisfazzjon bla dubju hu l-ammont ta' studenti li jattendu għal-lezzjonijiet fi ħdan il-Vittoriosa Kids Music Centre, l-iskola tal-mužika tas-Soċjetà.

Bl-ammont ta' studenti li jaqbeż it-tletin, din is-sena se nkomplu naqtgħu l-frott tal-ħidma, hekk kif żewġ allievi oħra se jkunu qed jingħaqdu mal-banda. Dan minbarra l-fatt li matul din is-sena komplejna ninvestu hekk kif ġew introdotti l-lezzjonijiet tat-teorija. Nemmnu bis-shiħi li l-ġejjeni tal-banda tagħna jinsab f'idnejna u s-soluzzjoni għall-isfida ta' nuqqas ta' bandisti li qed jaffaċċja kulħadd tinsab fi ħdana stess.

Fl-istess waqt, ħdimna biex inwettqu progett ieħor kbir, hekk kif is-Sala Principali ta' Palazzo Huesca ngħatat dehra ġidha mill-isbaħ. Grazzi għall-benefattur

tas-Soċjetà, l-Arcipriet Karmenu Busuttil, se nkunu qed ninawguraw pittura kbira fis-saqaf ta' din is-Sala, flimkien ma' zokklatura ġidha tal-irħam, *wall paper* ġidha u xogħol ieħor ta' tisbieħ u restawr li kien neċċesarju. Fuq kollox, għammidna din is-sala bl-isem ta' 'Sala Lawrence V Farrugia', għaliex nemmnu li s-sala magħrufa bħala tal-Presidenti għandha ġgib ismu.

F'dan l-artiklu semmejt biss żewġ affarijiet mill-ħafna li s-Soċjetà tagħna taħdem fuqhom matul is-sena. Fil-waqt li nkompli nħares lejn il-ġejjeni b'heġġa, ma nistax ma nesprimix it-thassib tiegħi fir-rigward tas-sehem volontarju fil-Każin. Sena wara sena l-aspett tal-volontarjat qed isir iż-żejjed diffiċċli, filwaqt li x-xogħol, kemm amministrattiv kif ukoll dak tal-idejn, dejjem ikompli jiżidied. Forsi se ninstema' ftit negattiv, imma s-sitwazzjoni preżenti m'hiex sostenibbli għal snin twal jekk irridu nżommu l-livell li qiegħdin fi.

Għaldaqstant, jien għal darb'oħra nistieden lil dawk kollha li jistgħu jagħtu ffit mill-ħin tagħħhom biex jersqu lejn il-każin għaliex spazju hemm għal kulħadd. Żgur li fil-jiem tal-festa tal-patrun tagħna San Lawrenz se tħossukom kburin bil-Każin u l-banda tagħna, għaldaqstant ejja nkomplu nseddqu din il-ħidma flimkien.

Minn qalbi nawgura l-festa t-tajba lil kulħadd. Ħdimna bis-shiħi tul sena sħiħa; hu xieraq allura li niċċelebraw flimkien bħala familja u nifirħu mal-patrun ta' Beltna, San Lawrenz.

YOUR
AIR CONDITIONING
CHOICE...

DAIKIN EMURA

+356 2385 0400 - www.maa.com.mt
Daikin Outlet, 4/5, Mdina Road, Attard

Dejjem protagonisti fl-istorja

SIMON FARRUGIA - SEGRETARJU SOĆJETÀ MUŽIKALI SAN LAWRENZ

Wasal il-mument li l-poplu Vittoriosan jiċċelebra bil-kbir il-festa tal-patrun tal-Belt tagħna San Lawrenz. Wara sena oħra ta' ħidma lesti biex naqsmu flimkien il-ferħ li ġejib magħha din il-festa. U bi kburija ngħid li t-tanax-il-xahar li għaddew tawna sodisfazzjon kbir.

Fil-bidu ta' din is-sena l-Banda tagħna tellgħet Programm Vokali u Strumentali fil-Mużew tal-Arkeoloġija fil-Belt Valletta biex tfakkar il-100 sena minn meta s-Soċjetà Mandolinistika Melita, li kienet tifforma parti mill-Banda *HRH Duke of Edinburgh's Own Band*, daqqet għall-ewwel darba b'mod ufficjali l-Innu Nazzjonali Malti. Kien programm eċċelletti li kompla jikkonferma l-kobor u l-livelli li leħqet il-Banda tal-Birgu. Bħal dejjem protagonisti fl-istorja!

Iżda żgur li l-akbar avveniment ta' din is-sena kien meta kontingent ta' 120 persuna, li kien jinkludi l-Banda Vittoriosana San Lawrenz, ħa sehem f'Ruma fil-Ġurnata Lawrenzjana.

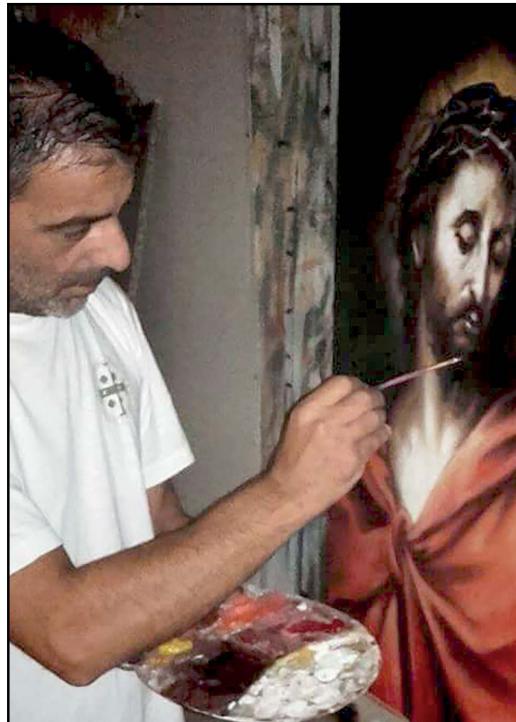
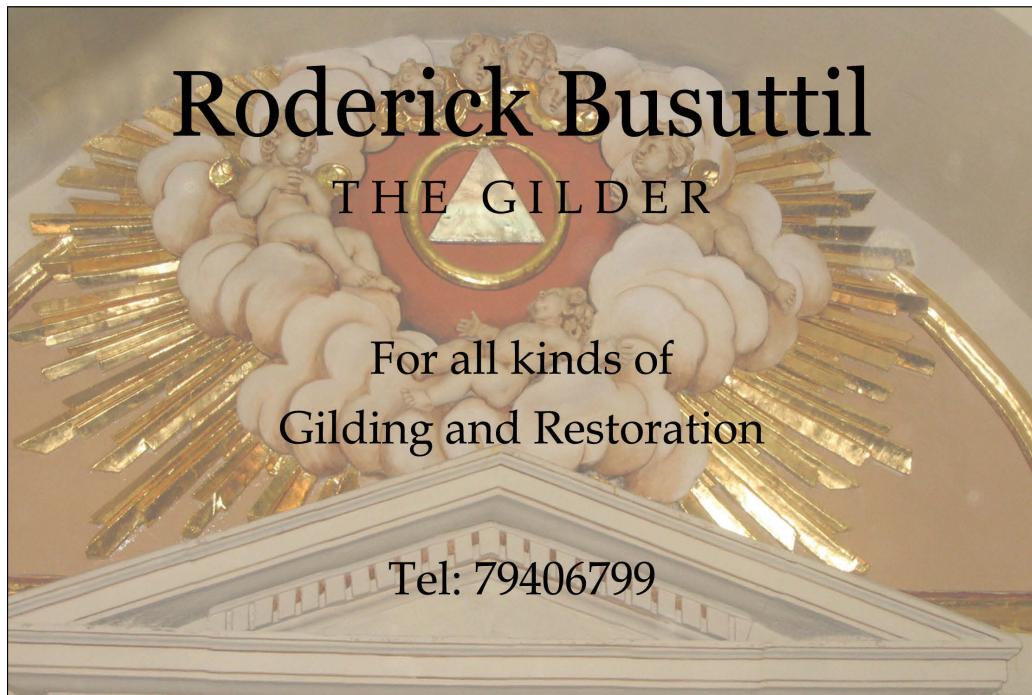
B'hekk għas-sitt darba fl-istorja glorjuža tagħha l-Banda kienet qed tirrapreżenta lil pajjiżna b'dinjità. Il-qofol ta' din iż-żjara kien l-Erbgħa z-żejt ta' April, meta l-Banda tal-Birgu laqgħet lill-Papa Franġisku fi Pjazza San Pietru għall-Udjenza Generali bl-Innu Marċ 'Centinarju'. Emozzjonanti l-laqgħa li l-Kumitat kellu mal-Papa fi tmiem din l-udjenza. Dan hu jum li se jibqa' mnaqqax b'ittri tad-deheb fl-istorja tal-Banda tagħna.

Matul is-sena saret ħidma kontinwa. Ĝie ppubblifikat ktieb dwar 'Palazzo Huesca', kemm bil-Malti kif ukoll bl-Ingliż, waqt li saru diversi progetti, bl-aktar wieħed ikun dak tas-Sala tal-Presidenti li se tiġi inawġurata mill-ġdid fil-ġranet tal-festa. Kompli l-investiment fil-Banda fejn beda t-taghlim tat-teorija, waqt li nvestejna f'aktar għalliema issa li l-ammont ta' allievi qabeż it-tlestin student. B'dan kollu f'moħħna ninsabu ġerqana biex flimkien niċċelebraw din il-festa tant għażiż għalina l-Vittoriosani, il-festa tal-kbir qaddis missier il-parroċċa tagħna, San Lawrenz.

INRODDU HAJR LIL KARMENU SCICLUNA S-SAGRISTAN

Bħala parroċċa nixtiequ nroddu ħajr lil Karmenu Scicluna għall-34 sena ta' ħidma fil-knisja tagħna bħala sagristan. Karmenu għaddha l-isbaħ zmien ta' hajtu jagħti servizz lill-knisja tagħna. Għen mhux ftit biex isiru ghadd ta' progetti utli fil-knisja tagħna, bl-ghajnejha ta' għad-dan u mhux inqas tal-mara tiegħu Marygrace, li dejjem kienet qrib tiegħu. Nawgurawlek Karmenu li tgawdi l-pensjoni tiegħek u l-familja sabiha tiegħek.

ANDREW BUGEJA

*Għal kull tip ta'
xogħol għall-festi bħal
bnadar, bandalori,
pavaljuni, skultura
u statwi (life size)
tal-fiber glass.
Nagħmel ukoll kull tip
ta' restawr ta' statwi
tal-kartapesta*

Mob: 9950 1755

Xogħol, proġetti u attività dejjem għaddejja

SIMON FARRUGIA - SEGRETARJU SOĊJETÀ MUŻIKALI SAN LAWRENZ

Tnax-il xahar jgħaddu bħal leħha ta' berqa. U verament li ż-żmien ma jistenna lil ħadd. Filli tkun qed tanalizza l-festa li tkun għada kemm għaddiet u f'daqqa waħda ssib festa oħra fuq l-ghatba.

Dan iseħħi għaliex tant il-mutur tal-attivitā u l-proġetti jkun wieħed jaħdem u ma' jaqta' xejn, li ż-żmien ma tarahx għaddej. U bħalma nagħmlu s-soltu wara l-festa li għaddiet, il-Kumitat ippjana programm ta' xogħol fejn fassal il-prioritajiet tiegħu.

L-akbar proġett tas-sena kien bla dubju dak tas-Sala tal-Presidenti li sar xogħol kbir fiha. Fil-fatt saret pittura fis-saqaf mill-artist Andrew Bugeja, li kienet imħallsa mill-Arcipriet il-Kanonku Carmelo Busuttil. Saru ukoll *wallpaper* ġdid u żokklatura tal-irħam. Dan minbarra xogħol ieħor relatat. Nhar is-Sibt, 29 ta' Lulju se nkunu qed ninawguraw mill-ġdid din is-Sala, li se tissemma għall-mibki imma qatt minsi l-eks President Lawrence V. Farrugia, li mexxa s-Soċjetà tagħna mill-1987 sal-2019.

19 ta' Lulju 2022: Il-President ta' Malta Dr George Vella, flimkien mal-Kumitat tal-Każin fl-okkażjoni taċ-ċelebrazzjoni li saret biex tfakkar il-mitt sena mix-xiri ta' Palazzo Huesca

Welcome to BeBirgu!

BeBirgu is Birgu's newest place to be! Situated in the completely renovated SAN LAWRENZ Band Club at the Victory Square.

BeBirgu welcomes you every day of the year for drinks and great food served in a European Brasserie setting with a nice lounge style open air patio.

BeBirgu

jawgura l-festa t-tajba lil kulħadd!

BeBirgu,
San Lawrenz Band Club, Victory Square, Birgu

Tel: 77220077 | E-mail: Ed@bebirgu.com

Matul din is-sena nkesa u nžebagħi ukoll il-ħajt tal-parapett li jiġi fuq il-bitħa tal-każin. Dan ingħata dehra ġdida u ġie mdawwal. Ĝie akkwistat arblu żgħir għal dan l-istess parapett. Kienu restawrati żewġ bibien li hemm fit-taraġġ principali. Saru wkoll erba' frames ġodda għall-kuratur ta' quddiem l-arkivju biex dawn jikkumplimentaw mal-ohrajn li hemm fit-taraġġ. Ĝie irranġat wieħed mill-bibien tal-bar filwaqt li sar xogħol ta' ristrutturar fil-kċina tal-każin.

Saret bandiera ġdida Maltija, waqt li qed issir oħra ta' Huesca. Kienu rranġati wkoll għadd ta' bnadar. Beda restawr fuq xi standardi kif ukoll kruċċetti u sar standard ġdid ta' Spanja. Inbiegħu l-istatwi tal-Ğimġha l-Kbira relatati mal-istazzjon tad-Daħla ta' Kristu f'Gerusalem, kif ukoll 'Iċ-Čaħda ta' Pietru', flimkien max-xenarju. Ghall-okkażjoni tal-festi tal-Ğimġha l-Kbira ntramat mill-ġdid il-wirja 'Getsemani'.

Matul is-sena ksibna fondi mill-Arts Council biex isir l-irħam tas-Sala tal-Presidenti permezz tal-Iskema 'Ngħinu lill-Każini tal-Banda'. Grazzi għall-iskema VOPS bdejna proġett marbut ma' 'Double USB Album' bl-innijiet u antifoni Lawrenzjani. Mill-Fondazzjoni Kottonera ngħatajna fondi biex isiru covers tal-perspex quddiem il-vetrini tal-arkivju. Ĝie finalizzat il-proġett tat-tablets.

Kien ippubblifikat il-ktieb 'Palazzo Huesca', li jagħti ħarsa dettaljata lejn dan il-Palazz uniku u li kien wieħed mill-proġetti li saru fl-okkażjoni tal-mitt sena anniversarju mix-xiri tal-Każin. Mill-proġett tal-Äġenzija Żgħażaq ikkwalifikajna mill-ġdid għall-fondi minn Skema A, u issa bi pjaċir ngħidu li żdied għalliem mužikali ieħor biex issa l-iskola tal-mužika tagħna, barra s-Surmast, li huwa l-Kap tal-Iskola, għandha wkoll żewġ għalliema tal-brass, woodwind, percussion kif ukoll Kids Club. Barra minn dan, bħala parti minn din l-iskema,

Roman

Fresh fish directly from a fisherman's son

GRAND HARBOUR MARINA

VITTORIOSA ★ MALTA

SERVICE STANDARDS TO MATCH THE FINEST YACHTS AND THEIR MOST DISCERNING OWNERS

With berthing for yachts and superyachts up to 140m alongside (100m stern-to), Grand Harbour Marina offers internationally renowned Camper & Nicholsons' excellence, as well as comprehensive vessel support and top quality service and reassurance to yacht owners year round.

The highest level of facilities and services ensure that visitor and berth owner' needs are met in full, providing the best possible experience. Our knowledgeable local staff are always on hand to advise on anything, from reserving a dry dock to finding the best local bar for a relaxing drink.

The marina is sheltered and secure, with 24-hour CCTV and security patrols to ensure privacy and discretion. Essential operational services such as electricity, water, fuel, wi-fi, cable TV and grey and black water pump-out are all provided at the marina and berthing assistance is available 24 hours a day.

*"Thanks again for all your assistance during our stay not only in GHM, but in the whole of Malta.
Your expertise and tireless efforts are an asset the marina should be proud of.
It would be nearly boring without you." – Captain Otto Linzel, M/Y Axioma*

Email info@ghm.com.mt or call +356 21 800 700 for more information.

WWW.CNMARINAS.COM/GHM

**Camper &
Nicholsons**
YACHTING SINCE 1782
MARINAS

din is-sena stess bdejna t-tagħlim tat-teorija. Dan juri l-impenn tal-Kumitat li jkompli jinvesti aktar fit-tfal tagħna. Wara li s-sena li għaddiet ingħaqdu mal-banda seba' bandisti ġodda, din is-sena sejkollna żewġ bandisti ġodda oħra.

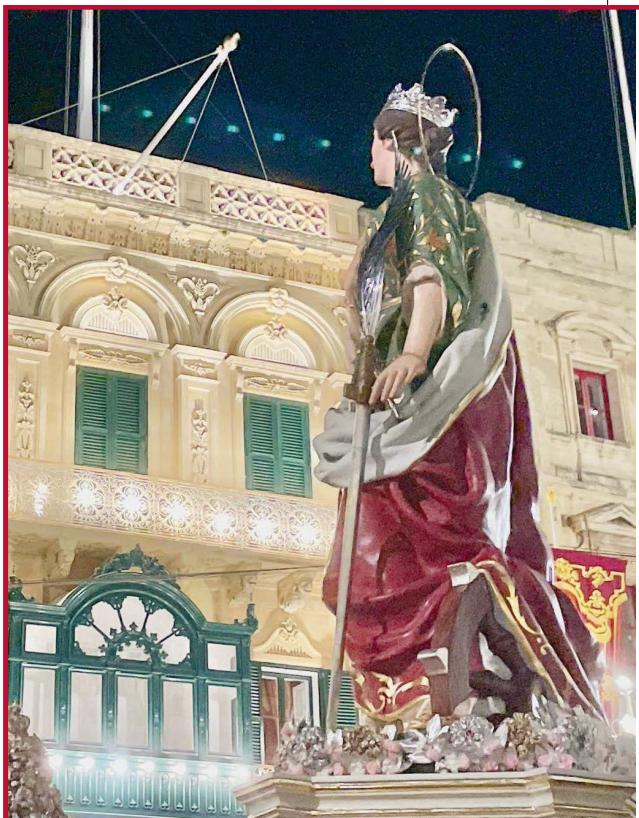
Għaddiet sena oħra u sfortunatament il-proġett tal-*lift* għadu lura. Qed nittamaw li jkun lest għal din is-sena. Dan flimkien mat-*toilet* li se jinbena fuq il-bejt. Dan għaliex għadna qed nistennew li joħorġu l-permessi neċċesarji.

Mil-lat ta' mužika, filwaqt li tkompli l-iddokumentar tal-mužika fl-Arkivju Mužikali, sar librett ġdid tal-valzi li żżanjan fil-purċijsjoni tal-Għid il-Kbir. Dan minbarra l-attivitajiet l-oħra li kellna matul is-sena li għaddiet, kif tistgħu taraw hawn taħt.

Il-Kumitat flimkien mal-Kummissjonijiet kienu attivi matul is-sena b'għadd ta' attivitajiet.

Ovvjament l-aktar li jispikkaw u li fihom xogħol huma s-servizzi tal-Banda. Fil-fatt il-Banda Vittoriosa San Lawrenz daqqet f'diversi festi, fosthom f'Hal-Kirkop, l-Isla, il-Gudja, ir-Rabat, Burmarrad, il-Kalkara, iż-Żurrieq u r-Raħal Ġdid. Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz ħadet sehem fil-Festival tal-Baned bi programm mužikali ġewwa x-Xgħajra ta' Bormla. Il-Festival Nazzjonali tal-Baned kien organizzat mill-Fondazzjoni Kottonera u l-Għaqda Nazzjonali Każini tal-Banda.

Kienu diversi s-servizzi fil-parroċċa tagħna. Nhar il-Ġimgħa, 18 ta' Novembru, saret mill-ġdid il-purċijsjoni ta' Santa Katarina fil-parroċċa tagħna bħala parti mill-festi ċentinarji tal-Konsagrazzjoni tal-knisja. Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz akkumpanjat din il-purċijsjoni flimkien mal-baned li jiċċelebraw il-festa ta' Santa Katarina, jiġifieri is-Socjetà Mužikali Santa Katarina VM, Beland u Għaqda Banda Żejtun. Matul ix-xahar ta' Diċembru s-Soċjetà u

Il-purċijsjoni ta' Santa Katarina fil-parroċċa tagħna, li fiha ħadet sehem il-Banda tagħna

Il-Banda kienu attivi b'diversi attivitajiet. It-Tlieta, 13 ta' Dicembru, fis-Sala Hector H Dalli f'Palazzo Huesca, ttella' *Christmas Home Concert* mill-allievi tas-Soċjetà. Din kienet attivitā mužikali mill-isbaħ, b'mod li idawlk li attendew setgħu japprezzaw l-iskola tal-Mužika tas-Soċjetà Vittoriosa *Kids Music Centre* u s-suċċessi li qed tikseb mal-istudenti numerużi tagħha.

Tlett ijiem wara l-Banda Vittoriosa San Lawrenz kienet impenjata bl-ewwel servizz tagħha fil-ġranet tal-Milied, permezz ta' daqq ta' innijiet tal-Milied mat-toroq tal-Birgu. Dan is-servizz sar bħala parti mill-attivitā *Birgu by Christmas Lights* organizzata mill-Kunsill Lokali Birgu. Lejlet il-Milied il-Banda Vittoriosa San Lawrenz ħadet sehem fil-purċijsjoni bil-Bambin tal-Milied, li kienet organizzata miċ-Ċentru tal-Katekiżmu. U l-ġħada tal-Milied il-Banda ħadet sehem b'servizz ta' innijiet tal-Milied f'Ta' Xbiex,

HONEYCOMB

LIMITED

Generators and Power

When the lights go out, don't let your business, home, or advertising efforts suffer.

Power Up Your Potential, Anytime, Anywhere!

Whether you're hosting big events, running a bustling restaurant, managing a shop, or simply seeking backup power for your home, our generator rentals are your ultimate solution.

24 hour service

Call us or Contact us

M. +356 7954 5458

E. jesmond@honeycombservices.com

f'attività tal-Kunsill Lokali ta' dik il-lokalità. Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz ħadet sehem ukoll fil-festi tal-Ğimġha Mqaddsa, b'fanfarra fil-purċissjoni s-Sewda kif ukoll nhar il-Ğimġha l-Kbira u Ħadd il-Għid b'żewġ servizzi impenjattivi ħafna.

Il-Banda pparteċipat ukoll fil-festi tal-Ewwel Erbgħa nhar l-24 ta' Mejju. Sar marċ brijuż madwar it-toroq tal-Belt Vittoriosa u fl-okkażjoni tal-Mota tal-Erbgħat ġurnata qabel, saret iċla granduża organizzata mill-entitajiet kollha tal-festa fis-Sala tal-Parroċċa.

Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz ipparteċipat ukoll fil-*Malta Spring Music Festival* nhar it-13 ta' Mejju, bid-daqq ta' marċi fit-toroq tal-Belt Valletta flimkien ma' seba' grupperi oħra ta' baned, *Scouts u folk groups* minn madwar l-Ewropa. Saru *woodwind* u *brass masterclasses* għall-istudenti u l-mužicisti tagħna, fejn dawn kien parti minn proġett ffinanzjat mill-Aġenċija Żgħażagħ bil-kollaborazzjoni tal-Ğhaqda Nazzjonali Kazini tal-Banda.

Matul is-sena saru għadd ta' ikliet familjari, fejn dawn, minbarra li jlaqqgħu l-membri

u l-ħbieb tagħhom flimkien, iservu bħala għajnuna finanzjarja għall-operat tas-Soċjetà. U bħalma nagħmlu dejjem wara l-festa saret iċla ta' ringrazzjament għal dawk kollha li kienu ta' għajnuna matul is-sena. Nhar il-Ğimġha, 6 ta' Jannar, sar il-festin tal-Milied. Minn din is-sena l-Kumitat iddeċċieda li jibda jsir l-aktar data tajba viċin l-Epifanija.

F'Ottubru s-Soċjetà tagħna kienet impenjata fil-*BirguFest*, kemm b'botteggi tal-ikel, kif ukoll bis-sehem tal-banda. Żgur li nibqgħu niftakru l-atmosfera sabiħa li kien hemm waqt il-programm li l-Banda Vittoriosa San Lawrenz tellgħet is-Sibt 8 ta' Ottubru f'*Couvre Porte* fejn l-udjenza mhux talli ħadet gost tisma' s-siltiet mužikali, imma kompliet magħha bi żfin u čapċip. Il-banda kienet taħt id-direzzjoni ta' Christoper Pisani u Melanie Mizzi. *Palazzo Huesca* kien ukoll miiftuħ għall-pubbliku. Kienu ħafna dawk li żaru l-Każin u setgħu jammiraw il-ġmiel tal-palazz li għandha s-Soċjetà tagħna. Fil-Każin kien hemm żewġ wirjet: waħda ta' ritratti relatati mal-festa minn Gabriel Treeby Coleiro u oħra ta' pitturi minn Ray Grillo u Joanne Mamo.

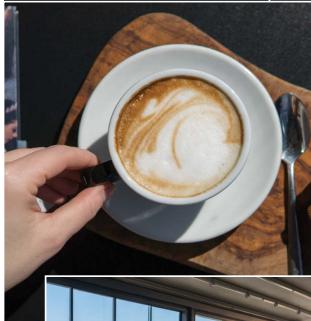
Malta Spring Music Festival: Il-Banda tagħna ddoqq fit-toroq tal-Belt Valletta

DON BERTO

PIZZA • PASTA • GRILL

Birgu Waterfront • 21 808 008 / 79 808 008 • Info@donberto.com • www.donberto.com

Fil-bidu ta' Dicembru thabbret il-mewt ta' Fra' John Edward Critien, President Onorarju tas-Soċjetà. Bħala Soċjetà, fl-10 ta' Dicembru ħadna sehem fl-aħħar tislima li ngħatat lil Fra' John. Bdejna billi ħadna sehem fil-korteo li beda minn Triq Pawlu Boffa. Hekk kif wasal quddiem Palazzo Huesca nghata tislima permezz ta' fanfarrta mill-Banda Vittoriosa San Lawrenz. Wara attendejna għall-quddiesha li tmexxiet mill-Arċisqof Charles J Scicluna.

Matul is-sena saru diversi kompetizzjonijiet tas-snooker. Fuq stedina tal-Kunsill Lokali tal-Birgu, f'Settembru li għaddha l-President, flimkien mas-Segretarju marru Parisot, Franzia, għall-iffirmaw ta' ġemellaġġ bejn iż-żewġ bliest. Saru wkoll laqgħat bejn ir-rappreżentanti taż-żewġ baned tal-Birgu flimkien mas-Sindku.

Jum importanti matul is-sena li għaddiet kien dak tal-Ğimġha, 3 ta' Frar. Dakinhar il-Banda Vittoriosa San Lawrenz tellgħet Programm Mužikali fil-Mużew

tal-Arkeoloġija fil-Belt Valletta biex tikkommemora il-100 sena minn meta s-Soċjetà Mandolinistika Melita, li kienet tiiforma parti mill-Banda *HRH Duke of Edinburgh's Own Band*, daqqet għall-ewwel darba b'mod uffiċjali l-Innu Nazzjonali Malti.

Iżda bla ebda dubju, l-isbaħ mument kien dak ta' meta bejn it-23 u s-26 ta' April li għadda kontingent ta' 120 persuna mill-parroċċa tagħna, li kien jinkludi l-Banda Vittoriosa San Lawrenz, għamel mawra f'Ruma biex jieħu sehem fil-Ğurnata Lawrenzjana fil-Bażilika ta' *San Lorenzo Fuori Le Mura* fil-Verano. Din il-mawra f'Ruma laħqet il-qofol tagħha l-Erbgħa, 26 t'April, meta fi Pjazza San Pietru l-Banda Vittoriosa San Lawrenz laqgħet lill-Papa Franġisku fil-bidu tal-Udjenza Generali bl-Innu Marč 'Centinarju', kompożizzjoni tal-eks Surmast tal-Banda Paul Schembri. Il-Banda esegwiet diversi innijiet u marċi, fosthom l-Innu Marċ lil San Lawrenz ta' Giuseppe Frendo u l-Innu Popolari. Din kienet is-sitt żjara barra minn xtutna tal-Banda Vittoriosa San Lawrenz.

Lombardo.

Outdoor Lighting

Available at ess

 elektra

Fi tmiem l-udjenza l-Kumitat tas-Socjetà Mužikali San Lawrenz, flimkien mal-Banda, l-Arcipriet Dun Karm Busuttil u s-Sindku John Boxall u membri tal-kumitat organizattiv, iltaqgħu mal-Kap tal-Knisja Kattolika, il-Papa Franġisku, u ħadu ritratt kommemorattiv miegħu. Dan kien mument qawwi li ma ninsew qatt.

Kif tistgħu taraw l-attività u l-progetti mis-Socjetà tagħna huma kontinwi. Dan hu grazzi għall-impenn tal-membri tal-Kumitat, flimkien ma' numru ta' voluntiera li huma kommessi li jkomplu jibnu fuq dak li bdew l-antenati tagħna fl-1883, jiġifieri li jkomplu jżommu lis-Socjetà Mužikali San Lawrenz kif dejjem kienet, fost l-aqwa f'pajjiżna.

Kunsill Lokali Birgu
Citta' Vitoriosa

**Is-Sindku, il-Viči Sindku, il-Kunsilliera,
is-Segretarju Eżekuttiv,
I-staff klerikali u I-impjegati kollha,
flimkien mal-familji tagħhom,
jawguraw il-festa t-tajba lil kulħadd**

MIFSUD GARAGE LTD.

OPEN ALL DAY

IRONMONGERY

For all your hardware and household needs!

Open All Day
Monday to Friday: 7:30AM - 7:00PM
Saturday: 7:30AM - 3:00PM

We are also open on
Sundays and Public Holidays
8:00AM - 12:00PM

tel: 21807535
email: info@mifsudgarageltd.com

Żewġ bandisti ġodda mal-Banda Vittoriosana San Lawrenz

Għall-okkażjoni tal-festa 2023 żewġ bandisti ġodda li tharrgu fl-Iskola tal-Mužika tas-Soċjetà Mužikali San Lawrenz sejkun qiegħdin jingħaqdu mal-Banda.

Bilqiegħda mix-xellug għal-lemin: Melanie Mizzi (Għalliema strumenti tal-qasba),
Mro Jonathan Abela (Surmast Direttur)

Bilwieqfa mix-xellug għal-lemin: Loran Gauci (Klarinett), Elaine Balzan (Klarinett)

BOV

PRESENTS

DRIVE INTO THE FUTURE

WITH

LOW INTEREST RATES

CONTACT US

bov.com/motorloans | [@bovofficial](#)

All loans are subject to normal bank lending criteria and final approval from the Bank. The term of the loan must not go beyond retirement age. Issued by Bank of Valletta p.l.c. 58, Triq San Ěakkarija, Il-Belt Valletta VLT 1130. Bank of Valletta p.l.c. is regulated by the MFSA and licensed to carry out the business of banking in terms of the Banking Act (Cap. 371 of the Laws of Malta).

Banda Vittoriosana San Lawrenz

Servizzi 2023

Data	Festa / Okkażjoni	Lokalità
03/02/2023	Programm Annwali	Valletta
18/03/2023	Recording Innijiet Lawrenzjani	Żurrieq
05/04/2023	Fanfara Purċissjoni Sewda	Birgu
07/04/2023	Purċissjoni Ġimġha l-Kbira	Birgu
09/04/2023	Purċissjoni Hadd il-Għid	Birgu
13/05/2023	Festival Internazzjonali	Valletta
24/05/2023	L-Ewwel Erbgħa ta' San Lawrenz	Birgu
04/06/2023	L-Ewwel Tqarbina	Birgu
10/06/2023	Fanfara Corpus	Birgu
18/06/2023	Qalb ta' Ĝesù	Birgu
18/06/2023	Corpus	Rabat
24/06/2023	Qalb bla Tebgħha ta' Marija	Burmarrad
16/07/2023	San Ĝużepp	Kalkara
20/07/2023	Madonna Tal-Karmnu	Żurrieq
30/07/2023	Kristu Re	Paola
31/07/2023	Mota tan-Novena	Birgu
02/08/2023	Quddiesa tan-Novena	Birgu
02/08/2023	Festa Tfal	Birgu
05/08/2023	Festa San Lawrenz	Birgu
07/08/2023	Vittoriosa in Festa	Birgu
08/08/2023	Anteviġilja	Birgu
09/08/2023	Te Deum (AM)	Birgu
10/08/2023	Jum il-Festa (AM)	Birgu
11/08/2023	L-Ġħada tal-Festa	Birgu
19/08/2023	San Leonardo	Kirkop
08/09/2023	Marija Bambina	Isla
07/10/2023	Recording Innijiet Lawrenzjani	Żurrieq
28/10/2023	Madonna taċ-Ċintura	Gudja
13/12/2023	Kunċert tal-Milied	Birgu
24/12/2023	Purċissjoni Lejlet il-Milied	Birgu

Askoll

I am electric

ELECTRIC HEART. ITALIAN DESIGN
FROM JUST €60 MONTHLY.

NGS

CTYRYD

Powered by MOTORS INC

Mdina Road Qormi, QRM 9010
T. 2269 2550 | W. CTYRYD.COM

'Biex il-piż dejjem jinqasam fuq aktar nies'

SANDRO SCHEMBRI - PRESIDENT GHAQDA PIROTEKNIKA 10 TA' AWWISSU

Qegħdin lejlet festa oħra: il-festa tal-patrun tagħna Lorenzo. Kienet sena iebsa. Is sena l-ohra tħabna biex aktar nies jersqu lejn l-Għaqda tagħna u joffru għajnejn. Minflok qed naraw nuqqas mill-membri preżenti, min għal raġuni u min għal oħra. Dan ma jgħinx għall-ġejjeni tal-Ġhaqda, għax għalkemm għandna kuraġġ ta' sur biex ngħelbu d-diffikultajiet, imma min-naħha l-ohra aħna qed nikbru fl-ċ-ċetġi u certu xogħol ta' strapaz marbut mad-delizzju tagħna mhux se nkunu nifilħu għaliex. Ĝhalhekk importanti l-għajnejn biex il-piż dejjem jinqasam fuq aktar nies.

Problema oħra li qiegħdin inħabtu wiċċċa magħha hi ż-żieda fenomenali fil-prezzijiet tan-nar, dovuta għaż-żieda fil-prezzijiet tal-materjal. Dan kien evidenti meta f'Novembru ġejna biex infasslu l-programm u rajna kif biex imqar iż-żomm li għandek l-ispiża kienet se tispara 'il fuq. L-ewwel li għamilna kien li ħadna ħsieb li nżommu l-ħarqa ta' lejlet il-festa u l-kaxxa tal-ħruġ fuq l-istess livell tas-snini ta' qabel. Biex għamilna hekk għall-ewwel kellna nieħdu d-deċiżjoni iebsa li nisparaw biss għal tlett ijiem, iżda bl-ġħajnejn ta' Disma Attard, dawwara d-deċiżjoni u kif għamilna snin oħra, se nisparaw fit-tlett ijiem l-ohra. Hawnhekk ma nistax ma ngħidx grazzi kbira lil dan il-benefattur Vittoriosan li bis-serjetà u bl-azzjoni jgħin dak kollu li hu marbut ma' Beltna, fuq quddiem il-festa titulari.

Il-Malti jgħid li bla flus la tgħannaq u lanqas tħbus u aħna ngħidu bla flus la tagħmel bombi u lanqas murtali. Ĝhalhekk l-uġiegħ ta' ras hu minn fejn se nġibu l-fondi. Bħala ġbir ta'

fondi, fost ħafna affarijiet oħra, l-Għaqda tagħna organizza pedina kull xahar u f'Ottubru waqt il-BirguFest armajna żewġ botteggi, wieħed l-Pjazza u ieħor fil-pjazzetta ta' Santa Skolastika. Impenn ieħor li dħalna għaliex dis-sena kien li l-bar fir-regatta tal-31 ta' Marzu ngħata lill-Ġhaqda tagħna. Hawn nixtieq inrodd ħajr lill-kumitat tar-regatta li tana dan iċ-ċans biex stajna naqilgħu xi ħaġa oħra għal-logħob tan-nar.

Kif diġà semmejt, din is-sena, minkejja d-diffikultajiet erġajna qed inhejju spettaklu mill-isaħi għal lejlet l-festa. Bħala l-persuna li nieħu ħsieb it tfassil ta' dan l-ispettaklu pirotekniku, inwegħd kom li jekk kollex imur sew, se jkollna 15-il minuta ta' nar varjat u ta' livell sinkronizzat mal mužika. Nixtieq nirringrazza lil sieħbi Charles Grima li bil-paċċenza jieħu ħsieb jadatta l-mužika biex joħrog prodott tajjeb.

Kif rajtu f'dawn l-aħħar snin u kif tistgħu tobsru mill-programmi li ħejjejna, għollejna sew il-livell tan-nar tal-festa tagħna minkejja li aħna m'għandniex kamra tan-nar u hekk kollex irid jinxxtara. Il-parti tagħna bis-sagħrifċċi kollha qed nagħmluha u kif ukoll! Issa kull ma jonqos hu li naraw iż-żed nies li jiġu jaġħtuna l-għajnejn fl-armor u hekk iħaffulna l-piż u hekk jimlewna b'kuraġġ u determinazzjoni li nkompli. B'dan l-appell imqanqal u li ħiereg mill-qalb nirringrazza lil sħabi tal-kumitat u dawk kollha li b'xi mod jew ieħor f'kull perjodu tas-sena jgħinu min b'mod u min b'ieħor biex ikollna ħarqa nar li tagħmlilna unur. Nixtieq il-festa t-tajba lil kulħadd u ma nistax ma ntemmx bl-ġħajta li ma tmut qatt ta' Viva San Lawrenz.

'Il-Passat mhux garanzija tal-futur'

NOEL CASTILLO - SEGRETARJU GĦAQDA PIROTEKNIKA 10 TA' AWWISSU

Għeżejż Vittoriosani, it-titlu tal-messaġġ tiegħi għall-festa ta' din is-sena min jaf kemm smajtuh f'messaġġi promozzjonali. Għażiż dan it-titlu għax jirrifletti eż-żott is-sitwazzjoni tal-Għaqda tagħna llum.

Tul il-festa piroteknika kbira li għamilna s-sena l-oħra, ġassejna li l-piż kiber ħafna u l-volontiera komplew̹ jonqsu. U dak li ħassejna matul il-festa kompla jinhass ferm aktar matul is-sena, tant li komplejneja nonqsu fil-membri tal-Kunitat u sfortunatament waqqħet bruda kbira u nuqqas ta' entu jażju, tant li biex irrankajna bl-ewwel attivit, apparti l-BirguFest, kellna nistennew sal-aħħar ta' Novembru, fejn is-soltu f'Settembru nkunu digħi bdejna bl-attivitajiet.

Biex tkompli tgħaqqa l-istorja, sibna ma' wiċċċa problema enormi għax il-prezzijiet tan-nar, uħud minnhom saħansitra rdoppjaw. Kien il-mument ta' salib it-toroq li wassalna biex ngħidu, li jew inżarmaw jew naġħmlu dak kollu possibbi biex insalvaw is-sitwazzjoni. U b'xi mod irnexxielna, bi tbatja personali ta' għadd żgħir ta' persuni li fadlilna madwärna. Iżda qed nerġa' ntendi t-titlu ta' dan l-artiklu, jiġifieri li dak li għamilna fil-passat jinsab fix-xifer li jispicċa totalment jekk mhux se nsibu għajnejha minn persuni ta' età aktar żagħżugha minna.

Jien personali ilni issa 37 sena nvolut f'diversi kumitat tal-festa u bħali hemm żewġ persuni oħra fil-Kunitat. U naħseb li tagħmel sens li nibdew naħsbu biex postna jieħdu xi ħadd aktar żgħir minna fl-eta hux. Iżda l-inkwiet

tagħna hu li mhux qed naraw kontinwità warajna għax żgħażaq magħna ma fadal kważi xejn. F'idejkom l-aħħwa, aħna safejn flaħna għamilna, minn hawn lil hemm, futur imċajpar għandna.

Kif ghid, b'xi mod irnexxielna naslu. Forsi nazzarda ngħid li dan kien għal żewġ raġunijiet principali. L-ewwel waħda hi bla dubju l-ġiti li qed norganizzaw u li qed iħallu dħul tajjeb. Infatti mill-festa tas-sena l-oħra sa issa, organizzajna xejn inqas minn tliet ġi ti biex immorru naraw il-logħob tan-nar fl-Italja. It-tieni raġuni li bis-saħħha tagħha rnexxielna

Best Coke® Ever?

#TakeATaste

naslu kienet li fassalna programm b'għaqaq, programm ta' tlitt ijiem biss u bl-inqas ammont ta' nar possibbli.

Kien biss ffit tal-ġimġħat ilu, li nqalbet totalment il-folja u se mmorru għal festa kompluta u nisparaw fil-ġranet kollha tal-festa. Dan grazzi għas-Sur Disma Attard li għoġbu jgħina b'mod finanzjarju u grazzi għall-Kumitat tar-Regatta Birgu li għoġġobhom jaġħtuna d-drittta li nieħdu ħsieb il-bar waqt ir-regatta tal-31 ta' Marzu.

Matul is-sena għamilna wkoll l-impossibbli possibbli, għax b'numru żgħir ta' nies li fadililna madwarna għamilna attivitā kull xahar bejn Novembru u Lulju, għamilna jaġabra speċjali f'Hadd il-Għid u ħadna sehem fil-Festival Internazzjonali tal-Logħob tan-Nar. Apparti hekk, bqajna għaddejjin bil-ġabrab tax-xahar u sibna sostenn ta' diversi benefatturi biex stajna nsostnu l-harqa ta' lejlet il-festa u kemm jista' jkun tkun fuq l-istess skala tas-soltu.

Ir-ringrażżamenti tiegħi xorta huma īnfra. Nibda biex nirringrażżja lill-entitajiet kollha tal-festa, tal-appoġġ tagħhom meta rawna fis-sitwazzjoni xejn pjacevoli, l-aktar lill-Kumitat Festi Esterni San Lawrenz u s-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiži, li anke ssusidjawna b'mod finanzjarju. Grazzi id-DJ Arthur Caruana għall-għajnejn fil-promozzjoni, lil Melvin Degiorgio għad-disinn tal-poster uffiċċjali, lil Gerald Micallef tas-sostenn tiegħu b'diversi ngenji, *Audio Sound System* u *Sound Solutions* talli jiaprovdulna l-apparat kollu ta' sound u dawl f'lejlet il-festa u lill-kumpanija *Elbros* talli tislfina materjal meħtieġ għal fuq il-braken.

Grazzi mill-qalb lil Onor Ministru Owen Bonnici għall-għajnejn kbira tiegħu u lill-kumpaniji *Palumbo* u *Cassar Ship Repair* li għal darb oħra ha jaġħtuna l-braken meħtieġa. Grazzi tmur ukoll lill-Fondazzjoni Kottonera, Kunsill Lokali Birgu, *JAC Steel*, *Olde City Pub*, il-Klabb tal-Boċċi tal-Birgu u lill-isponsors kollha li rraklamaw fil-poster uffiċċjali.

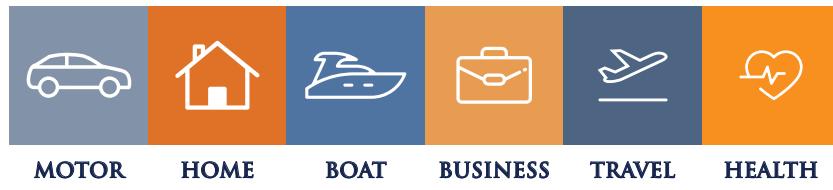

BONNICI INSURANCE AGENCY LIMITED

Insurance Agent for MAPFRE

OVER
30 YEARS
OF TRUST

GET IN TOUCH

📞 21 339 110 ➡ BONNICIINSURANCE.COM

BONNICI INSURANCE AGENCY LTD. IS ENROLLED UNDER THE INSURANCE DISTRIBUTION ACT TO ACT AS AN INSURANCE AGENT FOR MAPFRE MIDDLESEA P.L.C. (MMS). MMS (C-5553) IS AUTHORISED BY THE MALTA FINANCIAL SERVICES AUTHORITY (MFSA) UNDER THE INSURANCE BUSINESS ACT. BOTH ENTITIES ARE REGULATED BY THE MFSA.

THE PRODUCT IS MANUFACTURED BY MMS AND DISTRIBUTED BY BONNICI INSURANCE AGENCY LTD.

Għal dak li hu l-logħob tan-nar, għamilna dak kollu possibbli biex inżommu l-programm tas-soltu. Ovvajment ġertu murtali kbar kellna neliminawhom minħabba spejjeż u kellna nnaqsu xi ffit ukoll fl-akkumpanjament tal-murtaletti waqt il-purċizzjoni ta' nhar il-festa. Il-kaxxa tal-ħruġ xorta waħda se tkun waħda spettakolari u nassigurakom li xorta se tibqa' unika fl-inħawi. 'La Notte di San Lorenzo' xejn anqas. Rajna li possibbilment din tibqa' fuq l-istess linji, minkejja li ntuża nar differenti minn dak tas-snin l-imghoddija.

U issa erġajna wasalna ... u jonqosna l-ahħar skoss biex wara l-festa nonoraw bi ħlasijiet l-ordnijiet li għamilna. Jigifieri, tgergrux għax anke fil-ġranet tal-marċiċiet tarawna bil-kotba tal-irċevuti, għax mingħand kom irridu l-ahwa. U aħna ġerti li fejn jidħlu finanzi se nerġgħu nsibukom warajna fil-ġabrab li se nagħmlu fil-ġranet tal-festa. Għandna tama kbira fikom u l-ġħajnejna tagħkom tagħmlilna kuraġġ.

Forsi din is-sena ma kontx tant pozittiv f'dan il-messaġġ tiegħi, bħalma kont inkun fis-snin l-imghoddija. Naf li se jkun hawn min forsi anke jikkritikani fuq dan il-messaġġ, għax

jgħidli li nxart il-ħwejjeg maħmuġin barra, kif jgħid il-Malti. Iżda dak li ħassejt li għandi nagħmel, jiġifieri li niftaħ qalbi magħkom, anke jekk dan il-messaġġ jinqara minn kulħadd. Is-sitwazzjoni tagħna hi s-sitwazzjoni ta' kull għaqda tan-nar oħra f'pajjiżna, l-aktar fl-akkwati tagħna u inutli li jkun hawn xi ħadd li jgħid li dan mhux minnu. Aħjar inkunu sinċieri u ngħidu l-affarrijiet kif inhuma.

Li nista' nassigurakom fuqi personali hija haġa waħda: sakemm Alla jaġħini s-saħħha, hawn se nibqa' għax kif jafu ħafna minnkom, il-festa hi l-unika haġa li għandi għal qalbi u ma nafx ngħix mingħajrha. Il-festa hi f'qalbi, kif inhi fil-qalb ta' kull Vittoriosan. Iżda dan ma jfisser xejn, għax waħdi jew bl-erba' persuni shabi ta' madwari ma nistgħux nibqgħu ndawwru r-rota bħal qabel. Biżżeq sakemm għadna hawn, ha nibqgħu nagħtu s-saħħha kollha tagħna, biex bl-arti piroteknika aħna wkoll insellmu lil Lorenzu tagħna f'dawn l-isbaħ jiem tas-sena għal Belt twelidna.

F'isem shabi kollha, minn qalbi nixtieq il-festa t-tajba lili kulħadd. Viva San Lawrenz ta' qalbna.

The Annual Summer
Fireworks Displays
in the Grand Harbour

09 August 2023 2200hrs
La Notte di San Lorenzo
Pyro-Musical displays - Traditional Maltese Fireworks

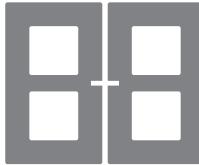
10 August 2023 1915hrs
Spectacular Daylight Fireworks show

Best viewing point - on the bastions - next to Birgu Bocci Club (where there will be also the Sound System)

Għadha Protteknika 10 ta' Awissu - Birgu

JAC STEEL LTD WILD WEST CAFFÈ DU BRAXI SANTANA PAUL CILIA Building Contractors AUDIO KLABB BOCCI BAR FAVA WOODWORKS esplora JOSEPH BONELLO GRAND HOTEL PARAMOUNT SOUND EVENTS ALEXANDRA IRONMONGERS

Ballut Blocks Ltd., Wied Filep, L/O Naxxar, Malta
Tel: (356) 21573093, 21572666, 21576419, 21487738
Fax: (356) 21575562 E-Mail: ballut@ballutblocks.com

**FROM STRENGTH
TO STRENGTH**
**PROVIDING SERVICE TO THE
CONSTRUCTION INDUSTRY**

BALLUT BLOCKS

Ballut Blocks, formed in 1951, is one of the earliest to be established in the local building and construction industry and was amongst the very first to be registered as a limited liability company in 1964. Over the years the Company has expanded, from the production of concrete blocks to the manufacture of all types of prefabricated concrete products and to the formation of a comprehensive fleet of specialised equipment for earth-moving, rock cutting and other civil engineering works.

General Precast Concrete Ltd Hal Far Industrial Estate
Tel: (356) 21653802, (356) 21653005 Fax: (356) 21659536 E-Mail: info@generalprecastconcrete.com

www.ballutblocks.com

Programm tal-logħob tan-nar Festa San Lawrenz 2023

Għaqda Piroteknika 10 ta' AWWISSU

IT-TNEJN, 31 TA' LULJU – ĦRUġ MIN-NIċċA

8am u 12pm: Jinħarqu diversi murtali tal-bomba u martaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi.

8pm: Waqt il-ħruġ min-niċċa tal-istatwa titulari ta' San Lawrenz, jinħarqu diversi murtali tal-bomba, kaxxa nfernal Spanjola u diversi martaletti tal-bombi u tal-ħsejjes.

**IL-ĦADD, 6 TA' AWWISSU –
IL-MARČ TAŻ-ŻGħażagħ**
Fit-8am u 12pm: Jinħarqu diversi murtali tal-bomba, martaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi.

8pm: Malli jibda l-marċ jinħarqu diversi murtali tal-bomba, martaletti tal-bombi u tal-ħsejjes

11.30pm: Nar sinkronizzat mal-mužika fi tmiem l-ispettaklu minn fuq it-Torri ta' San Ģwann (sponsorjat mis-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi).

IT-TNEJN 7 TA' AWWISSU – KUNċERT BANDA VITTORIOSANA SAN LAWRENZ

8am u 12pm: Jinħarqu diversi murtali tal-bomba, martaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi.

8.30pm: Qabel jibda l-Programm Mužikali jinħarqu diversi murtali tal-bomba, martaletti tal-bombi u tal-ħsejjes.

IT-TLIETA, 8 TA' AWWISSU – L-ANTEVIĞILJA

8am u 12pm: Jinħarqu diversi murtali

tal-bomba, martaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi.

8.45pm: Mal-bidu tad-dimostrazzjoni bl-istatwa ta' San Lawrenz Jagħti d-Dawl lill-Ġhomja jsir ħruq ta' murtali tal-bomba. Wara jinħarqu diversi martaletti tal-beraq ikkulurit tal-ħsejjes, fuq il-bombi u bil-logħob. Fl-aħħar jinharaq sett murtali tradizzjonali tal-kulur. Tinħaraq kaxxa nfernal Spanjola bil-beraq ikkulurit fi tmiem din il-ħarqa tal-Anteviġilja.

12am: Kaxxa nfernal tal-kulur minn fuq it-Torri ta' San Ģwann kif l-istatwa ta' San Lawrenz tittella' fuq il-kolonna.

L-ERBGħA, 9 TA' AWWISSU – LEJLET IL-FESTA

9.45am: Mad-daqq tat-Te Deum jinħarqu diversi murtali tal-bomba, kaxxa nfernal Spanjola u diversi martaletti tal-bombi, tal-ħsejjes u bil-logħob.

12pm: Ħruq ta' diversi murtali tal-bomba, martaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi.

VITTORIOSA PHARMACY

EST 1907

*An Institution in the Heart of the
Three Cities*

IL-FESTA T-TAJBA LIL KULHADD!

9, Main Gate Street, Vittoriosa. T: 21 807529

E: vittoriosapharmacy@gmail.com

 Find us on
Facebook

7pm: Tislima lir-relikwija devota ta' San Lawrenz waqt it-Traslazzjoni solenni tagħha mill-knisja ta' Santa Skolastika sal-knisja parrokkjali bi ħruq ta' salut u kaxxa nfernal Spanjola.

Wara jinħarqu diversi murgaletti tal-bomba, tal-ħsejjes u bil-logħob.

10pm: La Notte di San Lorenzo 2023 – L-ispettaklu ta' Lejlet il-Festa

Spettaklu pirotekniku bi preżentazzjoni ta' Dorian Cassar u bil-partecipazzjoni tal-Baned San Ĝużepp tal-Kalkara u San Leonardu ta' Hal Kirkop.

L-ispettaklu jibda b'virja ta' nar sinkronizzat mal-mužika u wara jinħarqu diversi murtali tradizzjonali bil-logħob, ħsejjes u beraq ikkulurit.

Wara jkun hemm wirja oħra ta' nar sinkronizzat mal-mužika, segwita minn diversi murtali tradizzjonali tal-kulur.

Is-serata tagħħlaq b'virja kbira ta' logħob tan-nar issinkronizzat mal-mužika, b'għeluq spettakolari. L-ispettakli sinkronizzati kollha ġia jinħarqu bis-sistema *Pyromaster*.

11.30pm: Logħob tan-nar tal-art quddiem il-knisja parrokkjali sponsorjat mill-Kumitat Festi Esterri San Lawrenz.

IL-ĦAMIS, 10 TA' AWVISSU – JUM SAN LAWRENZ – PATRUN TA' BELTNA

8am: L-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu tagħti merħba xierqa lil dan l-isbaħ jum tal-Belt Vittoriosa bi ħruq ta' diversi murtali tal-bomba, murgaletti bil-ħsejjes u fuq il-bombi. Tinħaraq ukoll kaxxa nfernal Spanjola.

11am: Waqt is-Sanctus tal-quddiesa jinħarqu diversi murtali tal-bomba, murgaletti bil-ħsejjes u fuq il-bombi.

12pm: Ħruq ta' diversi murtali tal-bomba, murgaletti tal-ħsejjes u fuq il-bombi. Fl-aħħar tinħaraq kaxxa nfernal Spanjola.

7.15pm: L-ispettaklu pirotekniku annwali ta' Jum San Lawrenz mill-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu

Ħruq ta' salut tal-bomba hekk kif tibda ġierġa l-purċijsjoni.

Wara tinħaraq kaxxa nfernal spettakolari bis- sistema *Pyromaster* u li se tinkludi diversi effetti piroteknici tad-dahna kkulurita, Spanjola rqiqa u kkulurita, diversi ftuħ tal-beraq bi ħsejjes diversi, murgaletti tal-ħsejjes, fuq il-bombi, kif ukoll bil-logħob u diversi baraxxijiet.

Wara l-kaxxa tal-ħruq, jinħarqu sett ta' murgaletti bil-logħob, kif ukoll murgaletti b'diversi tipi ta' ħsejjes u fuq il-bombi.

9pm: Tinħaraq kaxxa nfernal tal-kulur fuq it-Torri ta' San Ģwann hekk kif il-purċijsjoni tasal fi Triq il-Mina l-Kbira. Ezatt wara jinħarqu diversi murgaletti tal-beraq ikkulurit bil-ħsejjes, fuq il-bombi u bil-logħob.

Dan l-ispettaklu pirotekniku ta' Jum San Lawrenz jiġi fi tmieku b'sett murtali tradizzjonali tal-kulur u b'kaxxa nfernal Spanjola bil-beraq kkulurit.

Wara d-dħul tal-vara fil-knisja l-membri tal-Grupp Pirotekniku 10 ta' Awwissu jroddu ħajr lil Alla talli kien magħhom fil-ħruq tan-nar.

Il-logħob tan-nar li se jinħaraq matul il festa titulari 2023 huwa kkordinat kollu mill-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu u kien maħdum minn:

- Kumpless tan-Nar 25 ta' Novembru, Żejtun;
- Kumpless tan-Nar San Görġ, Qormi;
- Kumpless tan-Nar Banda Sant'Andrija, Luqa;
- Għaqda tan-Nar 22 ta' Frar, Birżebbuġa;
- Kumpless tan-Nar Santa Marija, Mqabba;
- Kumpless tan-Nar Madonna ta' Lourdes, San Ģwann;
- Għaqda tan-Nar Fontana, Fontana;
- Għaqda tan-Nar Maria Bambina, Banda Vittorja, Naxxar.

wrist watch with
3 interchangeable
bracelets

GOURMET
BOUTIQUE

by
CARGO

BIRGU WATERFRONT

OPEN MONDAY TO SUNDAY
10:00 to 22:00

GET YOUR ORDER DELIVERED

CARGO.COM.MT
+356 99112800

Fl-ewwel żjara tiegħu f' Malta I-Gran Mastru Fra' John Dunlap iżur il-knisja tagħna

FR JOHN AVELLINO

Il-Ğimġha, 16 ta' Ĝunju, inkitbet paġna oħra storika fl-istorja tal-parroċċa tagħna. Fl-ewwel żjara tiegħu Malta wara l-ħatra tiegħu ftit ġimġħat qabel bhala Gran Mastru tal-Ordni ta' San Ģwann, il-Kanadiz Fra' John Dunlap għamel żjara lill-knisja Kolleġġjata tagħna u wara li ħa sehem fiċ-ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija, iñħatar Kanonku Onorarju tal-Kapitlu tal-Kolleġġjata tagħna.

Fra' John Dunlap, li għandu 66 sena, kien elett Gran Mastru fit-3 ta' Mejju li għadda. Hu l-81 Gran Mastru tal-Ordni Sovran u Militari ta' Malta.

Meta wasal il-Birgu, il-Gran Mastru kien milqugħ fil-bieb tal-knisja mill-Arċipriet, il-Kan-

Carmelo Busuttil u mill-Kanonci l-oħra. Hekk kif tfaċċa fil-bieb tal-knisja, akkumpanjat minn għadd ta' Kavallieri oħra, huwa bies is-Salib tal-ħatra li l-Kavallieri kienu ġiebu magħhom minn Rodi u li l-Gran Mastri kollha kienu jbusu meta fil-knisja tagħna kienu jieħdu l-ġurament tal-ħatra. Wara l-Gran Mastru nġabar f'mument ta' talb fil-kappella tas-Sagament.

Iċ-ċelebrazzjoni bdiet b'diskors ta' merħba mill-Arċipriet - *ara paġna 49*, u fi tmiem tagħha saret iċ-ċeremonja qasira tal-ħatra tal-Gran Mastru bhala Kanonku Onorarju tal-Kapitlu tagħna. Għażiċ-ċelebrazzjoni attendew għadd kbir ta' membri tal-Ordni, Maltin, kif ukoll barranin.

MJK was established in 1998. Project Cargo and Heavy Lifting is our core business. We also specialise in customs clearance, haulage services and freight forwarding. Our fleet includes mobile cranes from 13 ton to 300 ton.

Email: sales@mjk.com.mt
Tel: +356 21677668

www.mjk.com.mt

Diskors ta' merħba li għamel I-Arċipriet lill-Gran Mastru fil-bidu taċ-ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija fis-16 ta' Ġunju

Your Most Eminent Highness Fra' John Timothy Dunlap, Prince and Grand Master of the Order of Malta, Your Excellency Fra' Emanuel Rousseau, Grand Commander, Your Excellency Riccardo Paternò di Montecupo Grand Chancellor, Honourable Mayor Mr John Boxall, distinguished members of the Order of Malta, brothers and sisters in Christ.

It is with great joy that I welcome you in the sacred embrace of the Collegiate and Conventual Church of Saint Lawrence in Vittoriosa. This hallowed place holds a profound significance as it stands as a testament to the enduring bond between the Order of Malta and our beloved church.

As the Archpriest, I am humbled to stand before you today, knowing that your visit brings a profound sense of joy and spiritual significance both to our Collegiate Chapter and our parish. For centuries, this Church served as the spiritual home of the Order, nurturing the souls of its members and witnessing their unwavering commitment to faith and service.

It is within these walls that Grand Master Jean Parisot de Valette, alongside the Knights and the Maltese populace, resounded the *Te Deum* with triumphant jubilation, echoing throughout the island of Malta, as the victory of the Great Siege was celebrated. The painting on the dome above us stands as a monument to that day!

As we gather here today to celebrate the Most Holy Sacrifice of the altar, we are reminded

of the shared heritage that binds the Order and Saint Lawrence's Church together. It is a bond steeped in history, shaped by the virtues of compassion, courage, and selflessness, exemplified by the Order's members.

In this holy place, we pray that your visit will imbue us with the divine grace and blessings that have guided the Order throughout its illustrious existence. May the legacy of Saint Lawrence, whose name this Church bears, as well as the spirit of the Order, continue to inspire us all to embrace the teachings of Christ and to serve others, especially the sick and poor with love and humility.

Long live the bond between our Collegiate Chapter of Vittoriosa and the Order of St John, and may your reign, as a beacon of inspiration and integrity endure for generations to come.

ReCoop

ARCHITECTURE & FINE ARTS

CONSERVATION AND RESTORATION
OF ART AND ARCHITECTURE

Exporters Street, Zone 2
Central Business District | Birkirkara CBD 2040
[t] +356 21491297 | [m] +356 79961838
www.recoop.com.mt

Il-Kapitlu tal-Knisja Matriċi Konventwali u Kollegġjata Insinji ta' San Lawrenz LM Belt Vittoriosa

Kan Arċipriet Dun Karm Busuttil, STh Dip; BA (Hons), MA (Human Rights & Democ),
Magister Iuris (Int Law) (Melit), MA (Dip Std)

Kan Dekan Dun Lawrenz Bonnici, Lic D (Angelicum), MSTh (Teresianum)

Kan Teżorier Dun Brendan M Gatt, SThB (Melit), JCL, Dip Juris (Greg), SMOM

Kan Primiċerju Mons Pawl Raggio, Cap SS

Kan Kantur Dun Stephen Attard, BA Theol & Human Studies, SThB, SThL (Melit), SLL (Ans)

Kan Penitenzier Dun Keith Scicluna, BA Theol & Human Studies, SThB (Melit)

Kan Teologu Ing Joe Galea, BSc (Eng), SThB, Dip Past Theol (Melit)

Kanonici Onorarji

L-Altezza Wisq Eminentie Tiegħu Fra' John Timothy Dunlap, Princep u Gran Mastru tal-Ordni Sovran Militari Ospitalier ta' San ġwann ta' Ġerusalem, ta' Rodi u ta' Malta

L-Eminenza Tiegħu I-Kardinal Peter Kodwo Appiah Turkson,

Kanċillier tal-Pontificja Akademja tax-Xjenzi u tal-Pontificja Akademja tax-Xjenzi Soċjali

L-Excellenza Tiegħu Mons Manuel Nin i Güell OSB,

Isqof Titulari ta' Karkabja u Eżarka Apostoliku ghall-Biżantini Kattoliċi ġewwa I-Greċja

L-Excellenza Tiegħu Fra' Francis Vassallo OSJ

Kan Dun Andrew Borg, SRN, SThB, SThL (Melit)

Kan Dun Marc Andre Camilleri, BA Theol & Human Studies, SThB (Melit)

Kan Dun Joseph Caruana

Kan Dun Joseph Cilia

Kan Dr Nicholas Doublet, SThL (Melit), HED (Greg)

Kan Dun Christopher Galea, BA Theol. & Human Studies, Dip. Past. Theol. (Melit.)

Kan Dun John Muscat, KCHS

Kan Dr David Torpiano, BA Theol & Human Studies, SThB, SThL (Melit), SThD (Greg)

Mons Paul Carmel Vella, SThL (Melit), JCL (Lat), Prot Apost, SMOM, OESSH

Kan Papàs Prof Martin Zammit, BA, BA (Hons), BA Divinity (Heythrop London),

MA Theology (Winchester), PhD (Melit)

Mazzier: Is-Sur Charles Gellel

PROGRAMM TAL-FESTI

LI ŜE JSIRU FIL-KNISJA KONVENTWALI,
Matriċi, Kolleġjata u Parrokkjal
AD UNUR SAN LAWRENZ, LEVITA U MARTRI,
PATRUN TAL-BELT REBBIEHA

IT-TLIETA - 25 TA'LULJU ČELEBRAZZJONI LAWRENZJANA

6:30pm: Inkantaw flimkien l-innu Biżżejt
Akatistos lil San Lawrenz. Imexxi l-Kan Papàs Prof Martin Zammit, kappillan tal-Knisja Griega-Kattolika.

L-ERBGHA - 26 TA'LULJU L-AHHAR ERBGHA TA'SAN LAWRENZ

6pm: Quddiesa tal-Aħħar Erbgħa ta' San Lawrenz mill-Arċipriet u l-Kapitlu.

IS-SIBT - 29 TA'LULJU

7:30pm: Inawgurazzjoni mill-ġdid wara r-restawr tas-Sala Principali ta' *'Palazzo Huesca'* li se tingħata l-isem 'Sala Lawrence V Farrugia'.

IL-HADD - 30 TA'LULJU

5pm: Investitura ta' żewġ kanonċi ġoddha.

6pm: Quddiesa kkonċelebrata mmexxija mill-Arċipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil, bis-sehem tal-Kapitlu.

IT-TNEJN - 31 TA'LULJU HRUĞ TAL-VARA TITULARI BIDUTAL-FESTA 2023

12:00pm: Daqq tal-Mota li thabbar il-bidu tan-novena u l-bidu tal-festa 2023.

6:30pm: Quddiesa kkonċelebrata mmexxija mill-Arċipriet, bis-sehem tal-Kapitlu. Wara l-quddiesa inawgurazzjoni mill-Arċipriet tal-pulpu artistiku tal-knisja tagħna wara restawr estensiv li sar fuqu f'dawn l-aħħar sentejn.

7:45pm: Hruġ tal-vara titulari min-niċċa. Il-vara tinħareġ fuq iz-zuntier tal-knisja u ssir talba mill-Arċipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil. Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz issellem lill-patrun tagħna. Wara jibda l-marċ tal-Mota mat-toroq tal-parrocċa.

IT-TLIETA - 1 TA' AWVISSU BIDUTAN-NOVENA

Jum ir-Romol u l-Għeżeż li ħallewna

6:30pm: Quddiesa tan-Novena minn Fr John

Avellino. Tul in-novena jippriedka Patri Victor Paul Farrugia, O Carm.

Mistiedna r-romol tal-parroċċa u l-familjari ta' dawk li mietu matul l-aħħar sena.

Wara l-quddiesa, antifona, Čelebrazzjoni Ewkaristika, Barka Sagrimentali, bews tar-relikwija San Lawrenz u Innu San Lawrenz.

**L-ERBGHA - 2 TA' AWWISSU
IT-TIENI JUM TAN-NOVENA**
Jum it-Tfal

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Teologu Dun Joseph Galea, bis-sehem tal-bandisti u l-istudenti tal-Iskola tal-Mužika tas-Socjetà Mužikali Banda San Lawrenz.

Mistiedna t-tfal u l-adolexxenti tal-parroċċa u l-ġenituri tagħhom.

Wara l-quddiesa kollox bħall-jum ta' qabel.

Wara tibda manifestazzjoni ta' ferħ bl-istatwa tat-tfal ta' San Lawrenz, bis-sehem tat-tfal tal-parroċċa tagħna u l-Banda San Lawrenz.

Fi tmiem il-manifestazzjoni l-istatwa tittella' fuq il-kolonna fuq iz-zuntier tal-knisja.

9pm: Ikla tal-festa fil-Pjazza organizzata mill-Kumitat tal-Festa. Mistieden specjalisti: Freddie Portelli.

**IL-HAMIS - 3 TA' AWWISSU
IT-TIELET JUM TAN-NOVENA**
Jum l-Anzjani

9:30am: Quddiesa għall-anzjani mmexxija mill-Arċipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil.

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Onor Dun John Muscat.

Mistiedna speċjali l-anzjani tal-parroċċa tagħna.

Wara l-quddiesa, kollox bħall-jum ta' qabel.

8pm: Riċeviment tal-festa f'Palazzo Huesca, sede tas-Socjetà Mužikali San Lawrenz.

**IL-ĞIMGHA - 4 TA' AWWISSU
IR-RABA' JUM TAN-NOVENA**
Jum l-Arċipriet u s-Saċerdoti tal-Parroċċa

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mmexxija mill-Arċipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil.

Illum nifirħu mas-saċerdoti tagħna li jagħtu servizz fil-parroċċa tagħna.

Wara l-quddiesa, kollox bħall-jum ta' qabel.

**IS-SIBT - 5 TA' AWWISSU
IL-HAMES JUM TAN-NOVENA**
Jum il-Familja

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Onor Dun Nicholas Doublet.

Wara l-quddiesa, kollox bħall-jum ta' qabel.

Mistiedna l-familji tal-parroċċa tagħna.

**IL-HADD - 6 TA' AWWISSU
IS-SITT JUM TAN-NOVENA**
Jum l-Abbatini

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Penitenzier Dun Keith Scicluna.

Mistiedna speċjali l-ġenituri tal-abbatini tagħna.

Wara l-quddiesa, kollox bħall-jum ta' qabel.

8pm: Marċ mill-Banda San Ĝorġ ta' Hal Qormi madwar it-toroq tal-Birgu. Fi tmiem il-marċ is-Sejjjoni Żgħażaq Palmizi tippreżenta *Symphony of Lights* fuq it-Torri ta' San Ĝwann.

**IT-TNEJN - 7 TA' AWWISSU
IS-SEBA' JUM TAN-NOVENA**
*Jum il-Benefatturi, il-Volontiera u
l-Vittoriosani li jgħixu barra l-Birgu*

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Teżorier Dun Brendan Mark Gatt.

Mistiedna l-benefatturi tal-parroċċa u b'mod speċjali l-Vittoriosani li m'għadhomx jgħixu l-Birgu.

Wara l-quddiesa, kollox bħall-jum ta' qabel.

8:15pm: Marċ mill-Banda Vittoriosana San Lawrenz minn Triq il-Mina l-Kbira sal-Pjazza tal-Belt Vittoriosa, fejn wara tesegwixxi l-Programm *Vittoriosa in Festa* fuq il-planċier bit-tema '*The Last Dance*'.

IT-TLIETA - 8 TA' AWWISSU

L-ANTEVIGILJA

Jum iż-Żgħażagħ

6:30pm: Quddiesa tan-Novena mill-Kan Kantur Dun Stephen Attard.

Mistiedna ż-żgħażagħ tal-parroċċa.

Wara l-quddiesa, jindaqqu l-Innu u l-Antifona ta' Dun Alwiġ Fenech, issir Ċelebrazzjoni Ewkaristika, baska sagrementali u bews tar-relikwija ta' San Lawrenz.

9pm: Il-Banda Vittoriosana San Lawrenz

tilqa' l-istatwa ta' San Lawrenz 'Jagħti d-Dawl lill-Għomja' fil-Pjazza u tibda d-dimostrazzjoni bl-istatwa sa Triq il-Mina l-Kbira, fejn l-istatwa tittella' fuq il-kolonna fost id-daqq tal-Innu popolari tas-Surmast Lorenzo Galea.

9:30pm: Il-Banda La Valette tal-Belt Valletta tagħmel Programm Mužikali fuq il-planċier. Wara tingħaqad mal-Banda San Lawrenz biex takkumpanja l-istatwa ta' San Lawrenz.

L-ERBGHA - 9 TA' AWWISSU

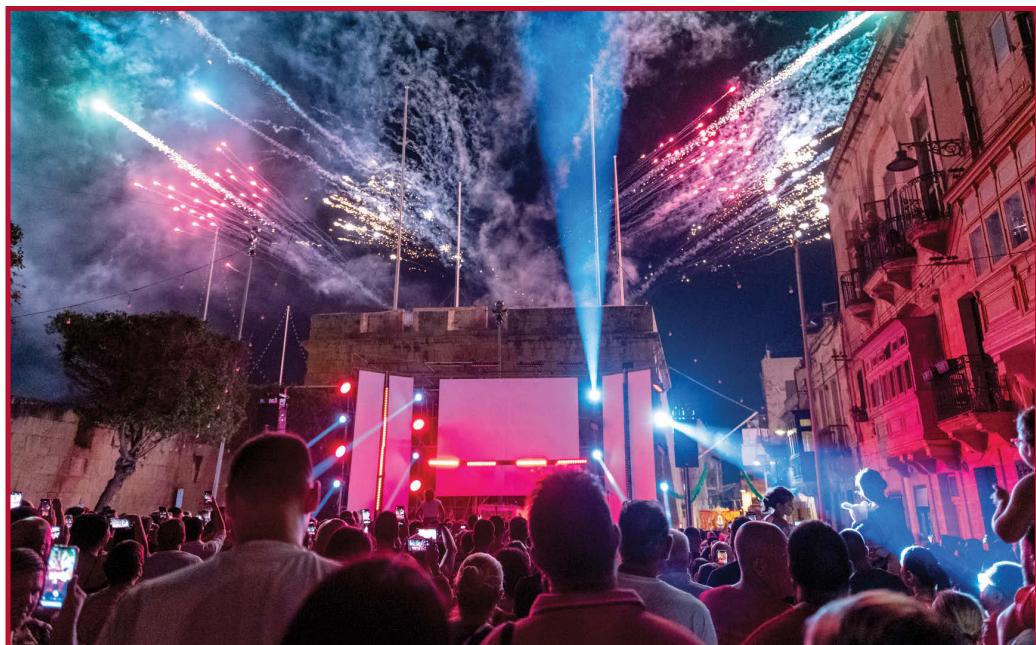
LEJLET IL-FESTA

9am: Konċelebrazzjoni mmexxija mill-Arċipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil, bil-kant tat-*Te Deum*.

11am: Il-Banda Vittoriosana San Lawrenz tibda l-marċ tat-*Te Deum*.

6pm: Quddiesa.

7pm: Traslazzjoni solenni tar-relikwija ta' San Lawrenz mill-knisja ta' Santa Skolastika sal-knisja Kolleġġjata, akkumpanjata

mill-Banda San Ĝużepp tal-Kalkara. Imexxi l-Kardinal Peter Kodwo Appiah Turkson, flimkien mal-Kapitlu tal-Kolleġġjata u saċerdoti oħra. Għasar Solenni u barka sagħementali.

7:30pm: Il-Banda San Ĝużepp tal-Kalkara tibda marċ minn quddiem *Olde City Pub* fi Triq San Lawrenz. Aktar tard l-istess Banda tagħmel programm fuq is-Sur tat-Toqba, ġdejn il-Klabb tal-Boċċi.

8:30pm: Il-Banda San Leonardo ta' Hal Kirkop tesegwixxi Programm Mužikali fuq il-planċier fil-Pjazza. Wara tibda marċ mill-Pjazza li jkompli fit-toroq tal-Birgu.

10pm: ***La Notte di San Lorenzo***: spettaklu uniku ta' logħob tan-nar tal-ajru sinkronizzat mal-mužika mtella' mill-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu.

11:30pm: Logħob tan-nar tal-art fix-Xatt tal-Birgu, quddiem il-knisja parrokkjali.

IL-HAMIS – 10 TA' AWVISSU L-ĞHID TA' SAN LAWRENZ

4:30am: Mota tal-Ğhid ta' San Lawrenz.

7am: Quddiesa mmexxija mill-Pirjol, Patri Aaron Zahra OP.

8am: Quddiesa kkonċelebrata bis-sehem tal-Kapitli ta' Bormla, I-Isla u San Pawl, il-Belt. Imexxi l-Kan Dun Anton Cassar, Arċipriet tal-parroċċa ta' Marija Immakulata ta' Bormla.

8:30am: Il-Banda Vittoriosana San Lawrenz tibda marċ mill-Pjazza sa *Couvre Porte* fejn tilqa' lill-Kardinal Peter Turkson u twasslu sal-knisja.

8:45am: Kant ta' Tifħir ta' Sbieħ il-Jum.

9:30am: Pontifikal Solenni ta' Jum San Lawrenz immexxi mill-Kardinal Peter Turkson, flimkien mal-Kapitlu tal-Kolleġġjata u l-kleru. Jinsej il-paniżjerku f'gieħi San Lawrenz Mons Paul Carmel Vella, Kan Onor tal-Kolleġġjata tagħna.

6pm: Quddiesa animata mill-grupp ta' Agatha Zahra. Iqaddes Fr John Avellino.

6:30pm: Kant tat-Tieni Għasar Solenni.

6:15pm: Il-Banda Anici ta' Hal Qormi tibda marċ minn Triq il-Kardinal.

6:45pm: Il-Banda Ċittadina King's Own tal-Belt Valletta tibda marċ minn Triq Sir Paul Boffa u wara tesegwixxi Programm Mužikali fuq il-planċier artistiku fil-Piazza tal-Belt Vittoriosa.

7:15pm: Toħroġ il-purċissjoni mmexxija mill-Arcipriet Kan Dun Karm Busuttil.

8pm: Il-Banda Kristu Re ta' Raħal Ġdid tibda marċ minn quddiem il-knisja ta' San Lawrenz.

11pm: Dħul tal-purċissjoni fl-isfond tad-daqq tal-Antifona ta' Dun Alwiġ Fenech. Wara

Čelebrazzjoni Ewkaristika, bews tar-relikwija u Innu San Lawrenz. Il-membri tal-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu jroddu ħajr lil San Lawrenz.

IL-ĞIMGHA – 11 TA' AWWISSU L-GHADA TAL-FESTA

9pm: Il-Banda Vittoriosana San Lawrenz tibda l-marċ tal-ġħada tal-festa mill-Pjazza sa ħdejn il-kolonna. Meta l-Banda tasal ħdejn il-kolonna, titniżżejjel l-istatwa ta' San Lawrenz 'Jaġhti d-Dawl lill-Għomja'. Wara l-Banda takkumpanja l-istatwa sal-Oratorju.

IL-ĦAMIS – 17 TA' AWWISSU OTTAVA TA' SAN LAWRENZ

6pm: Quddiesa, repozizzjoni tar-relikwija ta' San Lawrenz, Čelebrazzjoni Ewkaristika, Barka Sagumentali u Innu San Lawrenz. Għeluq il-festa ta' San Lawrenz 2023.

7
AUG

FESTA SAN LAWRENZ
2023

The Last Dance

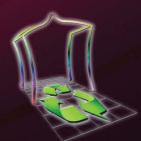
ST. LAWRENCE BAND
VITTORIOSA IN FESTA

A Spectacular Musical Concert

Under the Baton of

MRO. JONATHAN ABELA

Vittoriosa Main Square | 9PM

JAC STEEL LTD

300 sena ilu kienet ikkonsagrata l-knisja tagħna

GEORGE AGIUS - SEGRETARJU SOĆJETÀ STORIKO KULTURALI TAL-BIRGU

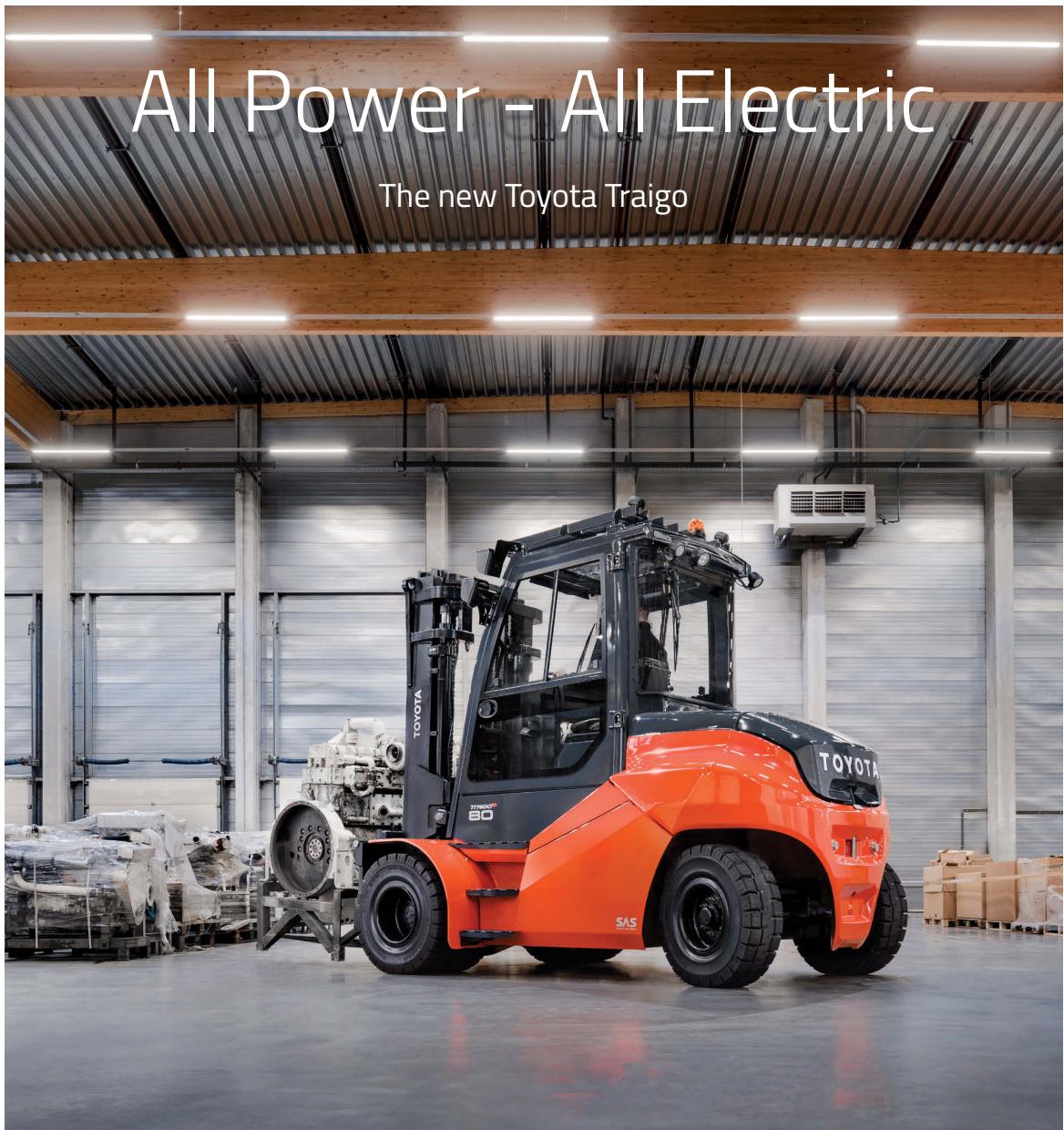
Il-komunità parrokkjali tal-Belt Vittoriosa din is-sena qiegħda tiċċelebra t-tliet mitt sena minn meta l-knisja parrokkjali tagħha kienet iddedikata lil Alla, *ad unur* San Lawrenz. Għalhekk hassejt li tkun haġa f'waqtha li din is-sena l-kontribuzzjoni tiegħi f'dan il-ktejjeb tkun marbuta ma' dan l-avveniment storiku.

Il-konsagrazzjoni tat-tempju

Il-post fejn il-ġemgħa tinġabar biex tagħti qima lil Alla, f'īlsiena jissejja ġi tempju, knisja jew maqdes. Minħabba li dan il-post jiġi mibni spesifikament għall-kult, wara li jithallas id-dejn kollu dan ikun jista' jiġi

kkonsagrati lil Alla. Il-kelma konsagrazzjoni ġejja mill-Latin *con- + sacrō* – jiġifieri tagħmel qaddis, jew tqaddes. Fi żmienna biex il-kelma konsagrazzjoni tibqa' riservata għall-Ewkaristija u l-Grizma, meta nirreferu għall-konsagrazzjoni tal-knisja qed tintuża l-aktar il-kelma dedikazzjoni. Din ġejja minn *dē- + dicō* – niddikjara jew niproklama (li dan il-post huwa ta' Alla) u allura għandha l-istess sens tal-kelma konsagrazzjoni. Jekk inħarsu lejn il-kitbiet tal-missirijiet tal-Knisja nsibu li dawn iż-żewġ kelmiet huma wżati fl-istess sens. Per eżempju Santu Wistin filwaqt li jitkellem fuq “*dedicatio ecclesiae*”

Toyota Traigo80 – All power, all electric, all Toyota

Big on performance, efficiency and reliability; that is the new heavy-duty Traigo80 from Toyota Material Handling. This new 80-Volt counterbalanced truck is perfect for indoor stacking and transport thanks to its high manoeuvrability and strong lift and drive performance. It is also designed for tough outdoor working conditions, offering a clean and silent solution for heavy-duty load handling.

To know more about the Toyota Traigo visit www.toyota-forklifts.com.mt

**STORAGE
SYSTEMS**

Storage Systems Ltd.
KW12Corradino Industrial Estate,
Paola PLA3000
+356 2247 6700

TOYOTA

MATERIAL HANDLING

- dedikazzjoni ta' knisja, jgħid imbagħad "parietes ecclesiae consecrata" – il-ħitan tal-knisja ġew ikkonsagrati.¹

San Lorenzo a Mare

Id-devozzjoni lejn il-martri San Lawrenz taf il-bidu tagħha fil-belt ta' Ruma, il-post fejn hu ġie mogħti l-martirju. Il-kult tiegħu nxtered b'pass ħafif f'bosta artijiet, fosthom fil-gżejjer tagħna.² Għalkemm ma nafux meta eżatt, mijiet ta' snin ilu fil-Birgu digġà kien hawn knisja żgħira ddedikata lilu. Xi wħud isostnu li din setgħet inbniet minn xi negozjanti Spanjoli fis-snin meta l-Aragonizi kienu l-ħakkiema ta' dawn il-gżejjer.³ Mal-medda tas-snин, din il-knisja, magħrufa bħala *San Lorenzo a Mare* saret il-knisja parrokkjali tal-inħaw.⁴ Meta fl-1505 Dun Filippu de Guevara sar il-kappillan ta' San Lawrenz ħass il-ħtieġa li jibni knisja isbaħ u akbar minn dik li sab; għaldaqstant fl-1508 il-knisja l-qadima twaqqgħet u minflok inbniet oħra akbar, x'aktar fuq stil Siculo-Normann.⁵

Mal-wasla f'Malta tal-Ordni ta' San Ģwann fl-1530, il-Gran Mastru L'Isle Adam, flimkien mal-Kavallieri ta' San Ģwann, għażlu l-knisja parrokkjali ta' San Lawrenz bħala l-knisja Konventwali tagħhom.⁶ Kawża tal-blandu li thalla mixgħul, it-Tnejn l-1 ta' April 1532, xi nirien infirxu mal-knisja u għamlu ħerba.⁷ Għalhekk il-Gran Mastru L'Isle Adam ordna biex bla tnikkirk isiru t-tiswiji meħtieġa, flimkien ma' xi modifikazzjonijiet. Meta dawn ix-xogħliljet kienu lesti, l-knisja ħadet dehra aktar eleganti u imponenti.⁸ Din il-binja damet tintuża bħala knisja Konventwali tal-Ordni sat-18 ta' Marzu 1571.⁹ Fis-snin ta' wara sarulha għadd ta' modifikazzjonijiet u ziediet, fosthom il-bini ta' koppla fl-1581, il-bini mill-ġdid tat-tribuna u l-presbiterju fl-1586 u tkabbir tal-kor flimkien mal-bini mill-ġdid tal-faċċata ta' barra fl-1620.¹⁰

Maqdes akbar u isbaħ

Għall-ħabta tal-1660, f'moħħ il-kappillan tal-Birgu Dun Pietru Axiaq u l-prokuratur

tal-knisja Dun Luqa Russo beda jberren il-ħsieb li kien wasal iż-żmien li l-Birgu jkollu knisja parrokkjali akbar u isbaħ.¹¹ Jidher li ma damux jaħsbuha wisq għaliex l-ewwel ġebla tal-pedament tal-knisja l-ġdida li tinsab fil-kripta ta' Santa Katerina ġġib fuqha s-sena 1662.¹² Fil-kitbiet tiegħu dwar il-bini tal-knisja l-ġdida Dun Luqa Russo jistqarr li kien digġà sar xi ġbir u nxtara xi ġebel meta f'daqqa waħda x-xogħol kellej jieqaf ħesrem kawża tal-pesta tal-1676.¹³ Sfortunatament wieħed mill-ħafna vittmi fil-Birgu ta' din l-imxija qerrieda kellej jkun l-istess kappillan Axiaq, li miet fit-13 ta' Mejju 1676. Mal-mewt tal-kappillan Axiaq, l-Isqof Lorenzo D'Astiria ħatar lil Dun Luqa Russo Vigarju Kurat tal-parroċċa tal-Birgu. Iżda meta ntemmet il-pesta, l-Isqof ħatar lil Dun Ģwann Cassar bħala kappillan tal-Birgu u għalhekk Dun Luqa seta' jintefā' b'rūhu u ġismu fuq il-proġett tal-bini tal-knisja l-ġdida.¹⁴ L-arkittet Vittoriosan Lorenzo Gafà ġie mqabbad jagħmel il-pjanti u jieħu ħsieb il-bini tal-knisja l-ġdida. Meta nħarsu lejn id-daqs u s-simetrija li għandha din il-knisja, nindunaw li Gafà rnexxielu jżejen lill-Belt twelidu bi knisja monumentali kif kien tassew jixirqilu.¹⁵

It-tqegħid tal-ewwel ġebla

F'manuskratt li jinsab fil-Bibljoteka Nazzjonali, miktub minn Dun Luqa Russo, insibu deskrizzjoni ta' dak li seħħi dakinhar tat-tqegħid tal-ewwel ġebla tal-knisja l-ġdida. Fih insibu dan li ġej: "Fid-19 ta' April tal-1681 l-biċċa l-kbira tal-knisja l-qadima kienu ġattewha biex flokha titla' l-ġdida. Fit-12 ta' Mejju tal-istess sena, wara t-Talba tal-Ġhasar ġie l-Birgu l-Isqof ta' Malta Monsinjur Mikkel Molina. Kellu miegħu l-Vigarju Ġenerali u l-Assessor tas-Sant Ufficċju, il-Kan Dun Alwiġ Famucelli, flimkien mat-Teżorier tal-Katidral Dun Mario Axiaq. Wara t-tberik tal-ewwel ġebla tal-knisja, l-Isqof stess qiegħedha fuq il-pedament tal-knisja li kien imniżzel 'I isfel madwar tmint ixbar. Din l-ewwel ġebla tqiegħdet taħt l-ewwel pilastru maġġur, in-naħha tal-lemin fit-taraġġ tal-presbiterju.

NEW SCHEDULE

Fast, fresh, frequent & convenient

For current fare rates, please visit
www.vallettaferryservices.com

5
mins

SLIEMA - VALLETTA

SLIEMA STRAND
TO VALLETTA (WATERPOLO PITCH)
TO SLIEMA STRAND

7
mins

VALLETTA - 3 CITIES

VALLETTA (LASCARIS)
TO THREE CITIES

WINTER
01/11 to 31/05

SUMMER
01/06 to 31/10

WINTER
01/11 to 31/05

SUMMER
01/06 to 31/10

SLIEMA	VALLETTA
06:45	07:00
07:15	07:30
07:45	08:00
08:15	08:30
08:45	09:00
09:15	09:30
09:45	10:00
10:15	10:30
10:45	11:00
11:15	11:30
11:45	12:00
12:15	12:30
12:45	13:00
13:15	13:30
13:45	14:00
14:15	14:30
14:45	15:00
15:15	15:30
15:45	16:00
16:15	16:30
16:45	17:00
17:15	17:30
17:45	18:00
18:15	18:30
18:45	19:00
19:15	19:30

SLIEMA	VALLETTA
06:45	07:00
07:15	07:30
07:45	08:00
08:15	08:30
08:45	09:00
09:15	09:30
09:45	10:00
10:15	10:30
10:45	11:00
11:15	11:30
11:45	12:00
12:15	12:30
12:45	13:00
13:15	13:30
13:45	14:00
14:15	14:30
14:45	15:00
15:15	15:30
15:45	16:00
16:15	16:30
16:45	17:00
17:15	17:30
17:45	18:00
18:15	18:30
18:45	19:00
19:15	19:30
19:45	20:00
20:15	20:30
21:15	22:00
23:00	23:30
23:45	00:00

COSPICUA	VALLETTA
06:30	06:45
07:00	07:15
07:30	07:45
08:00	08:15
08:30	08:45
09:00	09:15
09:30	09:45
10:00	10:15
10:30	10:45
11:00	11:15
11:30	11:45
12:00	12:15
12:30	12:45
13:00	13:15
13:30	13:45
14:00	14:15
14:30	14:45
15:00	15:15
15:30	15:45
16:00	16:15
16:30	16:45
17:00	17:15
17:30	17:45
18:00	18:15
18:30	18:45
19:00	19:15

COSPICUA	VALLETTA
06:30	06:45
07:00	07:15
07:30	07:45
08:00	08:15
08:30	08:45
09:00	09:15
09:30	09:45
10:00	10:15
10:30	10:45
11:00	11:15
11:30	11:45
12:00	12:15
12:30	12:45
13:00	13:15
13:30	13:45
14:00	14:15
14:30	14:45
15:00	15:15
15:30	15:45
16:00	16:15
16:30	16:45
17:00	17:15
17:30	17:45
18:00	18:15
18:30	18:45
19:00	19:15

Transport Malta

MAPFRE | MSV Life

T: 2346 3862 E: info@vallettaferryservices.com

AD MAIORREM DEI CVLI VIVI
RECTQRVMQVE ECCLESIAE COMMODITATEM.
D·PETRVS HASCIA C A FVNDAMENTIS EXTRVXIT. ANNO
MDCLXII

L-ewwel ġebla tqiegħdet taħt l-ewwel pilastru maġġur, in-naħa tal-lemin fit-taraġ tal-presbiterju.

F'din il-ġebla qiegħdu kaxxa taċ-ċomb b'xi muniti u midalji tal-fidda bix-xbieha ta' San Lawrenz, tal-Papa Innoċenċju XI u tal-Isqof Molina. Il-Gvernatur tal-Birgu, Fra' Don Antonio de Neira, kavallier Spanjol tal-Ordni ta' San Ģwann, qiegħed f'din il-kaxxa taċ-ċomb munita bix-xbieha tar-re ta' Spanja. Kien jum ta' ferħ għall-poplu kollu ta' din il-Belt Vittoriosa.”¹⁶

Jitlesta il-bini tal-knisja

Wara c-ċerimonja tat-tberik tal-ewwel ġebla, ix-xogħol tal-kostruzzjoni jidher li mexa b'pass tajjeb, fil-fatt sal-1686 kienu tlestew digħi l-kor, il-kappelluni, parti mill-kursija, kif ukoll il-koppla.¹⁷ Ix-xogħol baqa' għaddej b'ritmu tajjeb u l-bini tal-knisja tlesta fl-1696.¹⁸ Il-ftuħ uffiċċali sar is-sena ta' wara, nhar l-10 ta' Awwissu 1697, jum il-festa ta' San Lawrenz il-qaddis titulari tal-istess knisja. Fl-istess jum sar ukoll l-ingress solenni tal-Gran Mastru Ramon Perellos fil-Belt Vittoriosa.¹⁹

L-Edit tal-Konsagrazzjoni

Wara li l-bini tal-knisja l-ġidha tlesta u l-ispīża marbuta mal-bini tagħha ġiet mħallsa, kien jeħtieg li din tiġi kkonsagrata. Dan seħħi

propju tlett mitt sena ilu, jiġifieri fis-sena 1723. Skond in-normi stabbiliti fl-14 ta' Ottubru 1723 l-Isqof ta' Malta Mons Gaspar Gori Mancini ħareġ dan l-Editt.²⁰

'Aħna, Fra' Gaspar Gori Mancini, Nobbli Sienis u Gran Kruc tal-Ordni ta' San Ģwann ta' Gerusalemm, għall-grazzja ta' Alla u tal-Imqaddsa Sede Appostolika Isqof ta' Malta, Kunsillier tas-Sultan u Kommendatur.

Lir-Reverendi Kappillani tal-Knejjes, kif ukoll lir-Retturi tar-Regolari u lis-Superjuri tal-Bliet Vittoriosa, Senglea u Bormla. Saħħa fis-Sinjur.

'Billi wara l-knisja Mqaddsa Katidral tagħħna, fost kollha kemm huma l-knejjes l-oħra ta' din id-Djoċesi ta' Malta, tieħu l-aktar post li jixraq, billi hija l-aktar antika, dik il-knisja taħt l-isem ta' San Lawrenz tal-Belt Vittoriosa, Belt li tassew jistħoqqilha li ġadet l-isem ta' rebbieħha minħabba fil-kbir u twil imblokk tat-Torok, għalhekk jixraq nonorawha b'unur singolari, u kif l-imqaddes Levita Titular qassam it-Teżori tal-Knisja u tahom lill-foqra, għalhekk jixraq li aħna ngħanu lin-nies ta' dik il-Belt bi grazzi tar-ruħ tat-Teżor tas-sema.

"GħAL EWROPA LI
TIPPREMJA L-KULTURA
TA' KULL LOKALITÀ"

II-Festa t-Tajba CYRUS ENGERER

Membru tal-
Parlament Ewropew

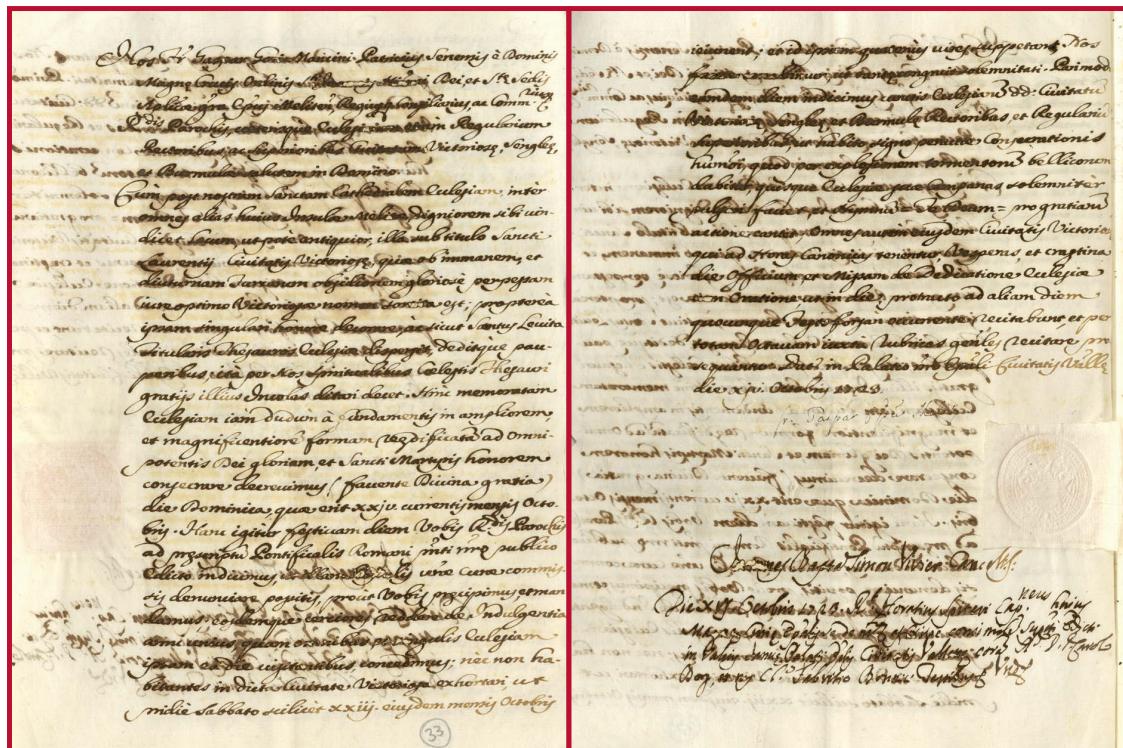
Uffiċċju
Triq il-Pelegrinagg, Bormla

+356 99003561

cyrus@cyrusengerer.com

www.socialistsanddemocrats.eu

L-Editt storiku tal-Konsagrazzjoni tal-knisja tagħna

'Għalhekk aħna ddekretajna, bil-ġħajnuna tal-grazzja tas-Sema, li nikkonsagrawha l-Ħadd li jaħbat l-24 ta' Ottubru, li aħna fih għall-glorja ta' Alla li jista' kollox u ad unur tal-imqaddes Martri, l-imsemmija knisja li llum tinsab mill-ġdid mibniha mis-sisien f'għamlia l-aktar kbira u aktar sabiħa.

'U għalhekk b'dan l-Editt pubbliku tagħna navżaw lilkom, Reverendi Kappillani, kif jordna l-Pontifikal Ruman, biex intom tistgħu xxandru lin-nies li jaqgħu taħt il-kura tagħkom u hekk lilkom nikkomandaw u nobbligaw u li xxandru lill-istess l-Indulgenza ta' sena li aħna nagħtu lil kull wieħed minnhom li f'dak il-jum iż-żur l-istess knisja u wkoll li thħajru lil min joqgħod ġewwa l-Imsemmija Belt Vittoriosa li s-S-Sibt ta' qabel, jiġifieri it-23 tal-istess xahar li aħna fih, li jsumu kemm-il darba s-saħħha tagħhom tippermettilhom. U aħna, għad li se nbatu, nagħmlu kif jixraq għal solennità hekk kbira.

'Hekk ukoll nobbligaw f'din il-ġurnata lis-Sinjuri Retturi tal-Bliet Vittoriosa, Senglea u Bormla u lis-Superjuri Regulari għal biex għas-sinjal li din il-Konsagrazzjoni hija magħmlu – li jingħata bl-isparar tal-kanuni – kull wieħed iċiegħel li jindaqqu solennement il-qniepen tal-knisja tiegħu ujkanta l-innu ta' Radd il-Ħajr - *Te Deum*, u jirreċitaw u jkomplu jirreċitaw matul l-ottava kollha skont ir-Rubbrika Ġenerali l-Għasar u l-ġħada l-Uffijatura u l-quddiesa tad-Dedikazzjoni tal-knisja bl-orazzjoni, bħallikieku ġurnata proprja u tiġi trasferita għal ġurnata oħra kull festa li tista' taħbat.

'Mogħti mill-Palazz tagħna tal-Isqof tal-Belt Valletta, fl-14 ta' Ottubru 1723.

Frà Gaspar,
Isqof ta' Malta
Gianpatist Simon Vivier
Kancillier²¹

Chill

café and bistro

Caraffa Vaults III & IV
Vittoriosa Waterfront
Birgu BRG 1721

Phone: 2138 3712 / 7991 0008

CAFE DU BRAZIL

The sign of good taste...!

1, Pjazza Belt Rebbieħa, Birgu | 99957997
Open Monday to Sunday 7.00am - 7pm

L-Isqof Gaspar Gori Mancini

Lejlet il-konsagrazzjoni

Ir-Rit tal-Konsagrazzjoni tal-knisja ta' San Lawrenz sar skont in-noti preskrittii fil-Pontifikal Ruman promulgat mill-Papa Klement VIII u I-Papa Urbanu VIII. Għalhekk is-Sibt 23 ta' Ottubru 1723, ftit qabel il-ħamsa ta' filgħaxija, wasal il-Birgu l-Isqof Gaspar Gori Mancini. Dan baqa' sejjer fil-knisja ta' Santa Marija li kienet tinsab maġenb il-knisja parrokkjali u hemm issiġilla r-relikwi tal-qaddisin martri ġo kaxxetta taċ-ċomb infurrata minn barra u minn ġewwa bil-lama ħamra. Fl-Ave Maria bdiet l-ewwel siegħha tal-viġilja billi l-kleru ta' San Lawrenz, flimkien mal-Isqof Mancini, kantaw l-offiċċatura quddiem ir-relikwi tal-martri ssigillati fil-kaxxetta, bix-xemgħa tixgħel quddiemhom, filwaqt li mad-daqq tal-qniepen tal-imwiet, bdiet it-tieni siegħha u saret l-offiċċatura tal-martri mill-patrijiet Dumnikani tal-Birgu. Wara ġadu sehem ukoll il-kappillani tal-Isla u ta' Bormla, flimkien mal-kleru

tagħhom. L-Isqof laqa' l-istedina tal-Inkwizitor Antonio Ruffo u għadda dak il-lejl fil-Palazz tal-Inkwizitor biex l-ġħada filgħodu, jum il-konsagrazzjoni jisbaħ il-Birgu.²²

F'jum il-konsagrazzjoni

Il-Ħadd, 24 ta' Ottubru 1723, għall-ħabta tal-ħamsa ta' filgħod, il-patrijiet Tereżjani ta' Bormla nġabru fil-knisja ta' Santa Marija biex ikantaw il-Mattutin u l-Lawdi mill-Komun tal-Martri quddiem ir-relikwi tal-martri li ġew issiġillati l-jum ta' qabel. Ghall-ħabta tas-sitta ta' filgħod, l-Isqof Mancini, meħġjun mill-Kapitlu tal-Katidral, ta bidu għar-rit tal-Konsagrazzjoni tal-knisja parrokkjali ta' San Lawrenz fil-preżenza tal-Inkwizitor Monsinjur Antonio Ruffo. Iċ-ċeremonja tal-konsagrazzjoni kif preskrittta fil-Pontifikal Ruman kienet impenjattiva hafna u tieħu fit-tul. Wara li lesta ir-rit tal-konsagrazzjoni l-Isqof Mancini, minkejja li digħa kelli sebghin sena, neħha l-pivjal u libes il-paramenti tal-quddiesa biex iqaddes fuq l-artał maġġur li kien ikkonsagra dakinhā stess.²³ Tajjeb niċċara li kien hu stess li għażel li jaġħmel hekk, għaliex fil-Pontifikal Ruman kien hemm nota li jekk wara l-konsagrazzjoni tal-knisja u l-artał l-Isqof jħossu għajnejn, jista' jiddelega saċerdot ieħor sabiex iqaddes minflok.

It-tranžlazzjoni tas-sagament

Fit-tlieta ta' wara nofsinhar il-kleru ta' San Lawrenz tela' proċessjonalment lejn il-knisja tal-Lunzjata biex minn hemm igib lil Gesù Sagamentat. F'din il-purċissjoni ha sehem l-Inkwizitor u numru kbir ta' nies bit-torċi mixgħula f'idejhom. Il-kronista ta' dak iż-żmien jgħidilna li tant kien hemm nies li l-knisja ta' San Lawrenz ma wesgħathomx. Wara li saret it-tranžlazzjoni tas-sagament imqaddes ingħatat il-barka u tkantaw il-Primi Vespri tad-Dedikazzjoni tal-Knisja. Meta beda jidlam f'xi wħud mit-toroq tal-Birgu u fil-pjazza ewlenija saret fjakkolata, ġew sparati xi tiri mill-kanuni ta' fuq is-swar, filwaqt li l-qniepen tal-knejjes tat-tlejt ibliet

***Il-Kumitat u l-membri
taċ-Ċentru Laburista tal-Birgu
jixtiequ jawguraw
il-festa t-tajba lil kulħadd***

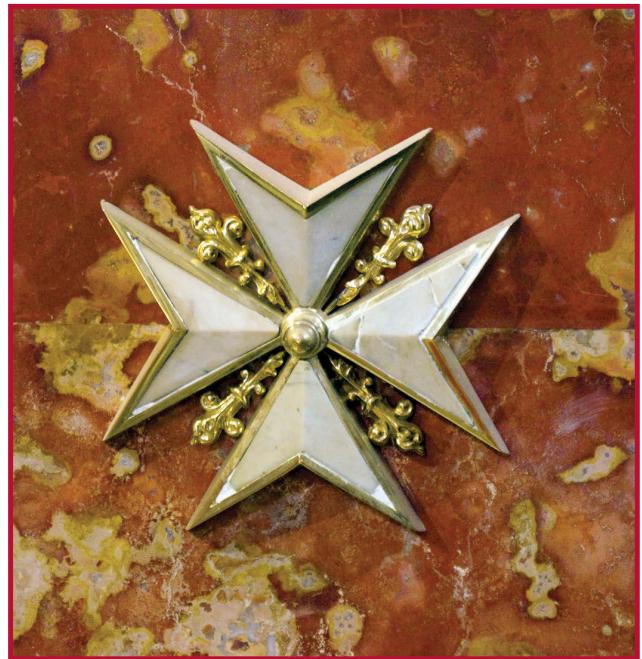

***Ċentru Laburista
Misraħ ir-Rebħa - Vittoriosa***

***Il-Kumitat u l-membri
tal-Kažin Nazzjonalista tal-Birgu
jixtiequ jawguraw
il-festa t-tajba lill-Vittoriosani kollha***

***Kažin Nazzjonalista
Triq Desain - Vittoriosa***

Ritratt xellug: Wieħed mis-slaleb oriġinali li kien hemm mal-pilastri tal-knisja biex jimmarkaw il-post fejn saret id-dilka waqt il-konsagrazzjoni tal-knisja fl-1723;

Ritratt lemin: Wieħed mis-slaleb tal-Kavalieri li ħadu post dawk tal-1723. Dawn twahħlu meta sar l-irħam tal-pilastri fil-bidu tas-seklu għoxrin.

daqqew moti ta' ferħ. Aktar tard filgħaxija sar ukoll xi logħob tan-nar.²⁴

Il-Kulleġġ tal-Benefiċjati

Fil-jiem tal-Ottava, il-kleru ta' San Lawrenz ta' kuljum ingabar fil-knisja biex jagħmel l-offiċjatura. Din il-ħażja jidher li ntgħoġbot mis-saċċerdoti b'tali mod li dawn id-deċidew li jkomplu jagħmlu l-offiċjatura ta' kuljum. L-Inkwizitur Antonio Ruffo ha' gost b'din id-deċiżjoni u ma damx ma qalaghħihom mingħand il-Papa Benedittu XIII (1724 – 1730) it-titlu ta' Kulleġġ tal-Benefiċjati.²⁵

Konklużjoni

F'din l-okkażjoni tat-Tielet Ċentinarju mill-konsagrazzjoni tal-knisja parrokkjali tagħha, inħoss li aħna l-Vittoriosani għandna għax inkunu grati lejn l-antenati tagħha, li b'ħafna ġenerożità u mħabba mhux biss bnew dan it-tempju maestuż, iżda fis-snin ta' wara komplew jieħdu ħsiebu u jsebbħu b'opri tal-arti mill-isbaħ.

Kemm nixtieq li bħalma għamlu tul l-aħħar tliet mitt sena dawk ta' qabilna, aħna l-Vittoriosani tal-lum nimpenjaw ruħna li nattendu regolament f'dan it-tempju għas-smiġħ tal-Kelma ta' Alla u biex nieħdu sehem mill-mejda tal-Ewkaristija, specjalment fil-ħidud u l-festi kmandati. B'hekk il-knisja tagħha qabel kull ħażja oħra tkompli tkun verament id-Dar ta' Alla u l-Bieb tas-Sema.

Noti u referenzi:

1 Taħdita li saret mill-Kan Stephen Attard dwar ir-Rit tal-Konsagrazzjoni tal-Knisja skond il-Pontifikal Ruman promulgat mill-Papa Klement VIII u l-Papa Urbanu VIII. Din it-taħdita saret fil-Birgu nhar l-24 ta' Ottubru 2022.

2 Stanley Fiorini, 'St Lawrence of Birgu before 1530', *f'Symposia Melitensis, No 11 (2015)*, pp. 84-86.

3 Joseph F Porsella-Flores, *The Diocesan Clergy: Birgu – A Maltese Maritime City*, Malta University Services Ltd, 1993, Vol 2, p. 595.

4 Vincent Borg, 'The Diocesan Ecclesiastical Entities of the Maltese Diocese', *f'Melita Sacra Vol I*, p. 227.

5 Anthony Zammit Gabarretta, *The Church of the Grand*

BROWNS + YOU

#YourWayToWellness

LASER HAIR REMOVAL

A : Brown's Pharmacy, Kalkara
No. 8, Misrah l-Arcisqof Gonzi, Kalkara, Malta
Opening Hours : 8:00-20:00
T : +365 2180 7740

brown's

 BrownsPharma
kalkara@brownspharmacy.eu
www.browns.pharmacy

- Masters and Inquisitors*, Veritas Press, 1974, pp. 7-8.
- 6 Achille Ferres, *Descrizione Storica delle Chiese di Malta e Gozo*, 1866, p.266.
- 7 Anthony Zammit Gabarretta, *op. cit.*, pp. 9-10.
- 8 Anthony Zammit Gabarretta, *op. cit.*, pp. 9-10.
- 9 Achille Ferres, *op. cit.*, p.266.
- 10 Anthony Zammit Gabarretta, *op.cit.*, p. 13.
- 11 Anton Zammit Gabarretta, 'Dun Luqa Russo', fi *Programm tal-Festa San Lawrenz Birgu*, 1981, p.4.
- 12 Din il-kripta tinsab taħt il-kappella ta' Santa Katarina u l-lum tasal għaliha permezz ta' taraġ li hemm fil-kampnar il-qadim. Is-saqaf tagħha jikkonsisti f'ħames hnejjet b'xorok imserra fuqhom u fiha tliet oqbra. Ingastata fuq in-naħha ta' ġewwa tal-ħajt ta' maġenb id-dahla għall-kripta nsibu l-ewwel ġebla tal-pedament tal-knisja bi skrizzjoni bil-Latin imnaqqxa fuqha li tgħid: "Għall-akbar kumdità tal-kult u tar-Retturi tal-knisja, il-Kappillan Dun Pietru Axiaq tella' mis-sisien fl-1662". F'din il-kripta jidher ukoll xi l-avur u pilastri li probabbilment kienu jagħmlu parti mill-bini tal-knisja ta' qabel dik preżenti.
- 13 Anton Zammit Gabarretta, 'Dun Luqa Russo', fi *Programm tal-Festa San Lawrenz Birgu*, 1981. p.4.
- 14 Anton Zammit Gabarretta, *Ibid.*, 1981. p.4.
- 15 Achille Ferres, *op. cit.*, 1866, p.267.
- 16 Biblioteka Nazzjonali, Lib. Ms.632, *Notizie Diverse su Malta*, f.139. (It-traduzzjoni ghall-Malti hija tal-Kan Dekan Anton Zammit Gabarretta).
- 17 Joseph F Porsella-Flores, 'Frak mill-istorja tal-Parroċċa', fi *Programm tal-Festa San Lawrenz Birgu*, 1994, p.159.
- 18 Fuq il-bieb il-kbir tal-knisja, eżattament taħt l-arma araldika tal-Arcisqof pro tempore hemm irħama li ġgib il-kliem 'Divina Providentia Ādificante 1696'. Din l-iskrizzjoni turi s-sena meta tlesta l-bini tal-knisja.
- 19 Anthony Zammit Gabarretta, *The Church of the Grand Masters and Inquisitors*, p. 13.
- 20 AAM, *Edicta 1722-1728*, Vol. 7, f.33-33v.
- 21 Din it-traduzzjoni ta' l-Editto saret kważi mitt sena ilu minn Giuseppe Porsella Flores u kienet dehret għall-ewwel darba fil-ġurnal *Leħen is-Sewwa tal-1 ta' Marzu* 1930.
- 22 Giuseppe Porsella Flores, 'Knejjes li ma għadhomx jidħru ġewwa l-Birgu, Santa Marija 2', fi *Leħen is-Sewwa*, 15 ta' Frar 1930.
- 23 Giuseppe Porsella Flores, *Ibid.*
- 24 Giuseppe Porsella Flores, *Ibid.*
- 25 Joseph F. Porsella-Flores, *The Diocesan Clergy. Birgu – A Maltese Maritime City*, Malta University Services Ltd, 1993, Vol 2. pp. 600-601.

SECA
Electroplating Ltd

Seca Electroplating Ltd., Ind. Estate, San Gwann (ex Menrad factory)
Tel: 2144 7000 Mob: 79447001 Email: secaltd@hotmail.com

FREE PICK UP & DELIVERY

San Gwann
San Gwann Ind. Estate
Mater Dei Hospital
D'Kercy Bypass

Hire, Supply & Installations of top quality sound & visual equipment

We stock a vast range of loudspeakers amplifiers,
mixers & control electronics
plus Hantarex video monitors
& the new Plasma Display Panel (Flat Screen)
for bars, restaurants, hotels, schools,
conference halls churches...
anywhere...

Armar ġdid u restawr għall-festa ta' din is-sena

CHRISTIAN RAGGIO - MANIĞER LOĞISTIKA U ARMAR KUMITAT FESTA

Erġajna wasalna! Festa oħra li magħha ġġib ħafna xogħol tul is-sena kollha. Ċiklu shiħ li ma jispicċċa qatt għax kif tgħaddi waħda, tibda taħseb mill-ewwel għall-festa li ġejja. Hawn taħt għandkom rendikont tal-ħidma li wettaq il-Kumitat Festi Esterri San Lawrenz bl-ġħajnejn ta' ħafna volontiera li matul is-sena jiddedikaw ħafna mill-ħin tagħħom għall-festa. Ħafna xogħol ma jidhix għax bid-differenza tal-ħalli fit-torq, dan ix-xogħol isir fl-imħażen fix-xhur l-oħra

tas-sena specjalment fix-xitwa. Dan ix-xogħol tħawn taħt huwa kollu ffinanzjat mill-Kumitat Festi Esterri, l-unika entità responsabbi għall-ġbir kollu għall-armar u l-organizzjoni tal-festa esterna. Għaldaqstant, bil-quddiem nirringazzja mill-qalb lill-benefatturi regolari tad-donazzjonijiet tagħhom.

Hawn nixtieq nagħmel appell lil dawk il-partitarji Palmizi li forsi jersqu aktar lejn il-Birgu matul il-festa u f'festi oħra matul is-sena, biex huma wkoll ikunu benefatturi tax-xogħol li nagħmlu. Inħeġġeg lill-partitarji Palmizi biex jikkoperaw dejjem aktar fl-aktivitajiet organizzati mill-għaqdiet kollha tal-festa titulari. Ir-riżultat tal-ġbir kollu li jsir matul is-sena, kulħadd jista' jarah fl-ewwel ġimġha ta' Awwissu. Kull għaqda tesponi dak li tkun hadmet għalih matul is-sena u kulħadd jiftaħar bil-festa kbira li nagħmlu għall-patrun tagħna San Lawrenz, Għalhekk, ikun xieraq li kulħadd jagħti l-parti tiegħu biex il-festa titulari tibqa' zżomm il-livell għoli li leħqet tul-is-snini.

Dan huwa x-xogħol kollu li sar matul l-aħħar sena li għaddiet :

Kolonna

- Restawr tal-kolonna ta' San Lawrenz ta' Triq San Filippu
- Slaleb tal-kavallieri ġoddha għall-armi tat-trufej
- Induratura tal-iskultura tal-kolonne
- Skultura ġidida

Matul is-sena li għaddiet sar restawr intensiv

AKTAR FAČLI GHALIK MAKING IT EASIER

IL-BIRGU

L-ewwel Tlieta tax-xahar
1st Tuesday of the month

8am - 12pm: Triq I-Assedju I-Kbir 1565

Dawn huma l-oġġetti li tista' tieħu fir-Roadshow Truck.
These are the items you can take to the Roadshow Truck.

Hwejjeg
Clothes

Plastik
Plastic

Metall
Metal

Żejt tat-tisjir
Cooking oil

Bozoz u tubi
Light bulbs &
neon tubes

Vażetti u
fliexken tal-ħġieġ
Glass bottles & jars

Karta u kartun
Paper & cardboard

Batteriji żgħar
Household
batteries

Basktijiet u żrabu
Bags & shoes

Polystyrene

Borom u taġnijiet
Pots & pans

Apparat elettroniku
żgħir
Small electronic
devices

Žebgħa u solventi
Paints & solvents

Bottijiet tal-ispray
Aerosol sprays

WOSTESERV
CREATING RESOURCES FROM WASTE

8007 2200

wsm.com.mt/roadshow

tal-kolonna ta' San Lawrenz li tintrama fi Triq San Filippu. Għal din il-kolonna nħadmet zukkatura ġidida, apparti t-tiswijiet meħtieġa. Wisq probabbli din il-kolonna ma tintramax minħabba x-xogħol li qed isir fl-istess triq. Għall-armi tat-trufej iż-żgħar saru sett slaleb ġodda tal-injam indurati bid-deheb u se jkunu qed jitwaħħlu fin-nofs tal-istess armi. Fuq it-trufej, se jkun hemm s-sett ta' għaxar bandalori bl-emblemi ta' Arċiprieti li ħadmu fil-Kolleġġjata, relatati ma' avvenimenti speċjali fil-parroċċa. Tkompliet l-induratura tal-iskultura tal-kolonna ta' Triq il-Mina l-Kbira u nittamaw li dan il-proġett ikun konkluż is-sena d-dieħħla. Inħadem fl-injam skudett ġdid għall-kolonna tal-Papa Urbanu II biex b'hekk din il-kolonna tkun imżejna kif jixraq ukoll bl-iskultura.

Bandalori, pitturi u pumi

- 4 bandalori ġodda għaż-żuntier tal-Knisja
- 11-il bandalora ġidida għal Triq San Lawrenz
- Pitturi ġodda għall-Pjazza tal-Birgu
- Sfumar ta' pavalljuni ġodda

Bħal kull sena, sar xogħol ta' drapp ġdidi għat-toroq ta' Beltna, fejn minkejja li mhux fil-kwantità tas-soltu, xorta waħda għandna xogħol ġdid x'jiż-żanjan. Fost dawn hemm, sett ta' erba' bandalori għal fuq iz-żuntier tal-ġenb tal-parroċċa, liema bandalori se jkollhom fuqhom erba' pitturi ta' qaddis in martri. Dawn il-pitturi huma xogħol l-artist Kav Pawlu Camilleri Cauchi u li qabel kienu jintraw fi Triq San Lawrenz. Dawn il-pitturi ġew konservati mill-ġdid mill-artist stess li pittirhom u se jkunu qed jitwaħħlu ma' dawn il-bandalori l-ġodda.

Inħadmu wkoll sett ta' ħdax-il bandalora ġidida għal Triq San Lawrenz, fuq disinn ta' Salvu Bugeja, li fuqhom iġibu l-armi ta' ħdax-il Inkwiżitur. Dan huwa l-istess disinn li kellhom il-bandalori ta' qabel u għaldaqstant il-Kumitat iddeċċeda li disinn bħal dan m'għandux jintilef iż-żda jerġa' jsir mill-ġdid.

Id-disinn ta' Salvu Bugeja li kien għamel fl-1995

Din is-sena nittamaw li jkollna tnejn minnhom lesti mill-isfumar ukoll. Għal dawn il-bandalori saru wkoll pumi ġodda tal-injam. Din is-sena se nkunu qed nagħlqu l-proġett tal-pitturi tal-bandalori tal-Pjazza tal-Birgu, impittra mill-artist Adonai Camilleri Cauchi. Barra dan ix-xogħol, sar ħafna xogħol ta' sfumar fuq numru ta' pavalljuni li ġew imžanżna s-sena l-oħra biex b'hekk, diversi settijiet li ħarġu ġodda, ikunu wkoll kompluti minn kollo.

Bnadar

- Bandiera kbira bis-salib tal-Kavallieri
- Bnadar ġodda għal fuq is-swar u l-bjut

Din is-sena nħadmet bandiera kbira bis-salib tal-Ordni tal-Kavallieri ta' San Gwann. Din

AMABILE GALEA & SONS LTD

CONTRACTORS OF IRON & ALUMINIUM WORKS

T: 2182 4287 E: galeaamabile@gmail.com FB: Amabile Galea & Sons Ltd.
amabilegalea.com

il-bandiera se tkun qed tittella' fuq l-arblu l-kbir u talterna mal-bandiera Maltija. Appartidin, saru numru ta' bnadar oħra għall-arbli tas-swar, knejjes u l-bjut għal fuq arbli li huma propjetà tal-Kunitat tal-Festa. Saret ukoll bandiera ġidida bil-pittura fuq disinn ta' Andrew Bugeja għal fuq l-arblu tal-mina ž-żgħira fi Triq San Lawrenz.

Ventijiet, ħbula, fustumi u arbli

- Ventijiet ġodda tal-arbli u l-pavaljuni
- Ħbula ġodda għall-arbli, pavaljuni u bandalori
- Fustumi ġodda u tiswijiġiet
- Arbli ġodda

Matul is-sena, sar xogħol ta' manutenzjoni fuq numru ta' ventijiet tal-arbli tas-swar u arbli fuq il-bjut. Dawn jeħtieġu manutenzjoni kontinwa u għaldaqstant huwa important li certi ventijiet jinbidlu kull tant żmien. Inbidlu wkoll numru ta' ventijiet tal-pavaljuni tat-toroq, kemm kbar kif ukoll żgħar. Inxraw numru sostanzjali ieħor ta' ħbula, b'mod speċjali għall-arbli tat-toroq u għall-pavaljuni. Investiment li jassigura aktar l-armor fit-toroq tagħħna.

Saru diversi fustumi ġodda kif ukoll xogħol ta' manutenzjoni fuq fustumi oħra. Sar restawr tant meħtieġ fuq id-dawl tal-pilandri ż-żgħar li jinramaw f'Post is-Sagra Infermerija, fejn inbidlu numru ta' *holders u wires* tad-dawl ġodda. Bdilna wkoll diversi fustumi taċ-ċnut tal-knejjes u bjut madwar il-Birgu fejn twaħħlu fustumi li jifilhu għall-elementi tat-temp tul is-sena kollha. Din is-sena nħadmu wkoll diversi arbli ġodda għat-toroq filwaqt li saret tiswija u manutenzjoni fuq numru ta' arbli oħra.

Attivitajiet

Matul is-sena l-Kunitat tal-Festa, bħal kull għaqda oħra, jorganizza attivitajiet ta' ġbir ta' fondi b'risq il-festa. Dan appartidun kotranti ta' arbli u palkijiet li ġieli jinżertaw fl-agħar żmien tas-sena, bħal wara l-festa meta l-priorità tkun iż-żarmar, jew f'xi ġranet kesħin tax-xitwa fejn ġieli anki jkollna narmaw matul il-lejl. Irrid ngħid grazzi lill-volontiera kollha li meta ssir is-sejħa għall-ghajnejn, dejjem ikunu lesti biex imiddu jdejhom, mhux biex jithallsu huma, iż-żda biex minn dawn il-kuntratti, jingħabru fondi għall-festa. Mhux faċċli, hija

CILIA BROTHERS LTD

**BUILDING CONTRACTORS,
PLANT FOR HIRE**

- Cranes • Bobcats
- Tower Ladders
- Mini Skips
- Concrete mixer
with High Up

Mob: 9949 9623
Email: paul.ciliabros@gmail.com

E.L.A. LIMITED

LICENSED SCRAPYARD

End of Life Vehicles (ELV)

31, Wied Ghammieg Road, Kalkara

Tel: (+356) 21896023
Fax: (+356) 21666720
Mob: (+356) 99495035/99477294

Email: ela@onvol.net

responsabilità iebsa għaliex la darba tidħol għal impenn ma' terzi persuni, ma tistax ma żżommx kelma u ma tonorax dak li tkun ftehimt. Għaldaqstant, minkejja li dawn il-kuntratti huma kruċjali għall-ġbir ta' fondi, fihom ukoll ugiegħi ta' ras ħafna drabi.

Ringrażżjamenti

Ma nistax nibda dan il-paragrafu mingħajr ma nrodd ħajr lill-volontiera kollha li jaħdmu sena shiħa għall-festa titulari. F'dan ir-ringrażżjament niġbor b'mod partikolari lill-membri tal-Kumitat Festi Esterni San Lawrenz li jien nagħmel parti minnu, taħt it-tmexxija tal-Arcipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil u bl-ġħajjnuna kontinwa ta' Fr John Avellino, Segretarju ta' dan il-kumitat. Grazzi wkoll lill-membri tas-Sejjjoni Żgħażagħ Palmiži tal-kollaborazzjoni kontinwa mal-Kumitat tal-Festa. Ħajr lill-volontiera kollha fl-ġhaqqiet rispettivi l-oħra tal-festa tagħħna li matul is-sena naħdmu id f'id biex nikordinaw festa mill-isbaħ għad-unur il-patrun tagħħna San Lawrenz.

Insellem il-memoria tal-mibki Fra' John

Edward Critien li għalkemm ma kienx mill-Birgu, kien iqis ruħu bħala wieħed minna u għaldaqstant kien jagħtina support kontinwu tul is-sena kollha.

Nirringazzja wkoll lil dawk il-volontiera li minkejja li mhumiex membri f'xi għaqda tal-festa, xorta waħda jagħtu ħinhom għax-xogħol tal-festa, fosthom il-grupp ta' nisa li jgħinu fit-tombla ta' nhar ta' Hadd u festi, li taħt id-direzzjoni ta' Doreen Raggio, iżommu r-rota għaddejja permezz tat-tombla u l-coffee mornings. Dan huwa sors important ieħor ta' fondi għall-festa li jgħib miegħu sagħiċċi kbar.

Grazzi lill-grupp tal-ħjata li jaħdem mill-ex sede tal-Azzjoni Kattolika u San Filippu: Joseph Schembri, Cameron Cachia, Ivan u Ruth Zammit, kif ukoll Tessie Scicluna u Salvu Attard, li tkun xi tkun il-biċċa xogħol ta' ħjata, jidħlu għaliha mingħar tlaqliq, minkejja l-età tagħħhom. Jingħaqad mal-ħjata wkoll Andrew Zarb, li minn magna żgħira tal-ħjata li għandu, is-sena l-oħra wettaqna holma u żanżanna sett bnadar mill-isbaħ fuq it-Torri ta' San

Għadd ta' żgħażagħ b'tant ġiegħa jgħinu fl-armar għall-festa tagħħna

FORTINI KIOSK

Falzon's Bathrooms & Ceramics

A tradition of quality and service.

www.falzons.com

T: 2148 2860 / 2149 5485

A: Psaila Street, St. Venera, SVR 9017

(opposite Park Towers Supermarket)

Ĝwann u l-bandiera l-kbira tal-arblu l-kbir. Hawnhekk insellem lil Joe Galea, il-moħħ wara dan il-proġett ambizzjuż li rnexxielu jdawwar il-ħolma tal-Kumitat f'realtà.

Matul din is-sena, il-Kumitat tal-Festa ħaseb li jiffinanzja għadd ta' libretti b'innijiet Lawrenzjani biex jintużaw mill-baned mistiedna spċċifikament għall-purċissjoni fl-10 t'Awwisu.

Grazzi lil Adrian Saliba tal-koordinazzjoni tiegħu fix-xogħol li jsir fil-maħżeen ta' 'Tal-Karmnu', kif ukoll lil Sandro Schembri tal-irħamar imbekkabbli tiegħu fuq il-koloni li nirestawraw jew saħansitra dawk ġodda. Hajr lil Henry Mifsud u Giovann Raggio tax-xogħol fuq il-fustumi u l-pilandri u lil Charles Gellel tal-ghajnuna tiegħu fejn tidħol żebgħa ta' pumi u skultura. Grazzi wkoll lil Sandro Agius 'il-Bubu' tal-ghajnuna tiegħu f'diversi attivitajiet ta' *fund raising* li jsiru matul is-sena. Grazzi wkoll lil Tony Raggio li din is-sena qed jeiħu ħsieb l-arbular tal-festa.

Ma nistax ma nirringrażżjax u nselem lil Karmenu Scicluna tax-xogħol li wettaq fil-knisja tagħna tul dawn l-aħħar tletin sena. Fuq nota personali, jiena kbirt ma' Karmenu u parti min-namra tiegħi għall-knisja, żgur li ġejja bis-saħħha tiegħu. Għaldaqstant mill-qalb nawguralu kull mistrieħ. U jekk ma' Karmenu rabbejt in-namra lejn il-knisja, ma' Anton Gellel tgħallimt dak kollu li naf fuq il-festa għax miegħu trabbejt u tgħallimt dak kollu li jinvolvi l-armar kif ukoll is-sens ta' tmexxija u koordinament fil-festa. Nawguraw lil Anton fil-ħidma l-ġdidha tiegħu bhala sagristan tal-parroċċa. Irrid nirringrażżja wkoll lis-Sindku John Boxall, Kunsilliera u impjegat kollha tal-Kunsill. Nirringrażżja lil dawk kollha li b'xi mod jew ieħor taw l-ġħajnuna tagħhom u nitlobkom tiskużawni jekk f'dan l-artiklu ma semmejtkomx.

Bla dubju kienet sena oħra impenjattiva u xahar ieħor se nerġgħu niċċelebrar il-festa

Pavaljuni ġodda li żżanżu s-sena li ghaddiet għal Triq Kan Luigi Fenech

titulari ta' San Lawrenz. Qabel nagħħla, nixtieq nirringrażżja lill-benefatturi kollha tal-ghajnuna finanzjarja tagħhom filwaqt li nirringrażżja lid-diversi kumpaniji li jgħinuna bl-inġenji tagħhom fil-ġranet tal-festa u ġielu wkoll matul is-sena. Jekk Alla jrid nerġgħu niċċelebrar festa sabiħa u kbira oħra. J'Alla t-temp ma jkiddniex għax minkejja li huwa xi haġa li mhux fil-kontroll tagħna, jilgħab parti principali fl-organizzazzjoni tal-festa. Inheġġeġ lill-partitarji palmiżi biex il-festa ma tkun biss għalihom l-ewwel ġimgħa ta' Awwissu, imma kemm jista' jkun is-sena kollha. Ix-xogħol għall-festa ma jieqaf qatt u l-ġħajnuna hija dejjem meħtieġa. Għaldaqstant infakkar, il-bieb miftuħ għal kulħadd! Grazzi tasseg mill-qalb lil kulħadd u nawgura l-festa t-tajba lill-Vittoriosani kollha.

**Professional Sound System Equipment
for Large and Small Events**

Specialising in PA Systems for Live Events

a-Sound

Stefan Gauci

Triq il-Falkunier, Fgura - Malta

Mob: +356 7947 7815

e-mail: info@asound.com.mt

Alison Zerafa Civelli

#INKOMPLULMIXJAFLIMKIEN

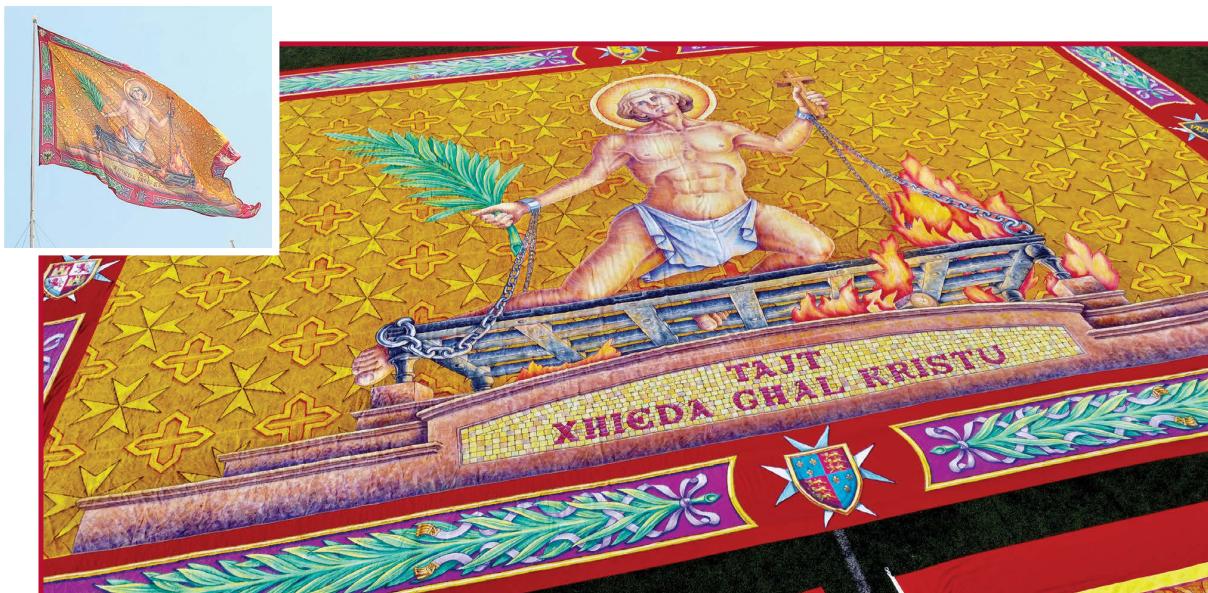
“
**Minn qalbi nawguralkom
il-Festa t-Tajba”**

+356 7900 8200
alison@alisonzerafacivelli.com

Jien + int: il-bnadars ġodda tas-swar ta' San Ĝwann u ta' San Ģakbu

PAWLU MICALLEF

Is-sena l-oħra (2022), wara sentejn ta' waqfien u stennija minħabba l-pandemija, fit-8 ta' Awwissu, l-anteviġilja tal-festa ta' San Lawrenz, tħabbar li se jsir marċ ta' fil-ġodda qasir. Ir-raġuni kienet li dakinar kien se jiġi inawgurati żewġ proġetti kbar u massiċċi tal-Kunitat tal-Festa. Dawn kien l-pavaljun sabiħ u kbir li jgħatti s-sur fid-dahħla ta' Triq il-Mina l-Kbira u l-proġett majestuż ieħor kien l-inawgurazzjoni ta' sett bandieri, erbgħa għal fuq is-Sur ta' San Ĝwann u l-kbira fuq is-Sur ta' San Ģakbu.

Meta l-banda waslet fuq is-Sur tal-Kurdara u kien inawgurati dawn il-bandieri wara d-daqqa tal-innijiet u anki xi logħob tan-nar, kulħadd rah b'għajnejh dawn il-bandieri. Hafna nies li ma kellhomx informazzjoni

dwar id-disinn kellhom mument ta' eżitazzjoni mħallat ma' sorpriża kif raw dawn il-bandieri. Dan ghaliex stennew li dawn se jkunu fuq l-istess stil li mdorrijin bih, imma għal darb oħra l-festa tagħna, bħal hafna okkażjonijiet oħra, nistgħu ngħidu ħolqot sorpriża bl-istil ta' dawn il-bandieri u ma tkunx sorpriża xejn li lokalitajiet oħra jimxu fuq dawn il-passi.

Jien ktibt eżitazzjoni u sorpriża, inkluż jien, għax vera hekk hu, u għalhekk hassejna li jkun tajjeb li nitkellmu mal-awtur tad-disinn, Joe Galea, biex jispjegħalna fid-dettal il-messaġġ li xtaq iqwassal bil-bandieri tiegħi.

Min hu Joe Galea?

Joe Galea twieled il-Mosta fil-11 ta' Mejju

Malaya Store

Food & Grocery Shop

60, Main Gate Str, Vittoriosa | Tel: 27820550 Mob: 79707929

Open Monday to Saturday, 6.00-12.00 and 16.00-18.00
Wednesday and Saturday: 6.00-12.00

Old City Pub

99, ST LAWRENCE STREET, VITTORIOSA | 79446099/99490018

BAR - RESTAURANT - TAKE AWAY

1959, jiġifieri llum Joe għandu 64 sena u pensjonant, għalkemm għadu jgħallek fl-iSkola tal-Arti, fejn għamilna l-ewwel parti ta' din l-intervista. Fl-ekċi ta' 16-il sena Joe beda jattendi l-iSkola tal-Arti taħt id-direzzjoni ta' Harry Alden u Joseph L Mallia. Hu rritorna l-iSkola tal-Arti bejn Ottubru tas-sena 1986 u 1989, taħt id-direzzjoni ta' għadd ta' għalliema, ħafna minnhom artisti, u minn fejn irnexxielu jgħib diploma fil-pittura. F-Ġunju tal-1991 hu rebaħ borża ta' studju ta' erba' ġimġħat u attenda żewġ korsijiet f'Perugia. Ha sehem f'diversi wirjet hawn Malta. Fuq bażi personali, Joe hu miżżewwegħ lil Diane u għandu tlett itfal subien, Francesco, Bernard u Mariano u bħalissa l-familja Galea toqgħod il-Gudja.

Ir-relazzjoni ta' Joe mal-Birgu

Joe kien jaħdem id-Dipartiment tal-Kultura, fejn kien jaħdem ukoll Anton Gellel, li dak iż-żmien kien fil-Kumitat tal-Festa, li flimkien ma' Salvu Attard kelli f'idejh l-armar tal-festa tagħna. Fis-sena 1990 Anton avviċċina lil Joe biex jiddisinja u jpitter il-figura ta' San Lawrenz għal-ġo nofs bandiera kbira li saret is-sena ta' qabel għal fuq is-Sur ta' San Gakbu u biex jisfuma l-isku d-did lu jidwar il-pittura. Fl-intervista ma' Joe li komplejna fis-Sala tal-Parroċċa waqt li kompla għaddej bil-ħidma tiegħu, hu qallli li jiftakar li fis-sena 1990, biex ipitter il-figura ta' San Lawrenz kien ippużalu Lawrence Mifsud, li dak iż-żmien kien fil-Kumitat. Joe kompla qallli li l-idea ta' San Lawrenz għall-ewwel bandiera l-kbira kien ħadha minn skultura li kien hemm fuq pulptu antik li kien hemm fil-Mużew tal-Parroċċa. U minn hemm kompla jżid il-kumplament tad-disinn (palma u randa, skrizzjonijiet u kantunieri) biex fis-sena 1991 kienet kompluta, filwaqt li semmili li l-ħnjata saret mill-qatt minsi u l-mibki ħabrieki Joe Gellel.

Il-bandieri l-ġoddha

Kien id-19 ta' Ottubru 2018 meta Joe irċieva telefonata mingħand Anton u staqsih jekk kienx interessa li jiddisinja bandiera ġidida.

Hu aċċetta mill-ewwel. Fil-fatt xi snin qabel kienu marru d-dar tiegħu l-Gudja Maria Gellel u Swithun Duncan, li kienu fis-Sezzjoni Żgħażagħ biex jistaqsu jekk jagħmlinx disinn għal bandiera kbira. U hekk diġà kelli xi ideat ta' skeċċi li juri x'kellu f'moħħu bħala kuncett. Għadda ż-żmien u din qisha raqdet fuq ruh ommha, kif ngħidu.

Imbagħad meta ċempel Anton, Joe kompla jiżi l-vilupp d-disinn originali li kelli. Joe wera l-iskeċċi b'harba lil Elton Gellel, li hu membru tal-Kumitat, biex jara r-reazzjoni inizjali tiegħu. Elton wieġbu li lilu għoġbu, imma naturalment id-disinn ried jgħaddi mill-Kumitat. Hawn Elton vara l-idea li ma ssirx bandiera waħda biss, iżda jitkompli s-sett għal fuq is-Sur ta' San Ģwann.

Joe wara ssejjaħ biex jiltaqa' mal-Kumitat biex jiddiskuti l-kuncett, kemm tal-kbira, kif ukoll tal-oħrajin. Apparti d-disinn, ġie diskuss ukoll l-aspett finanzjarju u l-Kumitat, fil-principju, qabel mal-proġett u kemm kien se jiswa u li importanti għal Joe kien li jkollu l-użu tas-Sala minħabba l-kobor tal-bandiera.

Joe imbagħad ħadem l-ispiżza tal-materjal u kien deċiż li d-drapp jiġi importat direttament minn barra minflok li jinxxtara minn Malta. Joe xtaq li jkollu anki xi għajnejna volontarja minħabba l-ammont kbir ta' *'outlines* li kien hemm bżonn, li mhux bilfors ikun jeħtieg li min jagħmilhom ikun artist. Hawn tfaċċa Christian Galea li daħal għal din il-biċċa xogħol, waqt li għax-xogħol tal-ħnjata daħal Andrew Lawrence Zarb.

Kelli jgħaddi ftit taż-żmien sakemm wasal id-drapp minn barra. Ha ħsieb l-importazzjoni tad-drapp Glenn Agius. Fit-13 ta' Awwissu 2019, eżattament wara l-festa, meta s-Sala kienet sa ruh ommha mimlija bid-drapp li kien għadu kemm iżżarma, Joe talab li jħallulu biss ftit spazju ħdejn il-pilastri u hemm beda x-xogħol tat-tifsil, waqt li Andrew beda l-ħnjata tal-bnadar iż-żgħar. Fis-17 ta' Awwissu beda

SOTTOVENTO Ristorante e Pizzeria

Vault 2, St Angelo Waterfront, Vittoriosa
+356 2180 8990
sottovento.restaurant@yahoo.com

jħożż l-armi tal-burdura tal-kbira u fl-24 ta' Awissu beda jiżboħ il-burdura s-safra biex wara Andrew seta' jhit il-burdura l-ħamra ta' barra. Fit-28 ta' Settembru 2019 kien lesti l-bnadar żgħar mill-ħjata. Wara tkomplax-xogħol tat-tifsil, disinn u l-ħjata tal-kbira, li tlestiet mill-ħjata fid-19 ta' Marzu, festa ta' San Ĝużepp. Issa kien għad fadal biss il-kumplament tax-xogħol tal-pittura.

Effett tal-Covid

Minħabba li kien hemm il-ħsieb li l-bandieri jiżżanżu għall-festa 2020, is-sena taċ-Ċentinarju tal-Kolleġġjata, Joe beda jinkwieta li mhux se jlestihom fil-ħin. X'għamel Joe? Iddeċċieda li jagħmel ġimxha tejn jorqod u jqum is-Sala. Dan għamlu minħabba li billi kellu t-tifel tiegħu li ġie minn pajiż barrani, dak iż-żmien min kien fid-dar kellu joqgħod ġimxha tejn kwarantina. Għalhekk żgur li ma kienx se jlaħhaq il-bandieri għal dik is-sena. Għaldaqstant Joe, siegħa biss qabel ma tfaċċa t-tifel tiegħu d-dar, ippakkja kollox u qatta' ġimxha tejn shah is-Sala, jorqod, jekkol, jinħasel eċċ. Iżda importanti li jkompli jaħdem fuq il-proġett. Gara iżda li f'dak iż-żmien kienu żiddu l-għadd ta' nies bil-viru tal-Covid 19 u jumejn wara li Joe daħħal is-Sala ħarġet l-ordni tal-lockdown parżjali. Joe jiftakar li kien jiftaħ it-twiegħi tas-Sala u kien jara kullimkien baħħu u l-Pjazza deżert. Fil-fatt dik is-sena stess lanqas il-festa ma saret.

Joe komplax jispiegħali l-argumenti li kien ikun hawn dak iż-żmien is-Sala kienu dwar jekk kinetx se ssir il-festa jew le u hekk marbut magħha jekk kienx se jittella' l-arblu l-kbir. Intant ix-xogħol baqa' għaddej ġimielu u fil-fatt anki l-festa tas-sena ta' wara, jiġifieri l-festa tal-2021, reġġħet ma saritx. Joe qalli li l-bandieri kienu lesti xi ġimxha qabel Awissu tas-sena 2022, meta żżanżu. Għalkemm suppost kien proġett sigriet, jiġi kienu jittawlulu nies minn ta' ġewwa bħala support. Joe spiegħali li hemm użanza fost

l-artisti li tissejja ja' 'artist in residence', fejn l-artisti jagħmlu xogħol tal-arti fil-post stess waqt li jinqatgħu minn kollox u mid-dinja ta' madwarhom.

Hjata u qisien

Kif digħà ktibt, bħala ħjata daħħal għaliha Andrew Lawrence Zarb. Il-qisien tal-bandieri huma: tal-kbira 43 pied u nofs ma' kważi 68 pied, waqt dawk ta' fuq is-Sur tal-iscouts huma 27 pied ma' 40 pied u nofs.

Il-ħsieb wara d-disinn tal-bandieri

Hawn Joe għaddha biex jispiegħali l-kunċett li sawwar bih id-disinn tal-bnadar. Qalli li hu ried li l-focus uniku u principali kellha tkun il-figura ta' San Lawrenz. Qabel ma nissel l-idea Joe staqsa mistoqsija kruċjali: x'inhu jigi cċelebrat? It-tweġiba hi waħda: San Lawrenz, il-patrun ta' din il-Belt, bi storja kbira warajha. Qalli: "San Lawrenz hu, u għandu jkun ir-role model tagħna u fil-bandiera hu ffigurat li qed jieħu l-martirju. Preżenti hemm l-element uman bl-uġiegħ insopportabbi tan-nar, waqt li qed jagħfas is-salib, l-għan għaliex sab ruħu hemm b'għażla tiegħu. F'idēj l-oħra hemm il-palma, is-simbolu tal-martirju, iżda wkoll tar-rebħha fuq il-meħwt. Hu qiegħed iffigurat fil-mument tal-passaġġ bejn il-ħajja tad-dinja fuq din l-art, li għalihi intemmet b'mod mill-aktar krudili, imma li skont it-twemmin tagħna, tkompli fil-ħajja ta' dejjem u allura ma tintem qatt. San Lawrenz rebaħ il-ħajja ta' dejjem minħabba l-mod kif għex u grazzi għall-martirju li ha għal Kristu."

L-isfond hu dehebini dekorat b'motivi li juru żewġ tipi ta' slaleb, li huma ripetuti fil-bnadar kollha. Dawn huma s-salib bi tmien ponot tal-Kavallieri, li kif nafu Beltna hi mwaħħda miegħu minħabba l-istorja u l-preżenza tal-Ordni f'Beltna. Is-salib l-ieħor hu s-simbolu tar-religjon tagħna. Fil-burdura ħamra hemm it-tmien armi tal-lingwi tal-Ordni u bejniethom hemm tmien pannewijiet li jirrappreżentaw il-palma, is-simbolu tal-Belt Rebbieħa u s-simbolu tal-martirju.

Sweet. Creamy. Tasty.

SOTTOZERO

THE GELATO FACTORY

EST. 2006

BUGIBBA · SLIEMA · BIRGU

sottozerofactory.com

Titlu sinifikanti

Joe qalli li kieku kellu jagħti titlu ġenerali lil dan il-proġett hu jqisu bħala “nstallazzjoni veksilografika annwali”. Kliem tqil li kellu jispiegahomli bil-mod. “Mela, installazzjoni għax hi biċċa xogħol artistika li hi għal wiri fuq bażi temporanja.” Hawn Joe ġabli l-eżemplu ta’ dawk il-monumenti li kienu saru għal fitit żmien il-Belt Valletta, fosthom il-famuż żiemel bi tliet saqajn.

Il-kelma ‘veksilografika’ ġejja mill-kelma Latina *vexillum*, li tħisser bandiera, hekk din l-installazzjoni artistika wżat il-medium ta’ bandiera. Annwali naturalment għax din l-installazzjoni tittella’ darba kull sena fl-10 ta’ Awwissu, f’jum San Lawrenz. Joe, li minn dak li rajt haseb ħafna u fil-fond fuq dan il-kunċett, permezz ta’ dan il-proġett ‘JIEN + INT’ ried joħloq djalogu viżiv bejn il-patrun Lorenzo u l-komunità, anzi anki fuq

C&G Street Lights Decorations

Clinton Debono

M +356 9988 4020

E dobonoclyinton@outlook.com

 C&G Street Lights Decorations

baži individwali fuq binarju intimu. Fi kliem ieħor hu djalogu ta' JIEN (San Lawrenz) u INT, il-membru tal-komunità, li qed tassisti għal din l-installazzjoni. L-iskrizzjoni li qeqħda fl-ewwel persuna hija 'Tajt xhieda għal Kristu'. Din tista' wkoll tigi interpretata b'mod li l-ispettatur, waqt li jkun qed jaqra l-iskrizzjoni, ikun qed jindirizza lil Lorenzu u iva, jgħidlu l-istess kliem ... 'tajt xhieda għal Kristu'.

Il-bandieri ta' fuq is-Sur ta' San Ģwann

L-ewwel bandiera turi lil San Lawrenz tifel ma' ommu Paċenċja u missieru Orenzio, li hi xebħ ta' diversi familji tal-parroċċa. Tista' tkun xebħ ukoll tal-familji msemmija fil-Bibbja, bħalma hi l-Familja ta' Nazareth magħmula minn Ĝużeppi, Maria u Gesù, il-familja tal-Madonna magħmula minn Ĝwakkin, Anna u Maria, il-familja ta' Ģwanni l-Battista, li tiġib fiha lil Žakkaria, Elizabetta u Ģwanni nnifsu. Hemm referenza wkoll għal dak li hu s-sisien ta' kull komunità, il-familja, li anki fl-ambitu reliġjuż hi meqjusa bħala Knisja żgħira. L-iskrizzjoni ta' din l-ewwel bandiera hija, dejjem anki fl-ewwel persuna: 'Imxejt fid-dawl tal-fidi'.

Hemm ukoll żewġ simboli: dik tal-musbieħ, li jfisser dawl u l-ankra, li tfisser il-fidi.

It-tieni bandiera tirrappreżenta lil San Lawrenz imdaww bis-sitt djakni l-oħra. Bħala tema hi l-vokazzjoni tiegħu. Mela San Lawrenz wieċ-ġeb għas-sejħa u qed jibda jimxi fit-triq tal-vokazzjoni li għażzel. Fost l-impenn ta' dawn id-djakni kien hemm li jqassmu ikliet b'xejn lill-fqar u l-vunerabbli tas-soċjetà Rumana ta' dak iż-żmien. Fil-fatt f'idejhom insibu, fost oħrajn, ġarra, borża tal-flus li tfisser karită, kannestru bil-ħobż, eċċ. Għal darb'oħra jista' jkun anki messaġġ lill-komunità Vittoriosana u lil kull Nisrani, biex min jiġi msejjha għall-vokazzjoni jkun ġeneruż u jaċċetta. L-iskrizzjoni tghid: 'Qdejt b'heġġa lill-ahwa'. Bħala simboli ġew imdaħħla l-ħamiema, li tirrappreżenta l-inżul tal-Ispirtu s-Santu u l-ittri IHS li jfssru t-tqassim tal-Ewkaristija, li tgħaqquad l-aħwa fi Kristu.

It-tielet bandiera turi lill-patrun tagħna jiltaqa' mal-Papa Sistu II hu u jittieħed għall-martirju. L-iskrizzjoni taqra: 'Habbejt lil min mexxiena fis-sewwa'. Ovvjament taċċenna l-imħabba

IT-TABIB STEPHEN SPITERI

MEMBRU PARLAMENTARI

JAWGURA
L-FESTA TAJBA LIL
KULħADD

Il-ħobża favorita tiegħek,
l'għażla naturali

Trade enquiries: 2248 3600 / jespers@danishbakery.net

danishbakery.net

u l-lealtà lejn il-Papa u l-Knisja. Għal dawk li huma simboli, insibu l-imfietaħ ta' San Pietru u s-salib Papali.

L-aħħar bandiera turi x-xena meta Lorenzo, jiltaqa' mat-teżori tal-Knisja li kif nafu, ma kinux dehbijiet u fided, iżda n-nies emarġinati tas-soċjetà. Dawn jinkludu l-morda, bħaż-żopop u l-għomja, skjavu bil-ktajjen, armla bit-tfal u waħda mejta f'idejha. Fi ftit kliem hawn qed nitkellmu dwar l-opri tal-ħniena. Messaġġ li liberalment jista' jintuża għall-ġurnata tal-lum. L-iskrizzjoni taqra: 'Urejt it-teżori mberkin tal-Knisja'. Bħala simboli nsibu l-ħuta, li hi marbuta mal-bidu tal-Kristjanežmu u l-PAX, li hi l-kelma Latina għal paċi.

Dettalji oħra

Għall-mistoqsija tiegħi dwar kif irnexxielu jfassal bandiera ta' dak il-kobor, Joe weġibni li bħala grandiment hu jikkalkula li kull millimetru jiġi pulzier u b'hekk jiġi mkabbar 25 darba. Joe jaħdem bis-sistema ta' gradilja tad-disinn u dak li għandu fiċ-ċokon b'mod metikoluż u eżzatt, jittrasferi fuq il-kobor tal-bandiera. Dwar il-materjal użatt, Joe wieġeb li hu tas-suf u bħala żebgħa hu juža l-acrylic imħallat mal-ilma u jiġi applikat

bis-sistema tal-vellatturi, jew *layers*. Żied jispjega li ż-żebgħha bajda ma južahiem għax iħalli l-baži lesta tad-drapp abjad. Hawn Joe semma' lil ġorġ Peresso, kif ukoll lil ġorġ Agius, li għenuh fl-għażla tal-kliem u s-simboli wżati rispettivament.

Reazzjonijiet tan-nies

Dwar x'jaħseb x'kienet ir-reazzjoni tal-pubbliku, Joe qalli li hu veru li l-bandieri ġoddha setgħu kienu ta' sorpriżza, kif ukoll anki shock għal xi whud, imma jemmen li dan l-istil innovattiv għandu jkompli jkabbar il-versatilità tal-armar tagħna. Qalli li qaqħad attent fil-messaġġ profond li jrid iwassal. Hu semma' wkoll li kien hemm anki dawk li ferħulu għax-xogħol li għamel, fosthom artista li apprezzat u faħħret ix-xogħol tiegħu fuq il-midja soċjalji.

Nittama li b'din l-intervista mal-awtur stess tfajt iktar dawl fuq dawn il-bandieri b'disinn differenti minn dawk li mdorrijin bihom, barra li tajna spjegazzjoni tal-messaġġ li jrid jitwassal. Dawn il-bnadar ikompli jikkonfermaw il-fama li għandha l-festa tagħna bħala waħda ewlenija fi Gżirnitna fl-armar ta' barra, speċjalment fi drapp u fil-bnadar ta' fuq is-swar.

ISMA U IFHEM ID-DISKORS AĦJAR

Hafna nies idumu biex itejbu s-smiegh tagħhom.
Jagħmlu ħajjithom aktar diffiċli għalxejn.
Jekk m'intix moqdi fis-smiegh, kellimna.

- Screening Test fil-klinika b'xejn
- Noffru l-aqwa teknoloġija, u fuq kollox, servizz eċċeżzjonali.
- Perjodu ta' prova biex tkun cert li mort għall-ahjar.
- Matul 23 sena, għinna mijiet ta' nies, nagħmlu ħilitna miegħek ukoll.
- Isma' u gawdi d-diskors, telefon, televiżjoni, radju u mobile.

Nagħmlu visti fid-djar f' Malta u Għawdex.

Noffru wkoll telefon
specjalji għal min ibati
b'nuqqas ta' smiegh.

Mudell kompletament
ġewwa l-widna.
L-aktar mudell żgħir u
diskret iżda l-aktar
b'saħħtu fis-suq.

Mudell ta'
wara l-widna.
Čkejken, pulit, diskret u
b'saħħtu, anke għal min
għandu nuqqas ta'
smiegh serju.

Għin lilek innifsek u lil ta' madwarek.
Čempel fuq 21576171
jew ibgħat email/fuq info@beacon.com.mt

BEACON
HEALTHCARE TECHNOLOGY

Individwalment għamilna ħafna, imma flimkien nassiguraw il-ġejjeni

EMAN ZERAFA - PRESIDENT SEZZJONI ŻGħażagħ PALMIŻI

Hebieg reja' wasal l-isbaħ żmien tas-sena u ġħal darb'oħra qed inwassal il-messaġġ lil dawk kollha li għandhom f'qalbhom din il-festa kbira. Dan hu l-aħħar messaġġ tiegħi bħala President tas-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi. Għaldaqstant nixtieq naqsam dan il-messaġġ fi tnejn: fl-ewwel parti xtaqt inħares lejn l-esperjenza tiegħi fi ħdan is-Sezzjoni u fit-tieni parti xtaqt nagħti l-fehma tiegħi dwar dak li nara hu l-ġejjeni tal-festa.

Isseħib fis-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi fl-2010, 13-il sena ilu. Kont ilni ndur man-nanna Orsla *coffee mornings* u l-knisja ma' Karmenu s-sagristan u Joseph Schembri l-Angolin. Il-pass naturali li kien imissni kien propju li nissieħeb fis-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi. Meta sseħib fis-Sezzjoni, kont xortija ta{jba li sibt membri fil-kumitat li lesti jagħtun i-l-esperjenzi neċċessarji li bihom nifhem ahjar kif tiffunzjona s-Sezzjoni Żgħażagħ, li tagħmel parti integrali mill-festa tat-titħali.

Matul dawn it-tlettax-il sena rajt is-Sezzjoni tinbidel u tkompli ssir parti importanti mill-festa ta' San Lawrenz. Komplejnejna nagħmlu proġetti kbar ma' dawk li kienu saru mill-kumitat ta' qabilna; pavaljuni ta' Triq Kardinal, restawr ta' statwi, bandalori Pjazzetta Santa Skolastika, pitturi u bandalori tal-Pjazza, pittura tal-pavaljun tal-martirju tal-Pjazza, vara tat-tfal, l-ikbar bandiera mpittra f'Malta u ħafna proġetti oħra li impossibbli nsemmijhom kollha. Propju fl-2012 erġajna tajna bidu għall-ispettaklu li jsir wara l-marċ tas-6 ta' Awwissu,

magħruf bħala *Symphony of Lights*, wieħed mill-ikbar spettakli li jittellgħu fil-festi Maltin għaż-żgħażagħ. Pass ieħor li għamilna hu li ntroducejna l-festa tat-tfal fil-Birgu. Din il-festa issa qed tieħu ħsiebha s-Sezzjoni, bl-ispejjeż kollha relatati magħha.

Imma l-ikbar sodisfazzjon tiegħi hu li din is-Sezzjoni baqgħet waħda ħajja minkejja l-is-fidji li ġġib magħhom il-ħajja mgħaġġaqla li qed ngħixu. Rajt ħafna partitariji żgħażagħ jingħaqdu magħna u oħrajn iħallu l-kumitat tagħħna biex jissieħbu f'xi kumitat oħra tal-festa u jokkupaw rwoli important ħafna. Nemmen li t-tiġidid fis-Sezzjoni Żgħażagħ hu importanti ħafna aktar minn kull kumitat ieħor. Din is-Sezzjoni għandha bżonn tibqa' waħda rilevanti biex tibqa' ħajja. B'hekk importanti mmens li fi ħdana jidħlu nies ġoddha biex l-ideat tagħhom jibdew jiġu implementati.

Nixtieq mill-qalbi nirringazzja lill-membri kollha li īħdimt magħħom u ħadmu miegħi fi ħdan is-Sezzjoni. Inwieghed lill-membri preżenti u futuri li ha jkomplu jsibuni ta' appoġġ. Il-funzjoni tas-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi fi ħdan il-festa saret importanti aktar minn qatt qabel, important li ngħożuha u nsħħuha.

Issa ngħaddi għall-aktar ħaġa importanti minn din il-kitba tiegħui: il-ġejjeni tal-festa. Nemmen ħafna li verament wasal iż-żmien li nħarsu lejn l-organizzazzjoni preżenti tal-festa u naraw jekk hux qed nassiguraw ġejjeni fil-bogħod, jew inkella hux qed naħdmu sena b'sena.

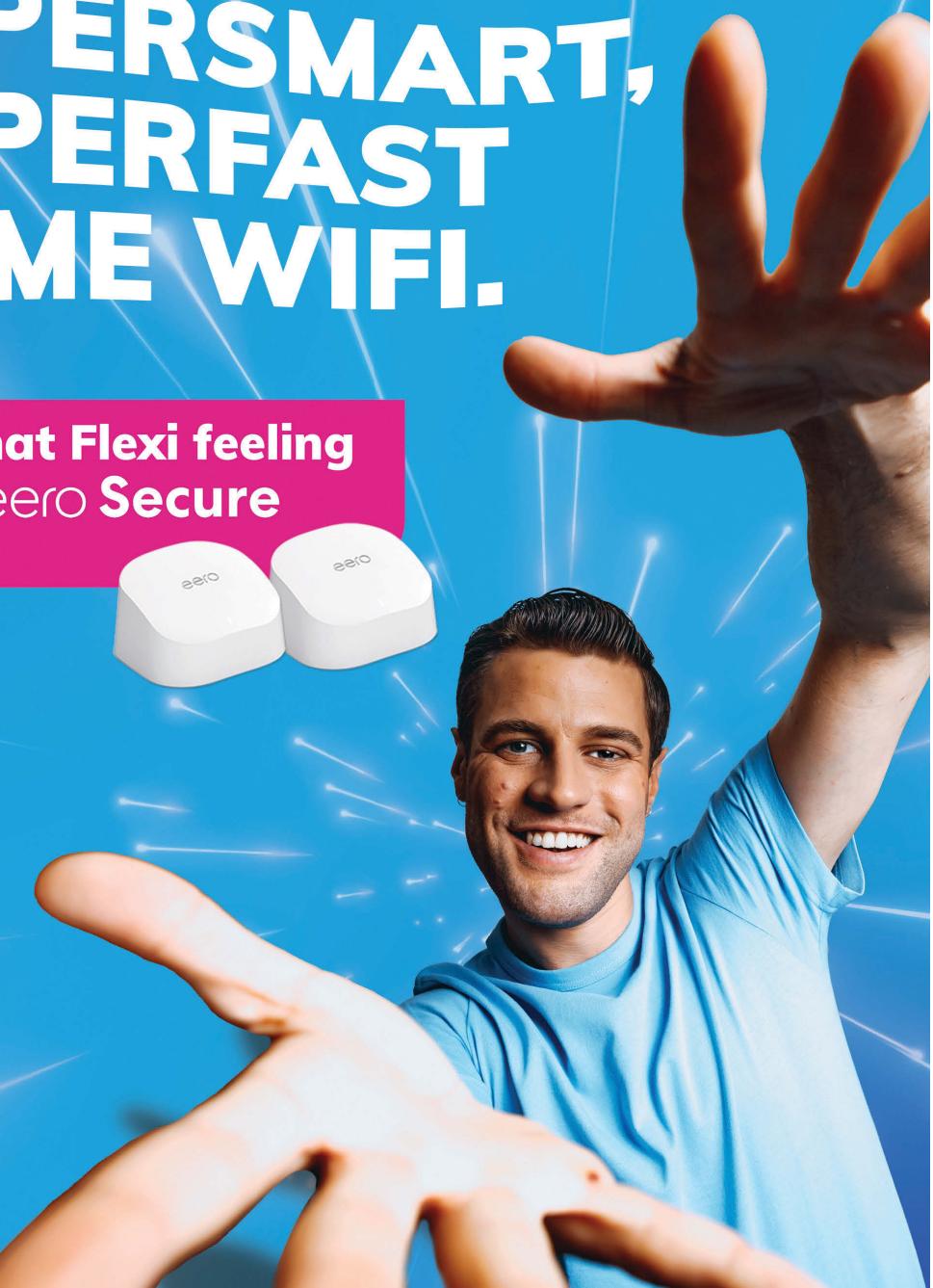
Nixtieq nindirizza lil dawk kollha li jagħmlu

melita

UNLEASH SUPERSMART, SUPERFAST HOME WIFI.

Get that Flexi feeling
with eero Secure

Terms apply.

parti mill-entitajiet tal-festa u li għaldaqstant huma parti essenziali mill-organizzazzjoni tal-festa, imma nixtieq ukoll li dan il-messaġġ jasal għand dawk li fil-preżent ma jokkupawx karigi f'xi entità tal-festa, imma li għandhom f'qalbhom din il-festa tagħna.

Il-koll naqblu li preżentament il-festa tagħna tinsab fuq fomm il-vera dilettanti tal-festi Maltin għal mod kif poplu daqshekk żgħir jorganizza festa kompluta minn kollo, bla dubju mudell għal festi oħra. Issa wasal iż-żmien li l-membri tal-entitajiet tal-festa jibdew iħarsu lejn l-istampa l-kbira tal-festa kollha, u mhux lejn il-parti li taqa' taħt ir-responsabbiltà tal-kumitat tagħhom biss. Il-kummenti sbieħ li nirċievu rigward il-festa jaslu b'mod globali u jirriflettu l-festa kollha kif inhi preżenti: knisja, armar, nar, briju, banda. L-elementi kollha tal-festa huma importanti biex nibqgħu mal-kbar ta' Malta, u b'hekk hu importanti li nibdew iħarsu lejn l-istampa kollha biex nieħu ħsieb inkattru l-elementi kollha tal-festa tagħna.

Nemmen ħafna li jekk verament iħarsu lejn l-assi li għandhom l-entitajiet kollha tal-festa u kulħadd jaħdem għal għan wieħed, naslu biex nagħmlu affarijet kbar. Importanti ħafna li nisettjaw livell ta' festa bi qbil bejn l-entitajiet kollha u flok naħdmu biex naslu għall-parti

tagħna biss, nibdew naħdmu biex naslu għall-livell globali tal-festa. Jekk ifalli element wieħed mill-festa preżenti, il-festa tagħna ma tibqax kompluta kif inhi issa.

Hemm bżonn li nifħmu bħala organizzaturi tal-festa, li flimkien nistgħu nagħmlu affarijet kbar. Irridu nkunu maturi u b'i-dejja fuq il-kuxjenza ngħidu li 'iva', hemm bżonn nibdew iħarsu lejn din ir-realtà. Illum il-ġurnata saret sfida kbira biex torganizza festa, kemm minħabba l-ispejjeż kbar li ġgib magħha, kif ukoll għal dak li hu l-element uman. Hemm bżonn li nibdew niċċentralizzaw l-assi tagħna biex naslu għal-livell globali tal-festa li qed norganizzaw illum. Nemmen li hemm diversi modi kif nistgħu naslu għal dan li qed ngħid u certi li b'diskussioni naslu. Wasal iż-żmien li nibdew iħarsu lejn il-festa b'mod ġenerali; hekk biss nistgħu nassiguraw ġejjeni sabiħ għall-festa.

Jekk naħdmu flimkien inkomplu nissaħħu finanzjarjament, nagħmlu kuraġġ b'xulxin mil-lenti t'għajnejna umana, kif ukoll flimkien noħolqu sinerġija akbar milli hemm bħalissa. Dan jawgura tajjeb għall-ħidmietna matul is-sena kollha għall-ġid tal-festa. Il-ġejjeni hu sabiħ. Viva l-festa tat-titular, viva San Lawrenz il-patrun maħbub tagħna.

Vaults

RESTORATION works, material
& **SCAFFOLDING** service

Vaults Co Ltd., Triq in-Nassab Qormi
info@vaults.com.mt www.vaults.com.mt

f

BANDERAS

ICON THE

THE NEW EAU DE PARFUM BY ANTONIO BANDERAS

30 Sena Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi

MIGUEL MIFSUD - SEGRETARJU SEZZJONI ŻGĦAŻAGħ PALMIŻI

Għaddiet sena oħra u reġġħet waslet il-festa l-kbira tal-Birgu. Din is-sena s-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi qed tiċċelebra t-30 sena mit-twaqqif tagħha. Kien propju fl-1993 meta grupp ta' żgħażagħ Vittoriosani raw li kien wasal iż-żmien li jkollna fergħa taż-żgħażagħ fil-festa tal-Birgu. Matul is-snini ta' wara din is-Sezzjoni kompliet tagħti kontribut kbir għall-festa ta' San Lawrenz, kif ġara matul din is-sena li ghaddiet. Ha nagħti ħarsa lejn il-kalendariju ta' hīmda ta' din is-Sezzjoni bejn Lulju 2022 u Lulju 2023.

Lulju 2022

Matul ix-xahar ta' Lulju, bħalma għamlet kull sena, is-Sezzjoni organizzat żewġ *Red Gatherings fil-Youth Centre*. Imma bla dubju l-akbar attivitā li kellna f'Lulju 2022 kienet il-festa tat-tfal. L-istatwa żgħira, imma ġelwa, ta' San Lawrenz, maħduma mill-artist Manuel Cutajar Zahra, terqet mat-toroq Vittoriosani akkumpanjata mill-Banda Vittoriosana San Lawrenz u fost il-briju organizzat mit-tfal Palmiżi. Kienet xena sabiha wisq li tara t-tfal jakkumpanjaw dan il-marċ. Fi tmiem il-marċ, l-istatwa ttellgħet fuq kanolla ġidida li saret apposta għal din l-istatwa f'Wesgħet il-Kolleġġjata 1820. Nistiednu lill-ġenituri kollha biex iġibu t-tfal tagħhom għall-quddiesha tan-novena nhar l-Erbgħa, z ta' Awwissu, li se jkun 'Jum it-Tfal', u wara jieħdu sehem fil-marċ tat-tfal ta' din is-sena.

Awwissu 2022

Matul l-ewwel għaxart ijiem tal-festa, is-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi tat is-sehem tagħha b'diversi modi. Għal sena oħra

s-Sezzjoni ħadet ħsieb torganizza l-lejla tas-6 ta' Awwissu. Magħna kellna l-Banda San Filep ta' Haż-Żebbuġ li tat-għad id-dan lill-partitariji waqt il-marċ taż-żgħażagħ. Wara l-marċ ingħata bidu għall-ispettaklu 'Symphony of Lights', li din id-darba rritorna għal fuq is-Sur tal-Kurdara wara tlettix-il sena. Minkejja li kien hemm ħafna nies li kienu xettici fuq dan il-pass, irrid ngħid li l-ġhannejiet ewlenin li kellna, jiġifieri li nagħtu aktar saħħa lill-marċ taż-żgħażagħ u li nagħtu xi ħaġa differenti waqt l-ispettaklu, intlaħqu sew. Din is-sena dan l-ispettaklu se jerga' jittella fuq is-Sur tal-Kurdara. Nistiednu lil kulhadd biex jingħaqad magħna għal dan l-akbar spettaklu għaż-żgħażagħ li jittella' fil-festi Maltin.

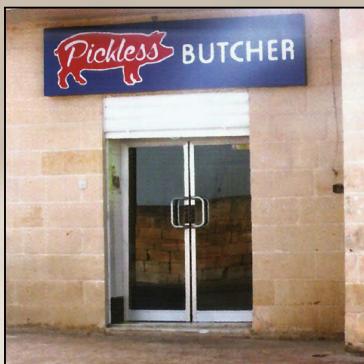
Mument importanti li għexxa flimkien kien fl-Anteviġilja fil-ġħodu, meta s-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi żanżnet l-ikbar progett li qatt daħlet għalih, jiġifieri dak tal-bandiera kbira għall-arblu l-kbir. Din il-bandiera għejt impittra mill-artist Joe Galea u ħadet madwar sentejn biex tkun lesta kompletament. Is-Sezzjoni ħalset is-somma ta' €9,000 biex tkun tista' ssir din il-bandiera.

Is-Sezzjoni Żgħażagħ ħadet ħsieb ukoll li matul l-ispettaklu pirotekniku ta' lejlet il-festa tikkontribwixxi għal żewġ blalen kbar biex ikomplu jżiedu mal-valur tal-ispettaklu li jkun organizzat lejlet il-festa mill-Għaqda Piroteknika 10 ta' Awwissu.

Settembru 2022

Fil-bidu ta' Settembru kien organizzat għal

Hinijiet tal-Ftuħ
Mit-Tlieta sal-Ġimgħa
Mit-8:00 sa 12:00 u mit-15:00 sas-18:00
Is-Sibt mit-8:00 sa 12:00

Pickless Butcher
St Rokku Street
Kalkara
Tel: 2180 7698

darb'oħra l-kunċert *Rock the Fort*, flimkien mat-TENo8. Għal din l-edizzjoni kellna fostna l-grupp Ingliz *The Classic Rock Show*. Nixtiequ nirringrazzjaw lil dawk kollha li taw l-ghajjnuna tagħhom biex stajna naslu għal din il-lejla, b'mod speċjali l-grupp ta' kważi 150 volontier li taw l-ghajjnuna tagħhom.

Għal sena oħra is-Sezzjoni ġadet ħsieb torganizza l-*End of Summer BBQ*, propju fuq iz-zuntier tal-knisja ta' San Lawrenz. Waqt din l-attività, li issa daħlet fil-kalendaru ta' attivitajiet tas-Sezzjoni, intwerew filmati mill-festa li kienet għadha kemm ghaddiet. Nirringrazzjaw lil dawk kollha li attendew għal din l-attività.

Ottubru 2022

Is-Sezzjoni Żgħażaq Ħal-Palmiżi ġadet sehem f'wirja organizzata mill-festa tal-Madonna tal-Karmnu, il-Belt, waqt il-ġranet tan-*Notte Bianca*. Is-Sezzjoni esebiet l-istatwa ta' San Lawrenz Tfajjal maħduma mill-artist Michael Cutajar Zahra.

Matul it-tieni weekend ta' Ottubru kien organizzat mill-ġdid il-*BirguFest*, wara nuqqas ta' xi snin. Is-Sezzjoni ġadet ħsieb li tħarġa żewġ botteggi, wieħed fil-Pjazza u l-ieħor fiż-żona tal-Mandraġġ. Nixtiequ nirringrazzjaw lil dawk kollha li tawnna l-ghajjnuna tagħhom, b'mod speċjali lil dawk li ma jiffurmawx parti mill-kumitat u li xorta waħda għażlu li jgħinuna f'din l-attività importanti ġafna fil-kalendaru ta' ġbir ta' fondi.

Novembru – Diċembru 2022

Matul dawn ix-xahrejn is-Sezzjoni ġadmet fuq proġett teatrali bl-isem ta' 'Party ta' Klassi'. Dan il-proġett kien parti mill-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, ikkoiffinanzjat mill-Unjoni Ewropea. Grazzi għall-Kunsill Lokali Birgu, li tħalli l-opportunità naħdmu dan il-proġett, stajna norganizzaw kummiedja teatrali fi żmien il-Milied. Din il-kummiedja, fuq direzzjoni ta' David Rizzo, kienet imtella' għal tliet darbiet, b'rappreżentazzjoni minnhom tkun specifikament għal tfal bi problemi ta' mobilità.

P JAZZA REGINA VALLETTA

Everybody's Centrepiece

DELICATA
Family Winemaker
Since 1907

enjoy responsibly; never drink and drive

Progett teatrali bl-isem ta' 'Party ta' Klassi', ikkoiffinazjat mill-Unjoni Ewropea

Frar 2023

F'nofs Frar saret il-Laqqha Generali Annwali tas-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi. Irrid ngħid li matul din il-laqqha ngħaqdu għadd ta' membri żgħar fis-Sezzjoni Żgħażagħ. Bi pjaċir ngħidu li din is-sena ngħaqdet magħna generazzjoni oħra ta' membri żgħar fi ħdan il-kumitat. Nawguraw mill-qalb lil dawn il-membri u nirringrazzjaw lil dawk il-membri li temmew ġidmiethom fi ħdan il-kumitat tas-Sezzjoni Żgħażagħ.

Marzu 2023

Waqt ix-xahar ta' Marzu ġiet organizzata għall-ewwel darba ġita mis-Sezzjoni Żgħażagħ Palmiżi. Għal din il-ġita ngħaqdu magħna grupp ta' 25 individwu fejn morna Milan, l-Italja, insegwu d-derby bejn Inter u Juventus. Din l-attività niżlet tajjeb hafna ma' dawk li attendew u kellna hafna talbiet biex nerġgħu nirrepetuha. Se nippuruv li din l-attività tagħmel parti mill-kalendaru ta' attivitajiet tas-Sezzjoni Żgħażagħ. Nixtiequ nirringrazzjaw lil Marlon Galea li għinna mhux ffit biex stajna norganizzaw din l-attività.

Mejju 2023

Fix-xahar ta' Mejju s-Sezzjoni Żgħażagħ

Palmiżi inawgurat il-progett li ġadmet fuqu biex infakkru t-30 sena mit-twaqqif tal-istess Sezzjoni. Kienu inawgurati ħames diski ġodda fuq il-festa ta' San Lawrenz fil-Birgu. Dan il-progett ġie fdat lil Philip Vella. Il-lirika kienet f'idejn Anselm Sciberras. Ikantaw dawn id-diski l-kantanti stabbiliti Chiara Siracusa, Ludwig Galea, Maria Luana u l-La Voix Harmonies. Dan il-progett ġie mżanjan propju waqt l-ikla tal-Ewwel Erbgħa li saret is-Sala bejn l-erba' entitajiet tal-festa. Hadu sehem f'dan il-progett ukoll is-Surmast Jonathan Abela, li kiteb il-mužika tal-Innu Marč lis-Sezzjoni Żgħażagħ u l-Vittoriosan Andrew Lawrence Zarb, li kiteb il-mužika tal-innu 'B'Qalb Thabbar Għalik'.

Is-Sezzjoni Żgħażagħ hasbet ukoll li waqt il-marċ li qed jiġi organizzat fl-Ewwel Erbgħa toħrog l-istatwa ta' San Lawrenz tat-Tfal. Is-Sezzjoni ġadet ħsieb li toħroġ il-kanun tal-karti u tarma xi bnadar biex ikomplu jżiedu mal-atmosfera.

Lulju 2023

Matul dan ix-xahar saru tliet Red Gatherings. Apparti hekk għall-ewwel darba organizzajna attività spċċifikament għat-tfal, fil-btiehi tal-Iskola Primarja tal-Birgu. Nixtiequ

CHAIN

supermarket

ZABBAR

FGURA

TARXIEN

SCAN, APPLY & BENEFIT
FROM OUR LOYALTY SCHEME

📞 (+356) 2256 2256

✉️ info@chainmarket.com

nirringazzjaw mill-qalb lill-Kap tal-Iskola Primarja li tana ċ-ċans li naħdmu flimkien. Inħarsu 'l quddiem biex matul is-sena nibdew nikkolaboraw aktar mal-Iskola Primarja tal-Birgu biex inžiedu aktar l-għarfiem tal-festa titulari tal-Birgu fost iż-żgħar.

Progetti Festa 2023

Din is-sena qed nittamaw li nagħlqu l-pitturi kollha tal-Pjazza, xogħol l-artist celebri Adonai Camilleri Cauchi. Dan ikun ifisser li f'ħames snin ikunu saru ħmistax-il pittura differenti u b'hekk nistgħu ngħidu li jkollna sett komplut kollu iffinanzjat mis-Sezzjoni Żgħażaqħ Palmiżi. Din is-sena għal darb'oħra ha nkunu qed nagħtu donazzjoni lill-Għaqda Piroteknika għall-ispettaklu pirotekniku ta' lejet il-festa. Għal waqt il-briju tal-marċi is-Sezzjoni ha tkun qed tiffinanzja ammont kbir ta' bnadur kif ukoll kanun ta' sunetti fl-antevigilja u fil-marċi ta' filgħodu.

Din is-sena wkoll ingħata bidu għal proġett ġidid tas-Sezzjoni Żgħażaqħ, li ha jiżżanjan fis-snin li ġejjin.

Konklużjoni

Issa li qed niċċelebraw it-30 sena anniverarju ta' din is-Sezzjoni, īħarsitna għandha ddur lejn il-ġejjeni. Is-Sezzjoni Żgħażaqħ għandha tkun ta' eżempju ta' kif għandna naġġornaw maž-żminijiet filwaqt li nibqgħu leali lejn it-tradizzjonijiet li ħallewna missirijietna.

Imbagħad irridu nrawmu membri żgħar biex fil-futur jieħdu r-rigni tal-organizzjoni tal-festa. Hekk biss nistgħu nassiguraw kontinwazzjoni fil-festa titulari tal-Birgu. Illum il-ġurnata saret sfida akbar biex theggżeġ żgħażaqħ jingħaqdu f'kumitat.

Nagħlaq billi nirringazzja lil dawk kollha li kienu dejjem ta' għajjnuna għalina. B'mod partikolari irrid nirringazzja lill-Kunsill Lokali Birgu, il-Forzi tal-Ordni għall-koperazzjoni tagħhom, lill-entitajiet tal-festa l-oħra, kif ukoll lilkom il-Vittoriosani li dejjem lesti li tgħinuna. Minn qalbi nawgura l-festa t-tajba lill-Palmiżi kollha – Viva San Lawrenz patrun ta' Beltna.

L-ewwel ġita: flimkien f'Milan għall-partita Inter - Juventus

BONELLO BERNICE

MEMBRU PARLAMENTARI

Il-festa it-tajiba

□ **79663145 / 99663151**

✉ info.bonellobernice@gmail.com

⌂ 15, Triq tal-Klerku, Fgura FGR2060

Dun Lawrenz Bonnici jiċċelebra 60 sena ta' saċerdozju

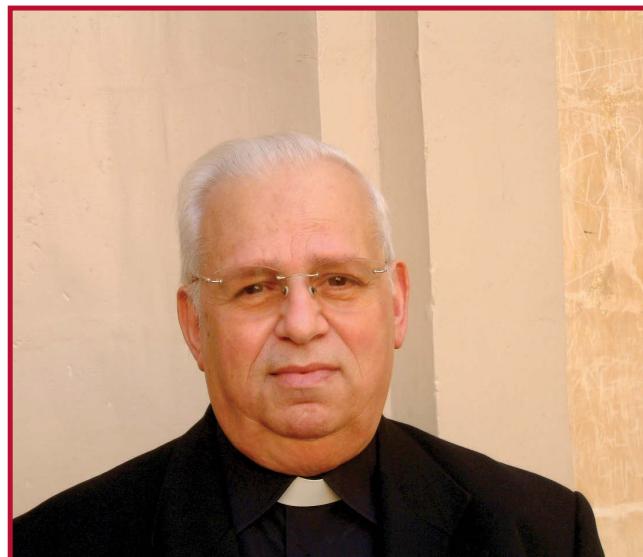
FR JOHN AVELLINO

Dun Lawrenz Bonnici din is-sena qed jiċċelebra 60 sena ta' saċerdozju. Dun Lawrenz kien ordnat saċerdot fil-21 ta' Dicembru 1963. Ĝie fostna l-Birgu meta kien għadu saċerdot żagħżugħ u taħfna lill-parroċċa tagħna. Hu d-Dekan tal-Kapitlu tal-Kolleġġjata tagħna.

Niftakar lil Dun Lawrenz għadu ġej għall-ewwel darba fil-parroċċa tagħna. Beda jafferma ruħu ftit ftit, isir wieħed minna. Meta sirna midħla ta' xulxin, beda jheġġiġna biex nibdew niltaqgħu flimkien. Bħala grupp bdejna fi ħdan l-Azzjoni Kattolika u bdejna niltaqgħu fil-kamra tal-kafè, imbagħad fl-Oratorju tal-Kurċifiss, imbagħad fil-knisja tat-Trinità, fi Triq iċ-Ċentinarju tal-Parroċċa. Meta konna fil-knisja tat-Trinità, is-sala li tiġi taħt il-knisja nbidlet f'ċentru attiv li kuljum kien jilqa' fih għadd ta' żgħażaq. Kull nhar ta' Sibt konna naraw xi film flimkien u kien hawn li bdew l-ewwel timijiet tal-futbol.

Dun Lawrenz kien bniedem tal-mužika. Kien hawn fil-knisja tat-Trinità li Dun Lawrenz waqqaf il-kor tat-tfal, li mbagħad żviluppa fil-kor tal-parroċċa. Grazzi għaliex sirna nħobbu l-mužika u niftakar li bħala kor konna nieħdu sehem fil-kompetizzjonijiet nazzjonali tal-korijiet. Konna ħadna sehem ukoll fiċ-ċeremonja tat-tqeqħid ta' l-ewwel ġebla ta' Dar l-Emigrant, fil-Belt Valletta.

Imma mal-medda tas-snин Dun Lawrenz xtaq li jkollna sede aktar ċentrali u aktar komda. Bdejna nfittxu sede akbar u mill-knisja tat-Trinità morna fid-dar il-kbira fi Triq il-Mina

Kbira, fejn illum hemm id-DCentre. Niftakar ħdimna ħafna f'din id-dar biex nirranġawha u nagħmluha attrenti għaż-żgħażaq. Tajniha l-isem ta' 'Centru taż-Żgħażaq'. Saret punt ta' referenza għaż-żgħażaq. Sar Ċentru ta' tfajliest u ġuvintur, bil-laqgħat spiritwali kull nhar ta' Hamis, ġarġiet, laqgħa speċjalji darba fix-xahar u għadd ta' timijiet tal-futbol li konna nilaqħbu flimkien f'league organizzat minna stess.

Imma aktar importanti, grazzi għaċ-Ċentru taż-Żgħażaq, ilkoll kemm aħħna ħadna formazzjoni, tgħallimna s-sengħha tat-tmexxija - leadership. Fiċ-Ċentru kbirna flimkien sakemm bdejna nieħdu l-istat tal-ħajja tagħna. Is-snini li għaddejnejna c-Ċentru nistgħu ngħidu li sawru s-snini taż-żgħożja tagħna.

DDE ATTARD

limited

Waste Management Solutions

Skip Services
Waste Management
Dealers in Scrap Metals

Transport & Lifting Services

Haulage
Contract Lifting

Industrial Dismantling & Machinery Removals

Removal of Asbestos

DDE Attard Ltd.
Scrap lane,
Valletta Road,
Luqa LQA 1764 - Malta

telephone: 2166 7639, 2166 7857
mobile: 9949 3592
Office Mobile: 7966 7857
Email: info@ddeattard.com
website: www.ddeattard.com

Meta nħares lura, ikolli nistqarr li ċ-Ċentru kien żmien sabiħ ħafna fil-ħajja tagħna. Iċ-Ċentru offrīlna opportunità biex nikbru u nsawru l-personalità tagħna. Għinna nirbħu l-mistħija li taħkem lil kull bniedem sakemm jibda jiskopri t-tajjeb li hemm fi, u jibda jafferma ruħu fil-ħajja. Iċ-Ċentru kien bla dubju post ta' taħriġ għal ħafna mill-mexxejja tal-Birgu tal-lum. U Dun Lawrenz kien dejjem hemm warajna, jagħtina direzzjoni u jagħmlilna kuraġġ, għax kien jemmen fina, fizi-żgħażaq.

Iċ-Ċentru konna nieħdu gost flimkien. Kien fiċ-Ċentru li ħafna minna Itaqgħu mas-sieħeb u sieħba ta' ħajjithom. Niftakar il-leagues tal-futbol, b'għadd ta' timijiet, kull wieħed organizzat sa-snieni. Niftakar is-sehem tagħna fil-league nazzjonali tal-futbol organizzat mill-Azzjoni Kattolika, li kien jintlagħab il-Ħadd fil-ġħodu, ħafna drabi fil-grawnd ta' Hal Lija. B'Guzi Zammit u Charlie Mifsud il-Lee bħala coaches, kemm-il darba rnexxiela noħorgu rebbieħha ta' dan il-league. Kellna tim tajjeb. Niftakar il-harġiet li konna norganizzaw fil-kampanja, id-discos fl-entratura taċ-Ċentru. Niftakar 'Jum il-Premjazzjoni' ta' kull sena, il-festa ta' San Ģwann Bosco, it-tiżżeen tal-Milied, I-Anglia

tad-Dun mgħobbija sa-sninha. Insomma miċ-Ċentru ħadna ħafna, grazzi għal dak li bena Dun Lawrenz tul is-snini. Irrid ngħid li kien fiċ-Ċentru wkoll li beda r-Rock Opera Group, bil-famuża Jesus Christ Superstar tittella' tista' tgħid kull sena fi żmien il-Ġimgħa Mqaddsa. Insomma ma nistgħux ma nkun ux grati lejn iċ-Ċentru, lejn Dun Lawrenz, lejn il-parroċċa.

Imma s'intendi, barra ġi-Ċentru Dun Lawrenz kien impenjat mhux ffit fil-knisja parrokkjali. Kien membru attiv tal-Kapitlu tagħna. Kien jieħu hsieb il-kor tal-parroċċa u tista' tgħid il-kant kollu matul is-sena liturġika. Kien isəħħarna bid-daqq tiegħu tal-orgni.

Kien Dun Lawrenz ukoll li žviluppa u kattar il-komunità fiż-żona Tal-Ħawli. Sakemm saħħtu kienet tagħti, kien ir-Rettur tal-kappella tal-Qalb ta' Gesù, li bil-mod tiegħu rebaħ ir-rispett u l-ammirazzjoni ta' dawk li jiffrekwentaw din il-kappella.

Illum Dun Lawrenz jgħix fil-kwiet ma' oħtu Marsaskala. Jgħin mill-ekċejjar li jista' fil-parroċċa ta' dan ir-raħal. Il-parroċċa tal-Birgu grata ħafna lejn Dun Lawrenz. *Ad multos annos!*

Wieħed mit-timijiet taċ-Ċentru: żewġ persuni fir-ritratt mgħadhomx magħna

RECOOP

ARCHITECTURE & FINE ARTS

CONSERVATION AND RESTORATION
OF ART AND ARCHITECTURE

Exporters Street, Zone 2
Central Business District | Birkirkara CBD 2040
[t] +356 21491297 | [m] +356 79961838
www.recoop.com.mt

122 Vittoriosan f'Ruma għall-Ġurnata Lawrenzjana

AUDREY U CHARLES CALLUS

Il-grupp mill-parroċċa tagħna miġbur quddiem il-Bażilika ta' San Lorenzo Fuori le Mura

Ormaj, il-25 ta' April sar appuntament ta' kull sena għalina n-nies tal-Birgu biex nitilgħu Ruma bħala komunità ħa nieħdu sehem fil-Ġurnata Lawrenzjana li ssir fil-Bażilika ta' San Lorenzo Fuori le Mura.

Is-sena l-ohra kienet l-ewwel darba li ġadna sehem, fejn konna tlettax-il-ruħ. Din is-sena mill-ewwel ħsibna biex ikollna grupp akbar. Għalhekk tlabna lil Noel Castillo biex, bl-esperjenza tiegħu fl-ivvjaġġar, jagħtina daqqa t'id. Kif kellimnih, mal-ewwel ġareġ bil-proposta li nitilgħu bil-banda tagħna, il-banda tal-Birgu. Sa dak iż-żmien kienet biss xewqa jew fantasija, sejhilha li trid. Imma, immedjatamente kif avviċinajna l-President Bjorn Callus u s-Segretarju Simon Farrugia, deher li din ix-xewqa, tista' ssir realtā. Bdejna niltaqgħu biex infasslu programm. Mal-ewwel laqgħa ntweriet ix-xewqa biex il-banda tagħna ddoqq il-Vatikan,

possibbilm quddiem il-Papa. Jekk il-mawra ta' Ruma kienet fantasja, din kienet fantaxjenza għalina, f'dak il-ħin. Imma mill-ewwel ġie kkuntattjat l-Ambaxxatur ta' Malta għall-Vatikan, Frank Zammit, li flimkien ma' Simon Farrugia, bdew jaħdmu biex din ix-xewqa sseħħi.

Sadanittant, bqajna sorpriżi bil-interess li kien hemm min-nies tal-Birgu. Minn kowċ, ġew tnejn, biex eventwalment konna 112-il persuna. Meta tgħodd għaxar minn nies oħra li kellhom jitilgħu għal rashom, konna total ta' 122. Din kienet sorpriża sabiħa. Imma grupp daqshekk kbir joffri sfidi kbar, għalhekk l-Ambaxxata Maltija f'Ruma offrietilna l-ghajnejha tagħha, li minn hawn irrid nirringazzjaha.

In-nar jiġi warajna għaliex xahar qabel ma tlajna, waħda mil-lukandi li konna se

TOTAL
One-Stop Tools Station

Trade Enquiries: Firm B. Pullicino Tel: 21676627 - 21676629

STAY IN THE HOME YOU LOVE

Invest in comfort and safety for yourself or your parents

LIFT
SERVICES™

Tel: 2125 2206
 Email: info@liftservices.com.mt
 Website: www.liftservices.com.mt
 Lifts Services Ltd , Factory A25F
 Marsa Industrial Park, Marsa, Malta

Up to €5000
in government grants

*subject to eligibility, terms and conditions

Il-Banda u uffiċjali mal-Papa Frangisku: 'Il-Papa qam mis-siġġu tar-roti u ħa ritratt magħna'

noqogħdu fiha, ġadet in-nar. Hawn kellu jidħol Fr John Avellino, li bl-ġħajjnuna ta' Ilona Callus, sabilna akkomodazzjoni alternattiva.

Fl-aħħar waslet il-ġurnata meta kellna mmorru, it-23 ta' April 2023. Kif wasalna Ruma kellna laqgħa f'*San Lorenzo in Fonte*, fejn żonna l-ħabs fejn kien arrestat San Lawrenz. Wara nofsinhar, kellna quddiesa fuq l-artal fejn hemm esposta l-gradilja li fuqha nghata l-martiru l-patrun tagħna, fil-knisja ta' *San Lorenzo in Lucina*.

L-ġħada, minn fil-ġħodu kmieni, ir-ħejniela lejn ir-raħal ta' Amaseno, ftit 'il barra minn Ruma. Hemmhekk ingħatajna merħba mill-qalb, fejn is-Sindku tal-Birgu, John Boxall u dak ta' Amaseno, Antonio Como, kif ukoll l-Arcipriet tal-Birgu, Dun Karm Busuttil u l-kappillan ta' Amaseno, Don Italo Cardarilli, kellhom laqgħa kordjali fejn ġew diskussi progetti li jistgħu jsiru bejn iż-żewġ lokalitajiet. Sadanittant, il-banda tagħna u l-banda ta' Amaseno għamlu marċ madwar ir-raħal, liema marċ spicċa fil-pjazza quddiem il-knisja ta' Amaseno. Hawnhekk iż-żewġ baned flimkien daqqew l-innijiet rispettivi. Wara dan, saru xi prezentazzjonijiet fil-knisja u ngħatat il-barka quddiem ir-relikwija

tad-demm ta' San Lawrenz, li hu venerat f'din il-knisja. Wara nofsinhar tlaqna lejn Tivoli biex żonna il-katidral ta' dik il-Belt, iddedikat lil San Lawrenz. Hawnhekk kellna spjega fuq ir-relikwija li għandhom f'dan il-post u l-istorja kif San Lawrenz spiċċa venerat f'din il-Belt.

Sebħet il-ġurnata tal-25 ta' April, jum il-Ġurnata Lawrenzjana. Fil-ġħodu kmieni morna fil-Bażilika ta' *San Lorenzo Fuori le Mura*, fejn hemm il-fdalijiet ta' San Lawrenz. Hawn il-grupp tagħna kellu l-possibbiltà li jżur dan il-qabar u wara, għad-daqq tal-marċi mill-banda tagħna, jiltaqa' ma' delegazzjonijiet oħra li ġew minn madwar id-dinja. Wara l-kunċert tal-banda fil-pjazza quddiem il-Bażilika, id-delegazzjonijiet daħlu proċessjonalment fil-Bażilika, bl-istandardi tagħhom. Hemmhekk ġew ippreżentati d-delegazzjonijiet. Għad-delegazzjoni tagħna kienu ppreżentati s-Sindku John Boxall, l-Arcipriet, il-Kan Dun Karm Busuttil, il-President tal-Banda San Lawrenz, Bjorn Callus u r-rappreżentant tal-*Associazione Città di San Lorenzo* għal Malta, Charles Callus. Kien mument emozzjonanti u storiku għall-banda tagħna meta ndaqq l-Innu Popolari lil San Lawrenz wara l-artal maġġur tal-Bażilika, eżattament fuq il-qabar ta' San

IL-FAMILJA GRECH
JIXTIEQU JSELLMU L-MEMORJA
TAL-PAPÀ TAGĦHOM LAWRENCE GRECH
LI MAR JILTAQA' MAL-HALLIEQ FIS-SEMA
FIS-16 TA' OTTUBRU 2022

Il-papà kien devot kbir ta' San Lawrenz
u kien benefattur kbir tal-festa.

Ċerti li din is-sena ħa jkun
qed jiċċelebra l-festa tiegħu fis-sema.

AGHTIH O MULEJ,
IL-MISTRIEġ TA' DEJJEM

GLENN **BEDINGFIELD**

AWGURI

📞 + 356 99453662
📍 68, Triq Castaldi Żabbar
🌐 glennbedingfield.mt
✉️ bedingfieldg@gmail.com

Lawrenz. Fi tmiem taċ-ċelebrazzjoni saret konċelebrazzjoni mill-qassisin kollha. prezenti. Ta' min jgħid li għal din il-manifestazzjoni, ipparteċipaw mat-850 ruh.

Wara l-ikel, id-delegazzjoniet kellhom mawra ġewwa *San Lorenzo in Panisperna*, fejn jingħad ha l-martirju San Lawrenz. Hemmhekk il-banda tagħna laqgħet lid-delegazzjoniet fil-pjazza tal-knisja, bid-daqq ta' marċi briuži, biex imbagħad għamilna żjara lill-post fejn San Lawrenz ingħata l-martirju.

Jekk il-ġurnata tal-25 ta' April kienet emozzjonanti, is-26 ta' April kienet ġurnata storika. Dan għaliex f'dan il-jum seħħi dak li ħsibna li kien fantaxjenza. Il-banda tagħna daqqet fil-Vatikan, propju waqt l-udjenza tal-Papa. Kienet ta' emozzjoni kbira għal kulħadd li fuq l-ispeakers ta' *Piazza San Pietro* jinstemgħu l-Innu ta' San Lawrenz u l-Innu taċ-Ċentinarju tal-Parroċċa, dak li kulħadd jafu bħala l-'Letter A'. Imma ma kienx bizzżejjed. Il-banda u d-dirigenti, flimkien mas-Sindku u l-Arċipriet, kellhom l-opportunità li jiľtaqgħu personalment mal-Papa Franġisku. Għadu jidwi ġewwa widnejna leħen l-Papa jgħid lill-banda ... 'Suonate...ma non suonate?'.

Kien mument emozzjonanti mmens, fejn ukoll għidni lu li aħna devoti ta' San Lawrenz u hu, bit-tbissima tiegħu, tagħna x'niflu li fakkarni fit-tim Argentin favorit tiegħu, *San Lorenzo*. F'mument minnhom il-Papa qam mis-siġġu tar-roti u ha ritratt magħna. Tajjeb li wieħed jgħid ukoll li l-kumplament tad-delegazzjoni kienet fi *Piazza San Pietro*, u huma wkoll kellhom l-opportunità li jaraw lill-Papa mill-vičin ħafna meta dan dar bil-Pope mobile. Wara l-laqqha mal-Papa, il-banda għamlet marċ fil-pjazza u spicċat fil-Via della Riconciliazione, li hija t-triq li tiġi eż-żarru quddiem il-Vatikan. Dan il-marċ ġibed l-attenzjoni ta' dawk kollha prezenti, li kienu qed joħonqu *Piazza San Pietro*. Tajjeb li wieħed jgħid ukoll li waqt din il-laqqha, l-Arċipriet tagħna, f'ismu u f'isem

L-Arċipriet jippreżenta lill-Papa għotja ta' flus biex jinxxtara apparat mediku

il-familja tiegħu, ippreżenta čekk ta' €6,000 lill-Papa biex jinxxtara apparat għall-kura tal-ġħajnejn fil-klinika tal-Papa li jilqa' fiha lil dawk li huma bla dar. L-Arċipriet wara kellu l-opportunità li jżur dan l-isptar.

Dakinhar stess, filgħaxxija, ivvjaġġajna lura lejn Malta. Dak li beda bħala fantasija, sar realtà u saret parti mill-istorja, kemm tal-Birgu, kif ukoll tal-banda tagħna u tas-Soċjetà Mužikali San Lawrenz. Il-mawra tagħna f'Ruma ħalliet is-somma ta' €4,200, li nghatat lill-Arċipriet waqt serata organizzata għal dawk kollha li ġew Ruma magħna. Din is-serata saret fil-Każin tal-banda u ġiet sponsorjata minn BeBirgu.

Nixtiequ nirlingrazzjaw lil kull min kien involut; lil kull min għen b'xi mod jew ieħor u lil kull min attenda. Flimkien għażi l-nadur u naqraw l-istorja biss, imma nagħmluha u niktbuha.

Qlubija u kuraġġ taħt il-prova tan-nar

FABIAN MANGION

Diskors fl-okkażjoni tat-82 sena mill-eħrex attakki tat-Tieni Gwerra Dinjija, Belt Vittoriosa, 16 ta' Jannar 2023

Raġel mixħut għarkupptejh fl-art¹ ... liebes imċerċer ... għajjen ... eżawrit ... b'ħarstu 'I fuq ... bħal donnu nisimgħu jlissen: "Għaliex ... Għaliex?"

Għaliex Hitler u l-allejati tiegħu, imwielda fil-qalba tal-Kristjaneżmu, qed jagħmlu dan kollu? Għaliex tant tiğrif ... tbatja ... niket ... biki ... u mwiet?"

Il-figura ta' mara,² li wkoll tidher mifnija ... ma tiflaħx iġġarrab iżjed ... f'realtà ta' qsim il-qalb u biki, iġġorr fi ħdana tarbija mejta. Fiha nilmaħħ lil Rakel, mart Ğakobb u omm Ĝużeppi u Benjamin, li ppreferiet li tmut hi biex binha seta' jgħix.

Hawn joqgħod tajjeb il-kliem tal-Profeta Geremija: "Instama' leħen f'Rama, ilfiq u biki kollu mrar, Rakel titbekka għal uliedha, ma tridx taf b'sabar, għax iżjed mhumiex."³

Insellmu u nġeddu l-memorja

Għaddew 82 sena u għal darb'oħra aħna nōbarna hawn biswit dan il-mafkar biex insellmu u niftakru meta din il-Belt bkiet lil uliedha.⁴ Hu dmirna li nsellmu lil dawn ħutna Vittoriosani li sfaw vittmi tul is-snin tat-Tieni Assedju ta' Malta. Huwa wkoll obbligu tagħna li nġeddu l-memorja għaliex il-Birgu tal-lum issawwar mill-esperjenzi tal-passat.

L-aħbar ġriet u xterdet ma' Malta u Ĝħawdex

bħal-leħha ta' berqa: "Mussolini ddikjara gwerra!" Kien l-10 ta' Ġunju 1940.⁵ Il-poplu deher imħawwad. Hafna kienu mbeżżeġħin, oħrajn mibluġħin donnhom għadhom ma jistgħux iniżżluha. Sa filgħaxja, il-gżira kollha kienet waqqħet fi swied-il qalb.⁶

Il-ġmiel u l-ħemda tal-ġħodwa tal-11 ta' Ġunju nkisru mit-tkarvit tal-magni qerrieda joqorbu dejjem aktar.⁷ Sa filgħaxja ta' dik il-ġurnata, intlaqtu diversi lokalitajiet u thabbru l-ewwel vittmi tal-attakki mill-ajru.

Il-parir mill-awtoritajiet militari lin-nies ta' madwar it-Tarzna u l-Port l-Kbir kien ċar daqs il-kristall: "Oħorġu 'I barra jew mewt!" B'hekk bdiet purċissjoni twila, irġiel u nisa, tfal u anzjani, ilkoll sejrin ifittxu kenn fl-irħula 'I bogħod u fil-beraħ tal-kampanja, biex kemm jista' jkun jiskansaw l-hemm, l-ġħawġ u l-qedra li kienet ġejja. Iżda qabel telqu, b'reqqa ta' qalb, taw ħarsa lejn it-triqat ... il-pjazez ... u l-bini tal-Birgu. Min jaf jekk tkunx l-aħħar darba li jarawhom sħaħ?⁸

Din id-darba, l-attakki ma ġewx bl-art u bil-baħar, bħal fl-Assedju l-Kbir, iżda tfaċċaw mill-ajru, bħalma fl-imgħoddi qtajjiet kbar ta' ġurati kien jaħbtu minn żmien għal żmien għall-uċuu tar-raba' tagħna. U kontra għal dak li ġara fl-1565, ma kien għad hemm xejn li seta' jipproteġi mill-qedra li kienet ġejja minn ġufl is-sema. Is-swar, din id-darba,

kienu bla saħħa u xelters kienu għadhom ma tħaffrux.⁹

Ix-xemx, donnha maħsula bid-demm, għebet minn fuq dak l-ewwel jum ta' gwerra u bil-mod il-mod raxx id-dlam. Is-swar goffi li jħaddnu lill-Birgu, tkeffnu f'dalma tal-biża'. Ma kien baqa' xejn ħlief fillieri ta' djar battala u ħiemda donnhom erwieħ f'belt tas-sharijiet.¹⁰ L-ekrexx gwerra fl-istorja ta' din il-Gżira kienet bdiet tinkiteb. Żminijiet tal-akbar prova kienu għadhom fuq ix-xefaq.

Jum Kiefer

Waqt li l-1940 tibqa' mfakkra bħala s-sena li fiha Malta sabet ruħha fil-gwerra, l-1941 hi marbuta mad-dehra fix-xena lokali tal-qawwa Nażista u l-attakk terribbli fuq l-HMS *Illustrious*. Fis-16 u fid-19 ta' Jannar, minkejja n-nar qawwi tal-kanuni, il-Luftwaffe ħabtet bla hedha fuq għżejtna b'determinazzjoni qawwija li teqred l-aircraft carrier *Illustrious* li kienet qed tissewwa min-nies tat-Tarzna, qrib *Parlatorio Wharf*, minħabba li sfat milquta sewwa qabel ma waslet Malta.¹¹ Minkejja l-hrxija tal-attakk, lill-bastiment ma rnexxilhomx jgħarrqu, imma l-ħsara li ġarrbu t-Tlitt Ibliet, b'mod speċjali l-Isla, kienet tal-biża'.¹²

Mijiet ta' djar sfaw imfarrka. Il-Bażilika monumentali tal-Madonna tal-Vittorji, fl-Isla,

sofriet bil-kbir waqt il-bumbardamenti bla waqfien ta' wara nofsinhar¹³ u nqedu wkoll kemm is-sagristija kif ukoll s-Sala tal-Kapitlu tal-Kolleġġjata ta' San Lawrenz, fil-Birgu, fejn qrib l-40 persuna sfaw midfuna taħt it-tifrik.¹⁴ Sfortunatament, dak li kellu jkun post ta' kenn, sar għalihom qabar!¹⁵

Dak il-jum indimentikabbli nħasel bid-demm ta' dawk li saru l-vittmi innocentijiet tal-ghadu; ixxarrab bid-dmugħi ta' dawk li refgħu, minn qalb it-tifrik, l-iġsma bla ħajja tal-maħbubin tagħhom. Il-mewt kienet ħakmet bil-goff u deżolazzjoni mill-aktar kbira waqqħet fuq il-Kottonera.

Tiġrif U telf

Fil-Birgu, kull attivită pastorali ġiet trasferita lejn il-knisja tal-Lunzjata. Il-patrijiet żammew l-oraru shiħi tal-quddies u wettqu l-obbligi tagħhom f'diversi partijiet tal-Kottonera.¹⁶ Dun Pawl Galea, il-Vigarju Kurat tal-Birgu, flimkien mal-Viċi Arċiprijet Dun Anton Caruana sabu kenn għand id-Dumnikani. Madankollu, aktar tard, kemm il-patrijiet kif ukoll Dun Pawl qiesu li kien iktar sigur li jqattgħu l-il-jieli fix-xelters fil-foss tal-Birgu mal-bqja tal-popolazzjoni tal-Belt.¹⁷

Min minna hawn preżenti jista' jfisser id-dieqa u s-sofferenza li hassew dawn iż-żewġ sacerdoti żelanti u qalbien? B'kuraġġi kbir, magħquda flimkien mal-patrijiet Dumnikani, ħadmu għall-ġid spiritwali u temporali tal-poplu ta' Alla fil-Birgu fi żmien ta' mizerja, terrur u mewt. Ĝest nobbli li għandu jissemma u jiġi mfaħħar.

Fid-19 ta' Jannar, il-knisja tal-Lunzjata sfat ukoll milquta u mġarrfa. Il-qedra li ġarrbu l-knisja u l-kunvent hija deskritta b'mod kommoventi mill-mibki Patri Mikael Fsadni OP, li dak iż-żmien kien assenjat fil-priorat Dumnikan tal-Birgu, Belt twelidu.¹⁸

Għaddiet l-1941 u matul ix-xitwa u r-rebbiegħha

tal-1942, il-gwerra rejjghet hakmet aktar minn qabel. Malta saret il-bersall l-aktar maħbub tal-ghadu. Hebb minn jum għal ieħor, minn siegħa għal oħra. Hebb bla hnien u bla serħan ... farrak, kisser u qatel.

Hafna bini ta' valur storiku safra gozz ġebel. Wieħed minn dawn kien it-Torri tal-Arloġġ fil-Pjazza ewlenija tal-Birgu. Is-simbolu tar-rezienza u r-rebha kontra l-Mislem Tork fl-Assedju tal-1565, intlaqat darbtejn, fil-11

u fl-20 ta' April 1942.¹⁹ Bosta opri prezjuži u ta' arti ntilfu, kemm mill-Kolleġġjata ta' San Lawrenz kif ukoll mill-knisja tal-Lunzjata. Fost dawn jispikkaw il-koppla ta' Karlu Injazju Cortis fil-Kolleġġjata ta' San Lawrenz u dik ta' Ģwanni Battista Conti fil-Lunzjata li, għalkemm ma ġġarfitx waqt l-attakki u żammet wieqfa fuq tliet pilastri, niżlet aktar tard waqt maltempata qawwija.²⁰ Intilfu wkoll bosta manuskritti antiki ta' valur kbir. Aħna lkoll nitnikkut naraw lil din il-Belt glorjuža u nobbli tagħna mċaħħda minn dan il-wirt artistiku u kulturali.

It-tbatija, il-ħeġġa u l-ħila ta' nisel din il-Gżira matul dawk is-snin koroh ma jintesa qatt. Id-dinja stagħġibet kif għżira żgħira u poplu żgħir rebaħ meta mietu u waqqghu ġnus kbar. Dan il-kuraġġ ta' lil art twelidna, prestiġju internazzjonali.²¹

Għaldaqstant, l-1942 hija minquxa fl-istorja ta' artna bid-demm u bid-deheb għaliex fiha wkoll wasal l-oġħla tifħir u l-aqwa ġieħ bil-ġhoti tal-George Cross. U fuq kollo, bil-wasla providenzjali tal-konvoj ta' Santa Marija li biddel ir-rotta tal-gwerra u tad-destin.

San Lawrenz lura lejn il-Birgu

It-8 ta' Settembru 1943 kien jum storiku. Fl-Isla saret il-festa tal-Bambina u kien hemm folol ta' nies mill-Kottonera u oħrajin li kienu refugjati fl-irħula. Hafna minnhom kienu ilhom ma jaraw lil xulxin minn mindu bdiet il-gwerra. Fil-mument li l-istatwa tal-Bambina kienet fil-post fejn 22 sena qabel ġiet inkurunata, l-Kanonku Arċipriet Dun Manwel Brincat wasallu messaġġ mingħand l-Ammirall Surpintendent tat-Tarzna fejn qallu li l-Italja Faxxista cediet. Kulħadd feraħ għaliex dan kien qed titbiegħed iżżejjed mix-xtut ta' għażiex.

U jekk Malta u l-Isla ferħu fit-8 ta' Settembru 1943, il-Birgu baqbaq bil-ferħ fit-30 ta' Lulju 1944 meta, permezz ta' pellegrinaġġ mill-knisja Kolleġġjata ta' Bormla, laqa'

għandu mill-ġdid l-istatwa titulari ta' San Lawrenz wara li fit-23 ta' Jannar 1941 ittieħdet lejn il-Monasteru ta' San Pietru, fl-Imdina.²³ Iva, l-istatwa titulari, li ġelsitha b'miraklu waqt l-attakki ta' Jannar 1941, li rat lil Beltha titbiċċer bla ħniena mill-bumbardamenti tal-ġħadu, li bħall-Vittoriosani kellha tingħata kenn 'il bogħod mill-Kottonera, bħalhom ukoll reġgħat lura lejn il-Belt tagħha mal-ewwel opportunità.²⁴

Ir-ritorn tal-istatwa ta' San Lawrenz titqies mill-Vittoriosani bħal daħla ta' kapitlu ġdid. Dakinhar xirfet qawsalla ta' tama u xewqa għal bidu ġdid. Ftit fti, il-Birgu reġa' beda jqum minn qalb it-tifrik. L-antik twaħħad mal-modern u l-Birgu ma damx ma kiseb lura t-tessut urban li kien itteħidlu u d-dinjità li safha mċaħħad minnha.²⁵

Illum, wara dawn is-snin kollha, ftit għad baqa' fostna minn dawk li ġarrbu t-trawma tal-gwerra u għexu bit-tifkiriet tagħha. Aħna li ma għexniex fix-xelters, ma nafux xi jfissru t-twerwir u l-ġuħi, il-ħakk u l-blatt umdu, it-tinwieħ tas-sireni u r-riħha tal-porvli u l-ġelatina, l-iġsma mirduma u l-blatt joqmos u jitriegħed. Aħna illum qed ingawdu l-frott ta' dawk kollha li batew biex pajjiżna jibqaq' hieles u joħroġ rebbieħ.

Il-ġejjeni

Minkejja l-progress u l-gid, nitnikket inħares lejn żgħażaq, li kuljum nieħu n-nifs magħhom u qribhom u nara ġajjithom mimlija bil-vojt, mitlufa wara dak li ġiġi minn mingħajr punti ta' referenza. Nibża' li d-din jaġi tal-lum qed tagħmel dak li l-gwerra ma rnexxilhiex tagħmel: tgħawwar u ġġarraf bil-mod il-mod is-sisien li fuqhom hija mibnija ċ-ċiviltà tagħna; tgerbeb u tmermer il-pedamenti li fuqhom hemm mibnija valuri u prinċipji bażiċi, ewlenin fosthom: is-sagralità tal-ħajja, id-dinjità tal-persuna umana, l-għożza tal-familja u l-indukrar tal-ambjent.

Barra minn hekk, għalkemm irnexxielna

nżommu 'l bogħod minn gwerra dinjija oħra, gwerer 'żgħar' li swew il-ħajja ta' mijiet ta' nies ma qatgħu xejn mill-1945 'l hawn. U dan jgħodd ukoll għal dak li qed isehħi illum, issa fil-mument preżenti. Irrieħ ta' gwerra qed jonfhu fuq l-umanità. L-ġħadd ta' reġjuni fid-dinja li qed jesperjenzaw nuqqas serju ta' paċi, jidħru bħal teatri tat-tielet gwerra dinjija.²⁶ Hu ḥsieb li jkexxex lil bosta nies li qed jgħixu llum, f'diversi partijiet tad-dinja, ma jafux x'jiġifieri tgħix fil-libertà u fil-paċi.

Jekk il-bniedem jibqa' ma jridx jifhem li l-paċi tinbena fuq il-ġustizzja u li l-ġustizzja titnissel mhux mill-qawwa u l-mibegħda, mhux mill-firda u l-piki, imma mill-imħabba u r-rispett, allura l-żejjieni mhux sejkun isbaħ mill-imghodd u ż-żgħażaq ħażżeen ta' qħada se jkollhom jgħixu ħajjithom fil-biża', fil-qtiegħ ta' qalb u fil-kaos.²⁷ Dan huwa assedju, din hija gwerra li jeħtiġilna nirbħu, illum qabel għada, qabel ma jkun tard wisq.

Ħafna kienu dawk – kbar u żgħar – li tilfu ħajjithom jew indarbu u li lilhom qed insellmu l-lejla. It-tifikira tagħħom hi miktuba fi qlubna b'ittri li ma jithassrx. Id-driegħ fel-ħan li jidher qed jaħkem sejf arbulat fl-istemma araldika tal-Birgu, ifakkarni fir-reziljenza u l-almu li wera dan il-poplu tul is-snin tal-gwerra. Kienet din li wasslet lill-poplu Vittoriosan jaffaċċja b'mod effettiv dawn il-ġrajjet trawmatiċi, jorganizza mill-ġdid il-ħajja tiegħu quddiem l-intoppi u d-diffikultajiet u jibni lilu nnifsu bla ma jitelef l-identità tiegħu.

Il-fergħa taż-żebbuġ u l-oħra tal-palm li jhaddnu lil dan is-sejf juruna li l-kilba għall-hena tirbaħ fuq ix-xewqa għad-deni, li l-paċi tirbaħ fuq il-gwerra. L-isfond ħamran ieqiegħed fid-deher is-saħħha u l-ħrara taħt il-prova tan-nar, il-qlubija u d-demm li nxtered.

Minquxa fuq dan l-isfond bħal donnu nilmañ l-ismijiet ta' dawn ħutna vittmi, lkoll ulied din il-Belt Rebbieħa.

Noti u riferenzi:

- 1 Hawn qed issir referenza għall-figura maskili li tidher fuq ix-xellug tal-mafkar tat-Tieni Gwerra Dinjija fil-Birgu.
- 2 Hawn qed issir referenza għall-figura femminili li tidher fuq ix-xellug tal-mafkar tat-Tieni Gwerra Dinjija fil-Birgu.
- 3 Geremija 31, 15.
- 4 Fuq disiñn tal-Kav Alfred Camilleri Cauchi, il-mafkar tal-gwerra fil-Birgu ġie nawgurat fis-16 ta' Jannar 1990, is-sena li fiha l-parroċċa kienet qed tfakkar id-disa' centinarju mit-twaqqif tagħha.
- 5 Vella, P, *Malta: Blitzed but not Beaten*, Malta: 1985, p. 1.
- 6 Boffa, CJ, *It-Tliet Ibliet matul l-Aħħar Gwerra*, Malta: 1976, p. 5.
- 7 Mizzi, Lawrence, *Dħamen tal-Gwerra*, Malta: 1974, p. 13.
- 8 Boffa, CJ, *op. cit.*, p. 11.
- 9 Mizzi, L, *op. cit.*, p. 15.
- 10 Boffa, CJ, *op. cit.*, p. 11.
- 11 Bil-preżenza tal-Ğermaniżi fi Sqallija, kulħadd sar cert li l-kbir fuq Malta kien għadu ġej. L-ajruplani msejħin *Fulmars* għamlu rezistenza qawwija lil dawk Taljani bil-bombi fuqhom meta ppruvaw igħarrqu lill-bastimenti bi proviżjonijiet ta' ikel fi triqithom lejn Malta. Dawk il-Fulmars kellhom bħala l-baži tagħhom il-bastiment tal-ajruplani *HMS Illustrious*, li kien għadu kif inbenia mill-Ingliżi, u ma kien jonqsu xejn minn kulma kien meħtieġ biex l-ajruplani jinżlu fuqu. Imma l-*Illustrious*, fil-vjaġġ lejn Malta, intlaqat għal sitt darbiet mill-ajruplani tal-Ğermaniżi fl-attakk tal-Ğimħa, ta' Jannar, fil-ġħodu. Minkejja d-difża u l-protezzjoni qawwija li saritlu, 126 persuna ta' l-ekwipaġġ tilfu ħajjithom u 91 sfaw midruber. Bil-mod u kważi bil-moħbi, fil-ħemda tal-lejl tal-10 ta' Jannar, l-*Illustrious* fittekk kenn fid-dahla msejħha *Parlatorio* f'Kordin. Kien bi ħsarat kbar fuqu. Għal xi raġuni, li setgħet kienet it-temp ikrah ta' dak iż-żmien, il-Ğermaniżi ma baqqħux isegwu lill-*Illustrious*. B'hekk, l-ekwipaġġ ha fit tan-nifs. Setgħu

- jdewwu lill-midrubin u jibdew it-tiswijiet meħtieja. Ix-xogħol ma waqf xejn għaliex kienu jafu li, minn mument għall-ieħor, il-Germaniż kienu mistennija li jagħmlu l-ewwel attakk tagħhom fuq Malta. (Vella, P, *Malta: Blitzed but not Beaten*, Malta: 1985, p. 24–25 u 'H.M. Ships "Illumrious", "Southampton" and "Gallant" damaged', *Times of Malta*, 15 ta' Jannar 1941, p. 1.)
- 12 Mizzi, L, *op. cit.*, p. 23.
- 13 Bonnici, A, *L-Isla fi Ġrajjiet il-Bażilika-Santwarju ta' Marija Bambina*, Vol. III, Malta: 1991, p. 308–313.
- 14 "Diffiċli wieħed jgħid kemm ħalliet vittmi din it-traġedja. Fil-kitbiet dwar din il-ġraffa, mhux dejjem insibu l-istess ammont ta' vittmi, iżda certament li kien aktar minn tletin dawk li mietu hemm." (Agius, G, *San Lawrenz Maħbub u meqjum fi żmien il-gwerra*, Malta: 2019, p. 35) Fil-fatt, skont Galea, M, *Malta Diary of a War* (Malta: 1992), l-ghadd ta' vittmi kien ta' 28, Micallef, J, *When Malta Stood Alone* (Malta: 1981), isemmi 33 u Vella, P, *Malta Blitzed but not Beaten* (Malta: 1985), jagħid li kienu 35.
- 15 Zahra, L, 'L-Attakk fuq l-Illustrious', *In-Tagħna*, 19 ta' Jannar 1981, p. 12.
- 16 Fsadni, M, *Id-Dumnikani Maltin fi Żmien il-Gwerra*, Malta: 1977, p. 95.
- 17 Mizzi, L, *Maltin fil-Gwerra*, Malta: 1992, p. 161–166.
- 18 Fsadni, M, *op. cit.*, p. 98–100.
- 19 Boffa, CJ, *op. cit.*, p. 25.
- 20 Adami, AJ, '80 years ago, bombs destroyed Dominican church in Vittoriosa', *Times of Malta*, 20 ta' Jannar 2021, p. 15.
- 21 Boffa, CJ, *op. cit.*, p. 31.
- 22 Brincat, E, *Senglea during the Second Great War*, Malta: 1981, p. 88–94.
- 23 Agius, G, *San Lawrenz Maħbub u meqjum fi żmien il-gwerra*, Malta 2019, p. 67–71.
- 24 Vella, G, 'Preżentazzjoni,' f'Agius, G, *San Lawrenz Maħbub u meqjum fi żmien il-gwerra*, Malta 2019, p. 5.
- 25 *Ibid.*
- 26 Papa Franġisku, *Messaġġ Urbi et Orbi*, 25 ta' Diċembru 2022 - <https://www.vatican.va/content/francesco/it/messages/urbi/documents/20221225-urbi-et-orbi-natale.html>.
- 27 Mizzi, L. (1974), p. 68.

Capture

Melvin DeGiorgio
PHOTOGRAPHY

EVERY
MOMENT
OF YOUR
SPECIAL DAY

+356 9982 3536
melvindegiorio.com

Il-Gran Mastru Hompesch mistieden għall-festa ta' San Lawrenz

MICHAEL GALEA

Fra' Ferdinand von Hompesch kien l-aħħar Granmastru ta' Malta u l-uniku wieħed ta' nazzjonaliità =Germaniża li saltan fuq Gżirtna.

Ferdinand von Hompesch, bin il-Baruni Johann Wilhelm von Hompesch u l-Barunessa Isabella von Bylandt, twieled fid-9 ta' Novembru 1744. Isem din il-familja nobbli għadu jezisti ġewwa raħal ċnejken, iżda l-familja ħalliet għal kollox il-kastell Bollheim, fejn twieled Ferdinand. Dan għex il-parti l-kbira ta' ħajtu f'Malta, sa minn età żaqbzugħha meta kien paġġ tal-Granmastru Emanuel Pinto Fonseca (1741 – 1773). Fl-1761 cum dispensatione minoris ætatis, Hompesch ipprofessa kavallier.¹ Kellu karriera illustri fi ħdan l-Ordni fejn okkupa karigi għolja. Forsi bizzejjed jingħad li qabel ma ġie elett Granmastru kien ambaxxatur diplomatiku residenti f'Malta tal-Ordni fil-Qorti Imperjali ta' Vjenna (1775 – 1797) residenti f'Malta.

Fl-elezzjoni għal Maġisteru tal-Ordni, Hompesch kien favorit. Ĝie elett fis-17 ta' Lulju 1797 b'vot unanimu, kellu 35 sena, relativament żgħir għal dik l-ogħla kariga fi ħdan l-Ordni.

Il-Maltin ma kellhom l-ebda sehem fl-elezzjoni tal-Granmastru iżda, speċjalment fil-każ ta' Hompesch bħala Granmastru, huwa kien qrib ħafna l-Maltin. It-tradizzjoni tgħid li Hompesch kien jifhem xi ftit bil-Malti. Dan il-fatt issokta jressqu aktar lejn il-Maltin. Kien hemm Kavallieri oħra li kienu jifhmu l-Malti, u dan biex ma jiħdu riskju ta' ingann li

jiddependu għal kollox mill-interpretu. Wara l-elezzjoni tiegħu ta' Granmastru, Ferdinand von Hompesch żamm it-tradizzjoni u mar għand is-sorijiet tal-Ordni Gerosolmitana (magħrufa bħala s-sorijiet ta' Sant'Ursula) fl-20 ta' Lulju għall-quddiesa solenni u *Te Deum* ta' radd il-ħajr.² Jumejn wara mar għand is-sorijiet ta' Santa Marija Madalena f'jum il-festa liturgika tagħhom, sama' quddiesa letta u tkanta *Te Deum*.³ Fit-23 ta' Lulju, il-Granmastru mar għall-quddiesa għand il-patrijiet tal-Madonna tal-Karmnu, meta tkanta *Te Deum*, fost id-daqq tal-qniepen tal-knejjes kollha tal-Belt Valletta. Imbagħad Hompesch reġa' mar għand il-Karmelitani għal quddiesa f'jum il-festa ta' San Alwiġi Gonzaga (30 ta' Lulju). Fl-1795 f'din il-knisja kienet twaqqfet il-Konfraternită ta' dan il-qaddis.⁴

L-ġħada, jum il-festa tal-patrijarka San Injazju ta' Loyola (31 ta' Lulju), fuq stedina tar-rettur tal-Universită, Hompesch sama' quddiesa fil-knisja tal-Ġiżwiti meta għal darb'oħra tkanta *Te Deum*.⁵

Fit-2 ta' Awwissu 1797, Hompesch kien mistieden mill-Gran Commandatore u l-Bombardieri għal quddiesa letta fil-knisja ta' Santa Barbara. Tkanta t-*Te Deum* u kien hemm l-isparar tal-artillerija. Il-Granmastru ġie ppreżentat bukkett fjuri.

Il-Granmastru Hompesch kien jilqa' bil-qalb l-istedina biex imur għall-festa ta' xi belt jew raħal. Huwa dokumentat li fl-1797 Hompesch kien preżenti għall-festa tat-Twelid ta' Sidtna

Marija fl-Isla; ta' Sidtna Marija tal-Gazzja f'Haż-Żabbar (10 ta' Settembru 1797); ta' Santa Katerina ta' Lixandra, Żejtun (25 ta' Novembru 1797); ta' San Nikola fis-Siggiewi (6 ta' Dicembru 1797); tal-Konverżjoni ta' San Pawl f'Hal Safi (April 1798); tat-Thabbira lill-Madonna f'Hal Tarxien (Mejju 1798); ta' San Filep ta' Aġġira f'Haż-Żebbuġ (12 ta' Mejju 1798). Ma' dawn żied il-festa ta' San Lawrenz fil-Birgu, 10 ta' Awwissu 1797. Il-preżenza tal-Granmastru kienet dejjem tkun okkażjoni ta' ferħ.

Fl-10 ta' Awwissu 1797, il-Granmastru Ferdinand von Hompesch, flimkien mal-Kunsill, qasam il-Port il-Kbir mill-Belt Valletta għall-Birgu fuq gondola. Fix-xatt tal-Birgu twaqqaqaf ark trijunfali. Id-dinjitarji u l-enturaġġ li kien qed jakkumpanjaw lill-Granmastru segwew fuq feluka. Il-Granmastru għie milquġi u mogħti merħba

b'salut tal-kanuni. Meta daħal fil-knisja ta' San Lawrenz, armata u mlibbsa kif kienet għall-festa solenni, tkanta l-innu *Deus Tuorum Militum*, bl-akkumpanjament tal-kor u orkestra. Imbagħad il-kappillan Dun Giovanni Battista Delia ntona *Te Deum*, l-innu ta' radd il-ħajr lil Alla. Fi tmiem il-funzjoni fil-knisja l-Granmastru u s-segwit biesu r-relikwija ta' San Lawrenz.

Waqt dik iż-żjara l-Granmastru żar is-sorijiet tal-Klawsura ta' Santa Skolastika, imbagħad il-kleru Oratorjan, jiġifieri l-kleru li kienu jservu fil-knisja ta' San Filippu. Matul it-triq il-Granmastru kien milquġi mill-poplu bil-ferħ u f'atmosfera ta' festa. Dik il-viżta fil-Birgu kienet l-ewwel waħda ta' oħrajn simili f'diversi bliest u rħula. L-erba' qaddiefa tal-gondola nagħtaw 75 skud kull wieħed u l-istess il-qaddiefa tal-feluka.⁶

Fil-Birgu kien wasal fl-1530 l-ewwel Granmastru L'Isle Adam fil-miċċa tal-Ordni f'Malta u fl-1797 żar il-Birgu l-ahħar Granmastru Hompesch ftit xhur qabel it-tluq tal-Ordni minn Malta.

Sfortunatament, sħab ikraħi għaddha fuq il-Gżejjer Maltin meta żbarkaw it-truppi Franciżi ta' Napuljun f'Ġunju 1798. Xi storiċi jippreżentaw il-Granmastru Hompesch bħala Sultan tat-tiben, li ma kienx lest jiġieled l-ghadu invażur.

Wieħed irid jgħid li l-maġġoranza tal-kavallieri kienu Franciżi; dawn maridux jiġieldu kontra t-truppi Franciżi għaliex kieno jqisu ruħhom bħala tradituri. Kien hemm fost il-Maltin, l-aktar il-klassi intellettuali, li kien favur l-ideal republikani. Kien hemm ħafna intrigi ta' žlejaltà. Forsi wkoll il-Granmastru ma riedx jiġieled kontra paxxu Nisrani. Dawn il-fatturi ġolqu sitwazzjoni diffiċċi biex il-Granmastru seta' joffri rezistenza. It-triq tar-rebħha għall-Maltin kienet diffiċċi. Il-Granmastru ma riedx li jinxter demm għal xejn. Ħafna

INRODDU HAJR LIL DAWN IL-ĦWIENET U KUMPAJJI LI TAW KONTRIBUZZJONI GħAL DIN IL-PUBBLIKAZZJONI

Birgi Cafeteria

Triq San Lawrenz Birgu - M: 79476714

Carissima

Triq il-Palazz l-Antik tal-Gvernatur Birgu - T: 21697932 / M: 77493236

Chetwyn Confectionary

14 Triq il-Mina l-Kbira Birgu - M: 99027321

Fava Woodworks

KW 17B Corradino Industrial Estate Paola - T: 21827650

Franka Lira

Il-Pjazza tal-Birgu - T: 21807544 / M: 79429165

Francis Mallia: Ĝhal kull xogħol tad-dar

T: 21637108 / M: 99498207

Gem Stones

Triq il-Mina l-Kbira Birgu - T: 27822592 / M: 79021701

Gold Lady Jewellery

|St Paul Boffa Avenue Żejtun - T: 21673928

Highlight Stationery

51 Triq il-Mina l-Kbira Birgu - M: 99463519

Main Square Bistro

Il-Pjazza tal-Birgu - T: 21801671

Manuel Garage

Żejtun Road Birżeppuġa - T: 21660167 / M: 99473095

Arthur Napier: MOT Qualified Compass Adjuster & Repairs

M: 79498260

Satin Skin:

Triq il-Palazz l-Antik tal-Gvernatur - T: 21667985 / M: 99892069

Simons Fashion Stores

Cospicua - T: 21820021 / 27898307

Step-in Stationery & Home Appliances

Il-Pjazza tal-Birgu - T: 21801207

St Philip's Self Service Grocery Store

Pjazzetta San Filippu Birgu - M: 99827318

Terence Butcher

8 Pope Alexander Street Birgu - T: 77232764

Owen Zahra

Triq Desain u Triq Santa Skolastika Birgu - M: 99888350

huma tal-fehma li I-Gran Mastru għaraf jieħu f'waqtha deċiżjoni għaqlja u umana. Il-Granmastru Ferdinand von Hompesch flimkien ma' ghadd ta' kavallieri li kienu qrib ġafna tiegħi, ħalla Malta fis-17 ta' Ĝunju 1798. Mar Trieste u fost bliest oħra, waqaf f'Fermo, l-Italja, fejn iltaqa' mal-uniku Kardinal Malti ta' dak iż-żmien, Fabrizio Sceberras Testaferrata, biex imbagħad mar joqgħod f'Montpellier, fi Franza.

Il-Granmastru Ferdinand von Hompesch, konfortat bis-sagamenti tal-Knisja Kattolika, miet b'attakk ta' asthma – xi storiċi jgħidu li miet bit-tuberkuloži – fit-12 ta' Mejju 1805. Ĝie midfun fil-knisja tal-Ordni ta' *Sainte Eulalie*, Montpellier.

Fil-5 ta' Mejju 2005, festa tat-Tlugh fis-Sema ta' Sidna Ġesù Kristu, il-Granmastru Fra Andrew Bertie (1988 – 2008) u l-Presidenti tal-Assocjazzjoni Franciża u dik Germaniża tal-Ordni assistew għal pontifikal solenni celebrat mill-Arcisqof ta' Montpellier fil-knisja

ta' *Sainte Eulalie*, meta nkixfet lapida li tfakkar li f'dak il-post l-aħħar Granmastru ta' Malta sab il-mistriek ta' dejjem.

Noti u riferenzi:

- 1 Fl-imghodd i-l-kavallieri kollha kienu jagħmlu l-voti taċ-ċelibat. Illum hemm numru żgħir ta' kavallieri li jieħdu l-voti u minn fost dawn il-kavallieri professi jiġi elett il-Granmastru.
- 2 Aquilina G, *Is-Sorijiet Ġerosolmitani, il-knijsa tal-Monasteru ta' Sant' Ursula Valletta*, 2004, 165.
- 3 Archivum Cathedralis Melitæ (ACM) Ms 85, f, 31.
- 4 Sammut L OC, *Is-Santwarju tal-Karmnu tal-Belt Valletta*, 1952, 176.
- 5 ACM MS 85, f, 31.
- 6 National Library of Malta (NLM) MS 453, f. 15.
- 7 Farrugia Randon R, *The Maltese Cardinal Fabrizio Sceberras Testaferrata*, 1988, 18. Mons Prospero Grech, Agostinjan, kien it-tieni Kardinal Malti fl-2012.

Big BUN

A&V Bread Distributors
Daily Fresh Brevad
24hrs Delivery Service
10 Bajada Street Zabbar
Mob: 7726 9892 / 7700 1348

Bakery & Confectionery

Fra' John Edward Critien: benefattur kbir tal-knisja tagħna, wieħed minna l-Vittoriosani

PATRI HERMANN DUNCAN O CARM

F'Diċembru li għadda l-Birgu u l-knisja ta' San Lawrenz tilfu ħabib ta' veru, benefattur kbir tagħhom. Is-Sibt, 3 ta' Diċembru 2022, fil-Palazz Maġistrali, Ruma, Fra' John Edward Critien għaddha għall-hajja ta' dejjem, fl-ek-sen ta' 73 sena. Il-mewt tiegħu hasdet lil kulħadd, inkluż lilna l-Vittoriosani, għaliex Fra' John kien tasseg wieħed minna. Fil-verità ħadd ma kien qed jistenna l-mewt tiegħu. Jidher imma li l-Hallieg kellu pjanijiet oħra.

Nista' ngħid li l-Birgu u n-nies tal-Birgu kienu f'qalbu. Minn meta ġie joqghod il-Birgu, bħala l-Kavallier Residenti fil-Forti Sant'Anglu, hu għaraf ikun qrib tagħhom u jsir ħabib sinċier tagħhom. Habbhom tasseg. Imma l-affett kien wieħed reciproku. Anki aħna sirna ħbieb tiegħu, għalina kien sar Vittoriosan, wieħed minna, kien jieħu gost ikun magħna u jgħix il-mumenti sbieħ li bħala Vittoriosani kapaċi ngħixu matul is-sena kollha.

Fra' John twieled Tas-Sliema fid-29 ta' Settembru 1949. Kien l-iben iż-żgħir tal-Maġġur Frank Edward Critien u May imwielda Grech. Hu kiseb il-Baċċellerat fl-Arti mill-Università Rjal ta' Malta u mbagħad kompla bl-istudji tiegħu fl-Italja, fil-University for Foreigners, Perugia u aktar tard fl-Universitāt ta' Pisa. Baqa' jgħix f'Pisa għal 22 sena sħaħ u kien jgħallek l-ilsien u l-letteratura Ingliza fi skola privata, Scuola Mondolingue.

Meta kien jgħix l-Italja, Fra' John kien impenjat bis-shiħ fl-izvilupp ta' gruppi ta' voluntiera żgħażaq f'ħdan l-Ordni. Fl-1983 kien mistieden jingħaqad mal-Ordni bħala

Kavallier tat-tielet grad fil-Gran Prijoritat ta' Ruma. Fl-1993 ha l-voti religjuži perpetwi u fis-sena 2012 kien elevat għad-dinjità ta' *Bailiff Grand Cross of Justice*.

Fl-1994 Fra' John kien elett membru tal-Kunsill Sovran għal ħames snin u sas-sena 2000 għex fil-Kwartieri Ġenerali tal-Ordni f'Ruma, f'Palazzo Malta. Hawuhekk kien jieħu ħsieb il-librerija, kif ukoll l-arkivji u l-kolleżjonijiet artistici tal-Ordni.

F'Lulju 2000 Fra' John inhatar bħala Kavallier Residenti fil-Kastell tal-Forti Sant'Anglu hawn fil-Birgu u baqa' f'din il-kariga sakemm miet. F'Settembru 2001 Fra' John kien promoss għall-grad ta' Kavallier *Gran Croce tal-Gustizzja* u ħadx-il sena wara nħatar bħala l-Bailiff *Grand Cross of Justice*, l-ewwel Malti li qatt lahaq dan il-grad fi ħdan l-Ordni. Hu kien elett għat-tieni terminu ta' ħames snin bħala membru tal-Kunsill Sovran fis-sena 2014.

F'Diċembru 2016 il-Gran Mastru Fra' Matthew Festing ħatar lil Fra' John bħala Gran Kanċillier *ad interim* tal-Ordni, wara li neħha minn dik il-kariga lil Albrecht von Boeselager. Fl-istess xahar il-Kunsill Sovran ikkonferma l-ħatra ta' Critien.

Fit-28 ta' Jannar 2017, il-Kunsill Sovran, wara li aċċetta r-riżenja ta' Fra' Matthew Festing bħala Prinċep u Gran Mastru, annulla l-ħatra ta' Critien bħala Gran Kanċillier *ad interim* u reġa' ħatar lil Boeselager bħala Gran Kanċillier. Fra' John baqa' membru tal-Kunsill Sovran sakemm spicċa l-mandat tiegħu ta' ħames snin fis-sena 2019.

Fit-28 ta' Awwissu 2022, Fra' John inhatar Gran Prijur ta' Ruma. Kien l-ewwel Malti li ngħata din il-kariga importanti fi ħdan l-Ordni.

Irid jingħad li meta Fra' John sar Kavallier Residenti fil-Forti Sant'Anġlu, kien dejjem jieħu sehem fiċ-ċelebrazzjonijiet liturgici fil-Kolleġġjata tagħna.

Fra' John kien onorat b'bosta midalji u unuri għas-servizz li ta fi ħdan l-Ordni. Hu kiteb għadd ta' artikli ta' natura storika u artistika dwar diversi suġġetti, fosthom dwar il-legatura tal-kotba, in-numismatika u kitba oħra dwar manuskritti rari li jinsabu fil-Palazz Maġisterjali f'Ruma.

Fil-quddiesa tal-funeral li saret fil-kappella tal-Palazz Maġistrali f'Ruma, il-Logutenent Fra' John Dunlap, li ftit wara kellu jkun elett Gran Mastru, għarraf il-kontribut kbir li ta Fra' John bħala membru tal-gvern tal-Ordni, bħala kustodju tal-Forti Sant'Anġlu u bħala kuratur tal-kolleżzjonijiet tal-arti tal-Ordni.

Wara l-funeral ufficjali li għamillu l-Ordni f'Ruma, il-kadavru ta' Fra' John Critien ingieb Malta fl-10 ta' Dicembru 2022 u ngħata tislima xierqa b'quddiesa *praesente cadavere* li saret fil-Kolleġġjata ta' San Lawrenz, immexxija mill-Arcisqof ta' Malta, Mons Charles Jude Scicluna, flimkien mal-Kapitlu u saċċerdoti oħra. Fl-omelija tiegħu l-Arcisqof Scicluna ddeskriva lil Fra' John bħala bniedem inkwiżżejjit u mogħni b'sensittività straordinarja lejn is-sbuħija. L-Arcisqof tenna wkoll li bil-ħidma tiegħu matul ġajtu Fra' John għalleml li s-sbuħija hi t-triq li twassal il-bniedem lejn Alla. Mons Scicluna temm iġħid li Fra' John kelli bosta kwalitat jiet sbieħ, bħalma kelli San Ģwann il-Battista, il-patrun tal-Ordni. Wara l-quddiesa l-kadavru tiegħu ttieħed fiċ-ċimiterju ta' Santa Marija Addolorata biex jindif fil-qabar tal-familja.

Fra' John din is-sena mhux sejkun fizikament magħna għall-festa ta' San Lawrenz, imma sejkun qed jiċċelebra u jingħaqad magħna mis-sema. Grazzi Fra' John talli kont wieħed minna. Agħtih, O Mulej, il-mistrieħ ta' dejjem.

Żewġ religjuži Vittoriosani jħalluna: Patri Marius Zerafa OP (1929-2022) Bro Oscar Mifsud FSC (1927-2023)

FR JOHN AVELLINO

Fit-23 ta' Ottubru 2022, Patri Marius Zerafa ħalla din id-dinja fl-età ta' 93 sena. Patri Marius twieled il-Birgu fit-13 ta' Ottubru 1929, iben Joseph Zerafa u Maria née Boffa, oħt Sir Paul Boffa. Daħal fl-Ordni Dumnikan f'Ottubru tal-1945, wara li talab il-parir tal-qaddis Dun Ĝorġ Preca. Wara tliet snin ir-Rabat, mar l-Ingilterra biex jistudja l-Filosofija, imbagħad għaddha għall-Università tal-Angelicum, f'Ruma, fejn studja t-Teologija u x-Xjenzi Soċċali. Kien ordnat saċċerdot fl-21 ta' Marzu 1953, fil-knisja ta' Sant'Anjeże, fi Pjazza Navona, f'Ruma.

Matul il-karriera tiegħi serva f'bosta pozizzjonijiet prestiġjużi, fosthom dik ta' membru assocjat tar-Royal Historical Society ta' Londra u membru tal-Accademia Tiberina ta' Ruma. Kien Chairman tal-Kummissjoni Arcidjoċesana għall-Arti Sagra u membru tal-Kummissjoni Dumnikana għall-Predikazzjoni permezz tal-Arti. Għallek f'għadd ta' universitajiet fid-dinja.

Fl-1970 Patri Marius daħal jaħdem mad-Dipartiment tal-Mużewijiet bħala Assistent Kuratur tal-Belle Arti u fl-1981 inħatar Direttur tal-Mużewijiet. Tul is-snini li fihom serva bħala Direttur, kien responsabbli mill-ftuħ ta' għadd ta' mużewijiet f'Malta u f'Għawdex. Żar ukoll mużewijiet fl-Istati Uniti tal-Amerika bħala parti mill-International Visitors Program u ġaddeem fil-Louvre, Pariji, bħala Fellow tal-Kunsill tal-Ewropa.

Ġrajja li tibqa' tissema f'dan il-perjodu hija dik tas-sejba tal-pittura ta' San Ġirolmu ta' Caravaggio, li kien insteraq mill-Mużew

tal-Konkattidral ta' San Ģwann fid-29 ta' Diċembru 1984. Patri Zerafa rtira mid-Dipartiment tal-Mużewijiet fl-età ta' 61 sena.

Patri Marius ġaddeem ġafna fil-qasam tal-arti, kemm lokalment, kif ukoll fix-xena internazzjonali. Dan wassal lill-Kunsill Lokali tal-Birgu biex jirrikonoxxi l-kontribut kbir tiegħi bħala saċċerdot, akademiku, amministratur, artist u awtur. Il-Kunsill għaraf ukoll li Patri Marius, bil-hidma tiegħi, għamel ġieħ lill-Belt twelidu u għalhekk f'Settembru 2022 il-membri tal-Kunsill qablu unanimament li jagħtu Gieħ il-Birgu.

Fit-28 ta' Marzu 2023 il-Mulej għoġbu jsejjah fi ħdanu lil Bro Oscar Mifsud FSC. Bro Oscar twieled il-Birgu fl-1 ta' Jannar 1927, iben Carmelo u Maria Concetta née Merilli. Meta kien student fil-Kulleġġ De La Salle, ġietu l-ħajra li jidħol mal-Brothers ta' De La Salle. Ghadda żmien barra minn pajjiżna jitgħallek u jgħalliem. Meta rritorna lura Malta, ta' servizz bħala għalliem u mentor fil-Kulleġġi li għandhom il-Brothers f'pajjiżna u fi djar oħra tagħhom.

Il-funeral ta' Bro Oscar sar f'St Joseph's Hall, Kulleġġi ta' Stella Maris, Gżira u ndifen fiċ-ċimiterju ta' Marija Addolorata.

Čert li dawn iż-żewġ Vittoriosani llum qeqħdin mal-Ħallieg fis-sema pajjiżna. Nistgħu ngħidu li ħajjithom kienet għotja sħiħa lil Alla u ħadmu bis-sħiħ għall-ġid tal-komunità Maltija. Agħtihom, o Mulej, il-mistrieħ ta' dejjem.

Milias' pharmacy

Pharmacy is OPEN ALL DAY

Monday - Friday: 7:30am - 9:30pm

Saturday: 7:30am - 7:00pm

73, Triq il-Kottonera, Birgu

t: 2760 0126 • **m:** 7740 2324

w: www.miliasharmacy.mt

e: info@miliasharmacy.mt

Give your family the protection against Viruses

Charles de Giorgio Limited

25 600 600

f in